

Utvärdering av samverkan för att förebygga social oro i Järvaområdet

Del 1/3 i Projektet

”Metodhandbok för samverkan i segregerade områden för ökad integration”

Författare

Nina Axnäs och Annica Nord

Projekt
Samverkan för ökad integration

01.00

Datum
2012-03-01

2 (93)

Dokumentnamn
EU-projekt

Projekt-id
2010-0065

Dokument-id
AA-080-55703-2011

Förord

Denna rapport är den första delen av ett projekt som består av tre delar och sträcker sig över tre år. Projektet är ett samverkansarbete mellan Västerorts Polismästardistrikt och Stadsdelsförvaltningen i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta.

Den första delen består av en utvärdering av samverkansarbetet i Järvaområdet samt inventering av andra goda erfarenheter i övriga Sverige och Europa. Detta genomförs under hösten 2011. Studieresor har gjorts till Uppsala, Göteborg och Malmö inom Sverige samt London, Köpenhamn och Paris utanför Sverige. Gemensamt för dessa städer är att de har upplevt liknande problem och därmed har erfarenhet av att hantera social oro och upplopp.

Den andra delen innehåller upprättande av metodhandbok för samverkan som syftar till att befrämja integration och förhindra segregation genom att i första hand minska ungdomskriminalitet i utanförskapsområden.

Den tredje delen innebär att genom metodhandboken sprida den kunskap som erhållits, dels via Internet, dels via konferenser.

Projektets styrgrupp består av kommissarie Jörgen Karlsson, närpolischef i Kista närpolisområde, Per Granhällen, säkerhets- och brottsförebyggande strateg inom Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning och Eva-Britt Leander, samordnare för samverkan kring barn och unga inom Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning.

Projektgruppen består från Västerortspolisen av kommissarie Johnny Lindh, projektledare för projektet, analytikerna Nina Axnäs och Annica Nord, tillika författare av rapporten samt Bilger Ulug-Calisir, administratör och Anette Behm, ekonom.

Från Stadsdelsförvaltningen i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta har Dejan Stankovic och Michael Frejd deltagit.

Övriga deltagare är Amina Qvist, brandinformatör vid Kista Brandstation och Roger Roffey från Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, i egenskap av sakkunnig.

Projekt
Samverkan för ökad integration

01.00

Datum
2012-03-01

4 (93)

Dokumentnamn
EU-projekt

Projekt-id
2010-0065

Dokument-id
AA-080-55703-2011

Sammanfattning

Huvudsyftet med denna rapport är att *beskriva* uppstart och utveckling av samverkansformer på alla nivåer av samverkansarbetet i Järvaområdet i Västerorts Polismästardistrikt. Syftet är också att *identifiera* vilka faktorer som enligt samverkansaktörerna lett till en bättre samverkansprocess samt vilka brister som bidragit till att ett samverkansarbete inte har fallit väl ut. Vilka är framgångsfaktorerna för samverkansarbetet?

Samverkan i Västerort har byggts upp successivt. Både i projektform och i den dagliga linjeverksamheten. En del projekt har varit framgångsrika, andra inte. I resultatet lyfts fyra huvudkategorier i samverkansarbetet fram: grundförutsättningar, värdeadderande faktorer, komplexa faktorer samt ett förbättringsområde.

Till grundförutsättningar räknas faktorer som anses vara nödvändiga för att samverkan överhuvudtaget ska fungera. Dit hör en gemensam lägesbild, regelbundna samverkansmöten på flera nivåer, mogen organisation, tid, kontinuitet, personliga relationer, engagemang och stöd från ledningen.

Till de värdeadderande faktorer räknas faktorer som utvecklats i samverkan till det bättre. Till dessa räknas eldsjälarna och drivande krafter, rekrytering i lokalsamhället, kulturell förståelse och förankring, kommunikation och uppmuntran

Vi har också identifierat ett antal komplexa faktorer som kan vara värdeadderande, men som det också finns risker med. Bland dem återfinns bland annat ungdomarnas delaktighet, ungdomsgårdar och överarbetning,

Slutligen har vi identifierat ett förbättringsområde: Föräldrars deltagande

Fältstudien i Järvaområdet och omvärldsanalysen visar att de arbetsmetoder som använts i de olika städerna i Sverige liknar varandra i mångt och mycket. Faktorer som lyfts fram som framgångsrika går igen, både inom Sverige och i Köpenhamn och London. Det finns också en samstämmighet i vad som saknas. Den främsta anledningen till detta tror vi står att finna i att det dels saknas ett nationellt samverkansforum för organisationerna, dels att effekterna av brottsförebyggande samverkansarbetet inte låter sig mätas så lätt.

Den naturliga fortsättningen på denna rapport blir att utveckla samverkansmått som kan visa om samverkansaktörerna arbetar med rätt saker och att arbetet därmed bör prioriteras hårdare, eller om det är slöseri med samhällets resurser och tid och kraft bör läggas på annat.

Projekt
Samverkan för ökad integration

01.00

Datum
2012-03-01

6 (93)

Dokumentnamn
EU-projekt

Projekt-id
2010-0065

Dokument-id
AA-080-55703-2011

INNEHÅLL

1	INLEDNING.....	8
1.1	Bakgrund till projektansökan.....	8
2	SYFTE	9
2.1	Avgränsningar	9
2.2	Frågeställning	9
2.3	Målgrupper.....	10
3	DEFINITION AV CENTRALA BEGREPP	11
3.1	Operationalisering av integration.....	16
4	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	17
4.1	Hur kan samverkan leda till ökad integration?	17
5	BESKRIVNING AV JÄRVAOMRÅDET.....	19
5.1	Beskrivning av undersökta områden	19
5.2	Brottsutveckling bland ungdomar	20
5.3	Utveckling avseende integration.....	25
5.4	Brottsutveckling avseende social oro i LUA-områden.....	27
5.5	Resultat	29
6	FÄLTSTUDIER I JÄRVAOMRÅDET.....	30
6.1	Framväxt av samverkansarbete i Järvaområdet	30
6.2	Samverkansaktörer och forum	33
7	OMVÄRLDSBESÖK	49
7.1	Uppsala – Gottsunda	49
7.2	Göteborg – Tynnered och Backa	52
7.3	Malmö – Rosengård & Fosie	56
7.4	London – Brixton.....	60
7.5	Köpenhamn	62
7.6	Paris – Seine-Saint-Denis.....	65
8	RESULTAT – FRAMGÅNGSFAKTORER, FARHÅGOR OCH BRISTER.....	66
8.1	Grundförutsättningar för samverkansarbete	66
8.2	Värdeadderande faktorer	69
8.3	Komplexa faktorer	73
8.4	Förbättringsområden	75
8.5	Sammanfattning.....	75
9	SLUTSATSER OCH FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER.....	77
9.1	Slutord.....	81
	KÄLLOR OCH REFERENSER.....	82
	BILAGA 1: TABELLER OCH VARIABLER	86
	BILAGA 2: SÖKNING I STYRDOKUMENT	92

1 Inledning

Nedan ges en bakgrund till projektansökan. Avsnittet är i stora delar en sammanfattning av projektansökan till EU:s Integrationsfond.

1.1 Bakgrund till projektansökan

En betydande faktor för utebliven integration för nyanlända personer är risken att tidigt komma i kontakt med kriminalitet eller att utveckla en egen kriminell livsstil. Det tidiga inträdet i kriminalitet är mer förekommande i segregerade områden där utanförskapet redan är påtagligt.

I Västerorts Polismästardistrikt finns det ett par områden där utanförskapet är större och den socioekonomiska statusen väsentligt lägre än genomsnittet i Stockholm. Dessa stadsdelar har stora ungdomsgrupper och en förhållandevis hög andel går ut grundskolan med ofullständiga betyg. Arbetslösheten och kriminaliteten är också högre än i Stockholms stad som helhet.

Det pågår i dessa områden en normaliseringsprocess för kriminella attityder. Polispersonal och andra samverkansaktörer som arbetar i stadsdelarna har de senaste åren sett en tendens till att allt fler ungdomar avskärmar sig från det etablerade samhället och bildar subkulturer där andra regler, normer och lagar gäller. Viss kriminalitet är ett acceptabelt beteende i dessa subkulturer och en allt större andel ungdomar tycks anse att brottslighet mot auktoriteter är ett naturligt beteende.

Konsekvenserna av hög kriminalitet är dels de problem som medborgare och samhällsaktörer upplever och utsätts för (till exempel otrygghet, ofredanden, stenkastning mm.), dels att ungdomars möjlighet till integrering i dessa områden minskar. Dessutom medför en hög kriminalitet i ett område att inflyttningar och etablering av näringsliv minskar eller uteblir. Företagare undviker att driva sina företag i området och myndigheter och annan samhällsservice flyttar sina verksamheter från området. Det leder till att det blir en självsegregering som drivs av de dåliga krafterna i området, vilket ytterligare försvårar integration för nyanlända personer.

2 Syfte

Huvudsyftet med denna rapport är att *beskriva* uppstart och utveckling av samverkansformer på alla nivåer av samverkansarbetet i Järvaområdet i Västerorts Polismästardistrikt.

Syftet är också att *identifiera* vilka faktorer som enligt samverkansaktörerna lett till en bättre samverkansprocess samt vilka brister som bidragit till att ett samverkansarbete inte har fallit väl ut.

Syftet med omvärldsbesöken är att *ta del av* andra städers positiva och negativa erfarenheter av samverkansarbete för att *styrka* eller eventuellt avfärda påstådda *framgångsfaktorer* i Järvaområdet.

2.1 Avgränsningar

I projektansökan antas en minskad brottslighet bland ungdomar leda till en ökad integration. Teorin avses inte att prövas i denna studie. Rapportförfattarna och projektgruppen utgår ifrån att teorin stämmer.

Vidare är studien avgränsad till samverkansarbete avseende otrygghet, social oro och upplopp bland ungdomar – inte grov kriminalitet bland unga vuxna.¹

Studien behandlar i första hand lokalt förebyggande samverkansarbete och de processer som pågår i vardagen.² Operativt samverkansarbete blir dock en viktig ingrediens i del två av projektet då metodhandboken ska tas fram. I akuta situationer innebär det operativa arbetet inte sällan att de centrala delarna av polisorganisationen blir inblandad och även leder insatserna, varför representanter från Operativa avdelningen och de förbättringsarbeten som bedrivs där bör involveras i projektet.³

Studien avser avslutningsvis inte analys av uppkomsten av social oro, inte heller en fördjupning i orsakssamband eller olika teorier om integrationsprocesser och utanförskap även om fenomenen berörs i vissa avsnitt.

2.2 Frågeställning

Rapporten avser att besvara följande frågeställningar:

- 1) Ser vi en positiv utveckling avseende minskad ungdomsbrottslighet i Järvaområdet? Skiljer den sig från utvecklingen i andra områden?
- 2) Ser vi en positiv utveckling avseende integration i Järvaområdet? Skiljer den sig från utvecklingen i andra områden?
- 3) Vilka är framgångsfaktorerna för samverkansarbetet? Vilka farhågor och brister kan vi se?

¹ Som till exempel narkotikaförsäljning, utpressning och inbrott i bostad.

² Upplopp och akuta insatser hör trots allt till ovanligheterna.

³ Bland annat finns ett publicerat dokument ”Social oro i Stockholms län”, vilket är en handlingsplan framtagen för att förebygga och agera mot social oro. Det finns också ett pågående projekt kring samlokalisering och samverkanscentraler i akuta lägen.

2.3 Målgrupper

Det finns två primära målgrupper som nås direkt av effekterna och en sekundär grupp som indirekt nås av effekterna av projektet, då samtliga tre faser är genomförda och metodhandboken är spridd.

Nyanlända ungdomar utgör den första och kanske viktigaste primära målgruppen. Tanken är att de ska få en tryggare uppväxtmiljö med en lägre brottslighet i området vilket leder till en ökad möjlighet till integration.

Den andra primära målgruppen utgörs av de aktörer som kommer att vara inblandad i utvärdering, inventering, skapande av metodhandbok samt lansering. De utgör själva motorn som driver projektet till slutresultatet:

- ÿ Organisationer såsom Polisen och Stadsdelsförvaltningen som utgör den drivande parten i projektet.
- ÿ Organisationer och religiösa samfund såsom moskéverksamhet, etniska föreningar samt frivilligaktörer som utgör projektpartner och är knutna till antingen Polisen, Stadsdelsförvaltningen eller religiösa samfund.
- ÿ Frivilligaktörer i form av nyanlända tredjelandsmedborgare som deltar i projektarbetet.
- ÿ Organisationer och andra aktörer som blir mottagare av metodhandboken, till exempel Skola, Räddningstjänsten och Stockholms läns landsting.

Den sekundära målgruppen utgörs av de boende som får en tryggare miljö, de enskilda personer som i mindre utsträckning utsätts för hot och risker i samband med sin yrkesutövning samt näringslivet som etablerar sig i de aktuella områdena vilket leder till fler arbetstillfällen för unga.

3 Definition av centrala begrepp

Metodhandbok för samverkan i segregerade områden för ökad integration är ett projektnamn som innehåller flera begrepp som kräver en närmare definition och en tydlig avgränsning för vad vi avser i just den här rapporten.

Vid definiering måste hänsyn tas till del 2 av projektet. Projektansökan anger att projektet vill upprätta en metodhandbok för samverkan. Metodhandboken ska i sin tur syfta till att befärma integration och förhindra segregation genom att i första hand *minska ungdomskriminalitet* i utanförskapsområden.

Projektnamnet anger också att metodhandboken åsyftar *ökad integration* vilket därmed kräver ett *mått* på integration. Det är föga troligt att projektet i samband med framtagande av metodhandboken ska kunna bevisa att det är just samverkansarbetet som lett fram till en positiv utveckling avseende ungdomsbrottslighet och integration i de områden som metodhandboken används i (eftersom det finns andra faktorer som har större betydelse och påverkan på integrationsprocessen till exempel samhällsekonomi, regeringens förda politik, arbetsmarknadsfaktorer mm). Metodhandboken kan ändå dra nytta av att det tas fram ett mått som gör det möjligt att följa utvecklingen över tid.

Även rapportnamnet: *Utvärdering av samverkan för att förebygga social oro i Järvaområdet* innehåller ord och begrepp som kräver en närmare förklaring av vad vi avser i denna studie.

Utvärdering

Utvärdering har två uppgifter; dels att införskaffa kunskap om ett fenomen, dels att värdera fenomenet utifrån kunskapen.⁴ Att utvärdera är att noggrant bedöma. Att bedöma innebär att fastställa värde. Utvärdering avser att systematiskt skilja det värdefulla från det värdelösa.⁵

I denna rapport vill vi utvärdera formerna, forumen och verktygen för samverkan i Järvaområdet. Detta gör vi genom att bedöma hur frekvent ett påstående om vad som anses vara en framgångsfaktor i samverkansarbetet återkommer oberoende av vem som sagt det. Om flera aktörer, både i intervjuer och vid omvärldsbesök, lyft fram en faktor som framgångsrik för samverkansarbetet eller effekter i form av lugn i ett område har vi bedömt kunskapen som värdefull.

Samverkan

Två av de samverkansaktörer vi har intervjuat definierar samverkan som en process snarare än ett tillstånd. Det tycks också som att det centrala i samverkansarbetet är aktörerna som håller samman strukturen:

⁴ Eriksson, B. Karlsson, P-Å (1998): *”Utvärdera bättre – för kvalitetsutveckling i Socialtjänsten”*. Stockholm: Gothia

⁵ Scriven, M. (1991). *”Evaluation thesaurus”*. 4th ed. London: SAGE.

”En samverkan sträcker sig längre än ett samarbete, samverkansarbetet är en process där samhällets organisationer och aktörer omstrukturerar sig för att bemöta samhällets och varandras behov.”

Eva-Britt Leander, samordnare för samverkan kring barn och unga

”Samverkansarbetet handlar om att bygga broar”

Hagi Farah, medborgarvärd, eldsjäl, förälder

I ”*Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*” återfinns vi följande definition av samverkan: ”*Samverkan i brottsförebyggande arbete innebär att parterna tillför sina specifika resurser, kompetenser och kunskaper, för att man gemensamt ska minska sannolikheten för brott och reducera skadeverkningar (inklusive rädsla) av brott.*”⁶

Definitionen är emellertid en sammansättning av flera definitioner och begränsar sig också till *förebyggande arbete* och *brottslighet*. Även om rapporten fokuserar på det förebyggande arbetet vill vi att definitionen även ska vara giltig och kunna omfatta samverkan i akuta upploppsliknande situationer. Definitionen bör heller inte begränsas till samverkan avseende *brottslighet* eftersom samverkan även ska leda till *ökad integration*.

I boken ”*Strategi för samverkan*” återfinns en något vidare definition som togs fram gemensamt av Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen. Vi har valt att utgå ifrån samma definition.

Samverkan definieras i denna rapport att:

*”någon eller några tillför sina specifika resurser, kompetenser och/eller kunskaper till en uppgift som man gemensamt har att genomföra.”*⁷

Samverkan kan ske i en akut uppkommen situation eller planlagt och långsiktigt. Samverkan kan ske mellan olika myndigheter eller mellan myndigheter och andra aktörer som till exempel frivilligorganisationer, boende i ett område, fastighetsägare eller dylikt. Samverkan inskränks inte till att förebygga brottslighet utan inkluderar även att minska oro och otrygghet generellt.

Framgångsfaktorer

Med framgångsfaktorer avses faktorer som enligt samverkansaktörernas upplevelse antingen lett till *positiva effekter* avseende minskad oro eller förändrat beteende hos ungdomar i ett område eller till en *positiv utveckling av samverkansarbetet* i sig. Relevansen i påståendena bedöms utifrån i vilken utsträckning de positiva resultaten har kunnat styrkas; antingen genom konkreta exempel eller genom att flera aktörer oberoende av varandra har lyft fram samma faktorer.

⁶ Brottsförebyggande rådet, Rikspolisstyrelsen Sveriges kommuner och landsting (2010), ”*Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*”, sid. 16.

⁷ Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen (2007), ”*Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*”, sid. 11.

Segregerade områden

Enligt nationalencyklopedin anges segregation som: ”*det rumsliga åtskiljandet av befolkningsgrupper*”.⁸ Det är en ganska enkel och innehållslös definition. Framför allt säger den lite om vad vi kan anta att samhällsdebattörer normalt avser och ser framför sig när de talar om till exempel ett segregerat område.

Inte sällan brukar ett segregerat område utöver det rumsliga åtskiljandet av befolkningsgrupper även omfatta faktorer som utmålar området som särskilt utsatt. Utsattheten bottenar i regel i sämre språkkunskaper, lägre utbildningsnivå, högre arbetslöshet, lägre medelinkomst och en högre andel bidragstagare. Området brukar inte sällan också karaktäriseras av en högre andel hyreslägenheter. Ett segregerat område uppfattas alltså generellt ha lägre status än staden som helhet och mer välbärgade områden i synnerhet.

Denna rapport kommer inte att utgöra något undantag. Med segregerat område avses i denna rapport motsatsen till områden med högre grad av integration, vilket behandlas längre fram i detta kapitel.

Utsatt område, område med högre utsatthet, utanförskap

Dessa avser i denna rapport detsamma som segregerat område, det vill säga ett segregerat område där en större andel av befolkningen än genomsnittet för staden inte är integrerad. Att leva i utanförskap tolkas i denna rapport som att anknytningen till det svenska samhället och arbetsmarknaden är lägre i enlighet med definitionen för integration.

Social oro

Med social oro avses de handlingar som ungdomsgrupperingar visar i form av anlagda bränder, skadegörelse, våldsamma upplopp, stenkastning samt hot och våld mot polis, brandkår, kommunala färdmedel eller andra företrädare för samhället.⁹

Brott som stör tryggheten

Med detta avses misshandel utomhus mot obekant, personrån, väskryckning, upplopp samt skadegörelse genom brand.¹⁰

Ungdomsbrottslighet

Med ungdomsbrottslighet avses i denna rapport antal anmälda personrån och väskryckningar,¹¹ antal anmälda misshandelsbrott där målsägaren är 15-17 år samt antal anmälda skadegörelsebrott exkl. klotter.¹² Dessa brott har valts ut eftersom det främst är ungdomar som begår denna typ av brott.

⁸ <http://www.ne.se/segregation> 2012-01-16

⁹ Definitionen är hämtad från rapporten ”Att hantera social oro och upplopp – del av en hållbar samhällsutveckling”. Botkyrka kommun 2010.

¹⁰ Se Bilaga 1, avsnitt 1.4 vilka brottskoder som avses.

¹¹ Fortsättningsvis återges personrån och väskryckningar endast som personrån i löpande text, tabeller och diagram för att få flyt i texten.

¹² Se Bilaga 1, avsnitt 1.1 vilka brottskoder som avses.

För att beskriva ungdomsbrottslighetens utveckling kommer även Polisens statistik över antal ungdomar 15-17 år misstänkta för brott att användas samt följande variabler från Stockholmsenkäten:¹³ andel som uppger att de inte känner oro att utsättas för brott i skolan, andel elever i årskurs 9 som uppger att de snattat/stulit, andel elever i årskurs 9 som uppger att de använt hot/våld samt andel elever i årskurs 9 som uppger att de någon gång använt narkotika.¹⁴

Nyanlända tredjelandsmedborgare

Enligt EU:s definition räknas man som tredjelandsmedborgare om man har varit i Sverige i mindre än fem år och har sitt ursprung i ett land som inte är medlem i EU. I rapporten kommer vi framför allt att använda begreppet nyanlända då det är kortare och enklare i skrift.

Metodhandbok

Den ska utgöra en Internetbaserad guide för alla olika typer av samverkansaktörer och då framför allt för kommunen och Polisen. Syftet med metodhandboken är att sprida framgångsfaktorer och goda exempel när det gäller samverkan för att förebygga och ingripa mot social oro i segregerade områden.

Integration

Enligt nationalencyklopedin anges integration inom samhällsvetenskapen som den process och resultatet av den process som leder till att skilda enheter förenas.¹⁵ Vidare kan man läsa att termen bl.a. används om processer genom vilka ett samhälle bildas och bevaras.¹⁶

Definitionen i Nationalencyklopedin väcker betydligt fler frågor än den besvarar och problematiserar mer än den förenklar. Vilka enheter avses? Är det integration mellan nyanlända och etniska svenskar i samhället som helhet? Eller är det integration av nyanlända i det lokala segregerade samhället som de anlänt till? Eller avses integration mellan olika icke etniska svenska grupper i lokalsamhället? Vilket samhälle är det som ska bildas och vilket är det som ska bevaras?

Processer är svåra att mäta och vi kan konstatera att det är mycket vi inte får svar på. Vad vi däremot vet är att en inte oväsentlig del av en människas förmåga att integreras i ett nytt samhälle är avhängigt politiska processer och beslut som fattas av riksdag och regering.

Regeringens integrationspolitik

I regeringens skrivelse ”*Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration*” återges regeringens bedömningar av vilken inriktning integ-

¹³ Stockholmsenkäten är en totalundersökning om ungdomars normbrott och avvikande beteende. Undersökningen genomförs vart annat år, i samtliga klasser i grundskolans årskurs 9 och i gymnasiet år 2, av Preventionscentrum Stockholm vid Stockholms Stad.

¹⁴ Se Bilaga 1, avsnitt 1.1 för variabelbeskrivning.

¹⁵ <http://www.ne.se/sok?q=integration&type=ENC>, 2012-01-16

¹⁶ <http://www.ne.se/integration/212264>, 2012-01-16

rationspolitiken bör ha samt vilka strategiska områden och frågeställningar som genomförandet av politiken bör fokusera på under 2008-2010.¹⁷ Av skrivelsen framgår att regeringen i budgetpropositionen för 2009 föreslog att målen för integrationspolitiken skulle ersättas av ett övergripande mål: lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

I skrivelsen bedömer regeringen vidare att integrationspolitiken under mandatperioden bör fokusera på följande frågeställningar: ”*ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända, fler i arbete och fler företagare, bättre utbildningsresultat och likvärdighet i skolan, bättre språkkunskaper och utbildningsmöjligheter för vuxna, en effektiv bekämpning av diskriminering, en positiv utveckling i stadsdelar med utbredd utanförskap samt en gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av en tilltagande mångfald.*”¹⁸

Forskning har visat att avgångsbetyget i årskurs 9 är en variabel som inte bara är specifik utan också kan användas för att prognostisera framtida förutsättningar för en ung människa.¹⁹ Med fullständiga avgångsbetyg i årskurs 9 och behörighet att söka gymnasiets nationella program kan man anta att risken för arbetslöshet och utanförskap är mindre.

I flera sammanhang under denna rapports framväxt, bland annat i intervjuer men också under resorna, har uppfattningen framförts att de segregerade områdena blivit genomflyttningsområden.²⁰ I takt med att man får det bättre ställt och etablerar sig på arbetsmarknaden väljer man att flytta från det segregerade området som kanske har dåligt rykte och istället bosätta sig i ett mer integrerat område med bättre rykte och högre socioekonomisk status. Detta får till följd att den socioekonomiska statusen inte ökar i det redan utsatta området, utan tvärtom minskar. Om området samtidigt återspeglas negativt i media, som ett område där brottsligheten och otryggheten är hög, kan vi anta att sannolikheten att människor frivilligt ska välja att bosätta sig där minskar. I ett genomflyttningsområde kan man dessutom anta att befolkningen är mindre benägen att ta ansvar för och engagera sig i området.

Om medelinkomsten ökar i ett område samtidigt som socialbidragstagandet minskar får det betraktas som att den socioekonomiska statusen har ökat och utanförskapet därmed minskat.

Definition av integration

Utifrån forskning och regeringens mål med integrationspolitiken bör definitionen omfatta variabler som mäter: *utbildningsresultat, språkkunskaper,*

¹⁷ ”Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration” Skr. 2008/09:24

¹⁸ *ibid.*

¹⁹ Socialstyrelsen (2010): ”Social rapport 2010”, sid. 228. Av rapporten framgår att låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 ökar risken för utanförskap i framtiden. Det är till exempel 8-10 gånger så vanligt med allvarlig kriminalitet hos ungdomar med låga betyg som bland dem med medelbetyg eller höga betyg. Sambandet är dessutom inte specifikt för någon särskild socialgrupp utan återfinns i samliga socioekonomiska grupper.

²⁰ Bland annat i intervjuer med anställda inom Stadsdelsförvaltningen i Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista, men också under besöket i Göteborg.

arbetslöshet, samt socioekonomisk status. Med integration avses i denna rapport att man:

oaktat etnisk härkomst ska ges förutsättningar att gå ut grundskolan med godkända betyg, kunna göra sig förstådd och förstå det svenska språket för att därmed skaffa sig ett arbete eller annan skattepliktig inkomst”

3.1 Operationalisering av integration

Ett mått på integration är inte bara av intresse för att undersöka om vi kan se en positiv utveckling avseende integrationen under 2000-talet då samverkan i Järvaområdet startat och utvecklats. Vi vill också ha ett mått för att framledes kunna följa utvecklingen i de områden som använder sig av metodhandboken.

Nedan presenteras de variabler som projektet valt att använda som ett mått på ökad integration. En utförligare beskrivning av variablerna med källor varifrån de har hämtats presenteras i Bilaga 1. Påpekas bör att det kan finnas behov av att förfina måtten ytterligare inför det fortsatta arbetet med metodhandboken.

*Varabler*²¹

- ÿ Andel elever med behörighet att söka gymnasium (utbildningsresultat)
- ÿ Andel personer som avslutat och blivit godkända i SFI (språkkunskap)
- ÿ Antal öppet arbetslösa ungdomar 18-24 år per 100' inv. 18-24 år (arbetslöshet)
- ÿ Medelinkomst för personer 20-64 år (socioekonomisk status)
- ÿ Andel låginkomsttagare (socioekonomisk status)
- ÿ Andel personer med ekonomiskt bistånd (socioekonomisk status)

²¹ Samtliga variabler finns beskrivna i Bilaga 1, avsnitt 1.2.

4 Teoretiska utgångspunkter

Brottsförebyggande samverkansarbete lyfts i denna rapport fram som en nödvändig och framgångsrik metod för att förebygga ungdomsbrottslighet i de områden där utanförskapet och utsattheten är större än för genomsnittet.

Vi antar också att det finns samhällsnytta med samverkansarbete i linjeverk-samheten i förebyggande syfte. Det ligger nära till hands att tro att en etable-rad samverkan mellan olika aktörer är mer effektiv, eftersom man kan rea-gera mer skyndsamt i akuta lägen. Det i sin tur ger en lägre samhällskostnad eftersom uteblivna upplopp innebär färre skador på person och färre skade-görelser mot egendom i området.

4.1 Hur kan samverkan leda till ökad integration?

Dagens samhälle tar idag stor del av andra kulturer och erfarenheter, vi för-flyttar oss mer över länders gränser etc. När nya erfarenheter och kulturer blandas med det gamla samhällets definition av en "svensk" talar man om "den nya svensken". Detta kan i vissa fall leda till en smärre kulturkrock när "den nya svensken" står i det "gamla samhället". I områden där denna kul-turkrock har ägt rum är det inte hållbart att enbart ställa krav på att indivi-derna ska anpassa sig efter samhället. Det krävs även att samhället anpassar sig efter individerna för att kunna skapa bra förutsättningar för "den nya svensken". Risken finns annars att man i en strävan att ta tillbaka samhället som "det var förr" försöker skilja individer åt i "vi och dem".

För att ett område ska kunna formas efter sin befolkning krävs en behovsana-lysis. Vad har befolkningen för behov, erfarenheter, problem, förslag till för-bättringar etc.? Därefter bör samverkansaktörer fråga sig: Är dessa rimliga behov? Vad kan jag eller min organisation göra för att tillgodose behoven och vilka måste vi involvera för att göra detta möjligt?

Genom att olika organisationer i ett samhälle skapar ett brett nätverk av samverkansaktörer så samlas de olika myndigheterna på en plattform. För-hoppningen är att genom denna plattform göra livet lättare för nyanlända. De får en ärlig chans att bli en del av samhället där man tillsammans hjälps åt att skapa de förutsättningarna som behövs för integration.

Respekten och förståelsen för andra individers kulturer och härkomst med andra normer, system och lagar spelar en stor roll för integrationen i sam-hället. En normförändring hos individer är något som tar tid. Många nyan-lända kommer från länder präglade av odemokratiskt styre och polis varför det är viktigt att nå ut till nyanlända direkt när de kommer till Sverige och förklara myndigheters och Polisens roll i samhället. Annars finns det risk för att de får en falsk eller onyanserad bild av samhällsfunktionerna.

Genom samverkan mellan exempelvis medborgarvärdar, ungdomsvärdar och fältassistenter blir det lättare att nå ut till människor. Dessa aktörer befinner sig bland befolkningen dagligen, bär inte uniform och tar aktiv kontakt med människor. Upplevelsen är att människor upplever dem som förtroendeingi-

vande och vänder sig i första hand till likvärdiga aktörer med sina problem innan de tar kontakt med myndigheter.

Något som är viktigt för tryggheten i ett samhälle är att människor trivs. Trivsel skulle kunna definieras som att de boende aktivt skapar relationer till andra boende och engagerar sig i lokalsamhällets angelägenheter. I segregerade områden är det ofta stor omsättning på människor. Dessutom är det inte säkert att människor har samma språk och kulturell bakgrund. Detta leder i sin tur till att det är svårare att engagera sig och öka ambitionen att vilja flytta, göra bostadskarriär, till ett område där andra redan skapat trygghet och trivsel. I segregerade områden är det därför viktigt att försöka få människor att känna sig trygga för att få flera att vilja stanna kvar och engagera sig i lokalsamhället och bidra till trivseln.

Frågan kring trygghet och trivsel i ett område äger ingen organisation enskilt. Det krävs en stark, bred och strukturerad samverkan mellan olika organisationer.

5 Beskrivning av Järvaområdet

I detta kapitel beskrivs brottsutvecklingen och utvecklingen avseende integration i de tre områden inom Västerorts Polismästardistrikt som ingår i fältstudien. Det är Husby och Rinkeby som tillhör Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning samt Tensta som tillhör Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning. Samtliga tre områden ingår bland de 38 stadsdelar som innehar lokala utvecklingsavtal (LUA).²²

Flera av måtten avseende ungdomsbrottslighet och integration finns endast nedbrutna på stadsdelsförvaltningsnivå, men i de fall det är möjligt särredovisas Rinkeby, Tensta och Husby.

Jämförelse med andra områden

Beskrivningen av utvecklingen avseende brottslighet och integration i de tre områdena jämförs med utvecklingen i Bromma stadsdelsförvaltning baserat på att området bedöms vara ett integrerat område.²³ Utvecklingen ställs även i relation till utvecklingen i hela Stockholms stad eller län.

Kapitlet avslutas med att brottsutvecklingen i de tre områdena ställs i relation till tre andra områden som vi besökt under omvärldsanalysen, nämligen Gottsunda, Backa och Rosengård.

5.1 Beskrivning av undersökta områden

Tabell 1: Statistisk översikt avseende befolkning, demografi, utbildning och socioekonomiska faktorer i Rinkeby, Tensta och Husby år 2010.²⁴

	Rinkeby	Tensta	Husby
Befolkning	14 530	16 448	11 017
Andel med utländsk bakgrund	90%	87%	84%
Andel födda i världen exkl. EU/EFTA	53%	52%	53%
Andel godkända SFI	18%	18%	19%
Behörighet till gymnasium	59%	66%	72%
Andel arbetslösa 20-25 år	41%	36%	30%
Medelårsinkomst	141 240	149 800	158 360

Rinkeby, Tensta och Husby är områden i Västerorts Polismästardistrikt som präglas av mångfald. Andelen med utländsk bakgrund är högre än i staden som helhet och de informella nätverken är breda och täta.

²² För perioden 2008-2010 har 21 kommuner tecknat lokala utvecklingsavtal om ett urbant utvecklingsarbete som omfattar 38 stadsdelar. Avtalen ska göra det möjligt för berörda kommuner att bilda lokala partnerskap med statliga myndigheter och aktörer inom näringslivet och det civila samhället. Det är de lokala behoven som styr vilka insatser som görs i respektive kommun och stadsdel. I november 2010 fattade regeringen beslut om att förordningen ska gälla även 2011. <http://www.regeringen.se/sb/d/10666/a/105661>

²³ Bromma stadsdelsområde återges i ”Killar och strategiska brott” som ett område där den sociala tyngden är låg, medan Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta befinner sig i den andra kanten och definieras som stadsdelar med hög social tyngd.

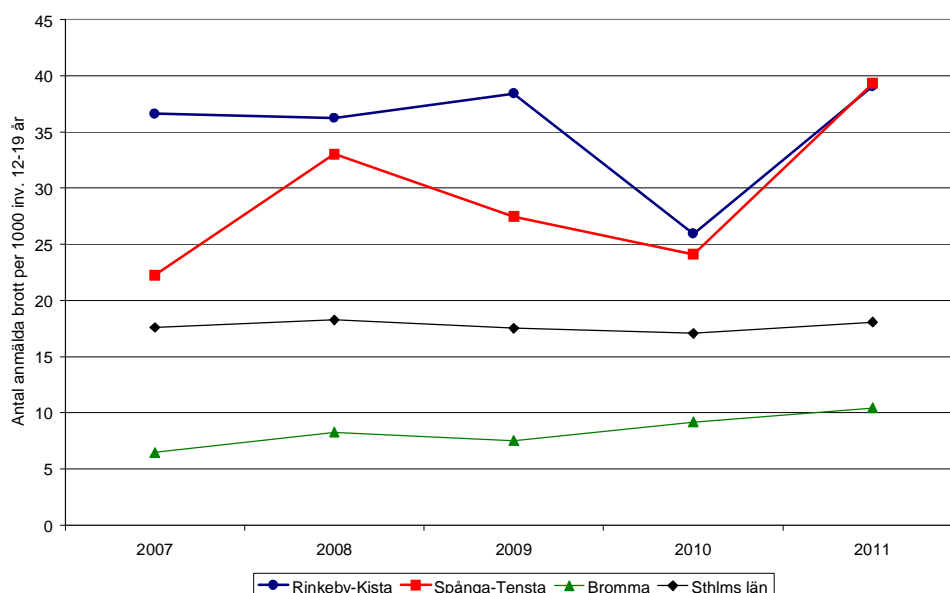
²⁴ Samtliga variabler finns beskrivna i Bilaga 1, avsnitt 1.3.

Områdena omnämns inte sällan i sammanhang där social oro och upplopp diskuteras eller debatteras. Sedan flera år tillbaka har det förekommit bränder i byggnader och bilar samt stenkastning mot polis och räddningstjänst. Fenomenet anses ha en tendens att eskalera i samband med lov och helger, men har ibland också uppstått i början av veckan vid andra tillfällen.

Utvecklingen de senaste åren har varit att de som arbetar med ungdomar i området uppfattat att ungdomarnas attityd mot främst Polisen, men även andra myndighetspersoner hårdnat. Att arbeta som polis i områden med en hög social oro kan därför upplevas som nästintill omöjligt utan samverkan med övriga lokala samverkansaktörer.

I nästa avsnitt beskrivs brottsutvecklingen de senaste fem åren och ställs i relation till utvecklingen i Bromma och Stockholms stad/län.

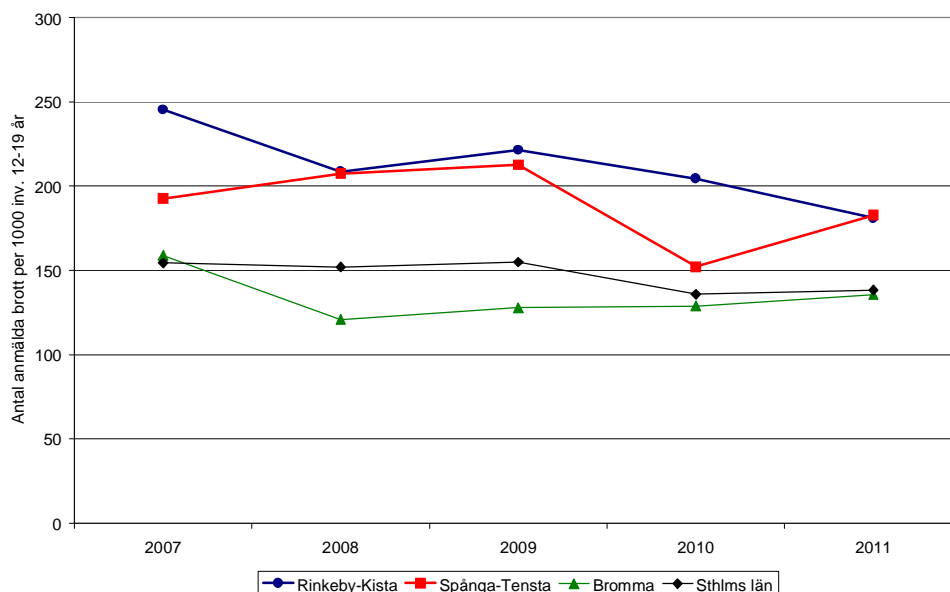
5.2 Brottsutveckling bland ungdomar

Figur 1: Utveckling avseende anmälda personrån och väskryckning 2007-2011.

Figur 1 visar att antalet anmälda personrån och väskryckningar per 1 000 inv. 12-19 år i Stockholms län under de senaste fem åren legat ganska konstant, medan trenden i Bromma och Spånga-Tensta är av mer uppåtgående karaktär. Utvecklingen i Rinkeby-Kista påminner om utvecklingen i länet som helhet om än dock på en högre nivå och med en kraftig nedgång under 2010.

I Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta är antalet anmälda personrån och väskryckningar 2011 nästan fyra gånger så högt som i Bromma och mer än dubbelt så högt som i länet som helhet.

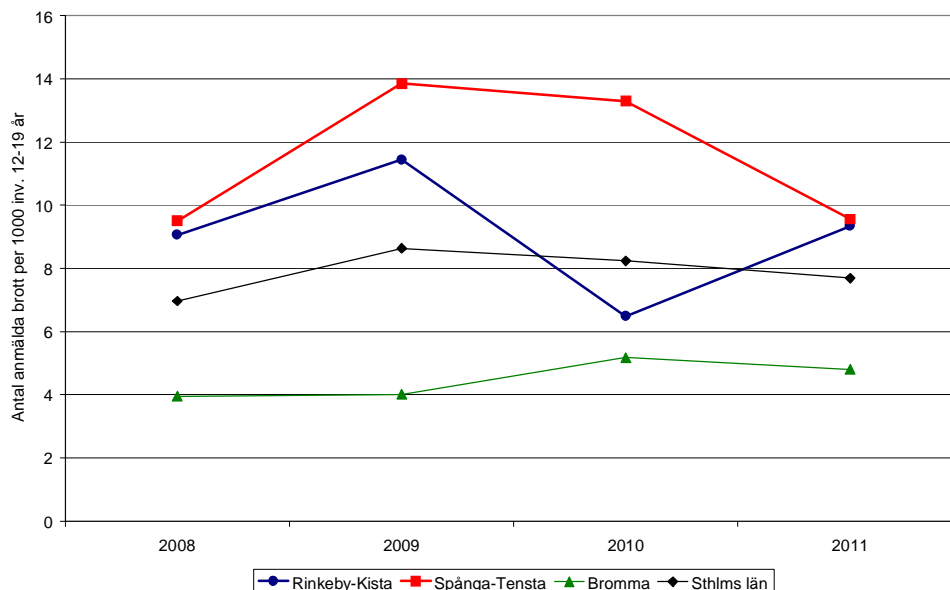
Figur 2: Utveckling avseende anmälda skadegörelsebrott exkl. klotter 2007-2011.

I Rinkeby-Kista har anmälda skadegörelsebrott exkl. klotter per 1 000 inv. 12-19 år minskat de senaste åren. Framför allt är det övrig skadegörelse och skadegörelse på motorfordon (ej brand), som har minskat. Skadegörelse genom brand har istället ökat från att utgöra 6 procent av skadegörelsebrotten exkl. klotter till att utgöra 11 procent. I Rinkeby-Kista var 2010 ett toppår med 114 anmälda skadegörelser genom brand.

I Spånga-Tensta ser vi samma utveckling för skadegörelsebrotten som vi såg för personrånen i Rinkeby-Kista. Antalet anmälda skadegörelsebrott ligger på en förhållandevis konstant nivå under perioden 2007-2011, med undantag för en kraftig minskning under 2010. I Spånga-Tensta har bränderna ökat från att utgöra 8 procent av skadegörelsebrotten exkl. klotter 2007 till 11 procent 2011. Anmälda bränder var som högst 2009 i Spånga-Tensta då 115 brott anmäldes.

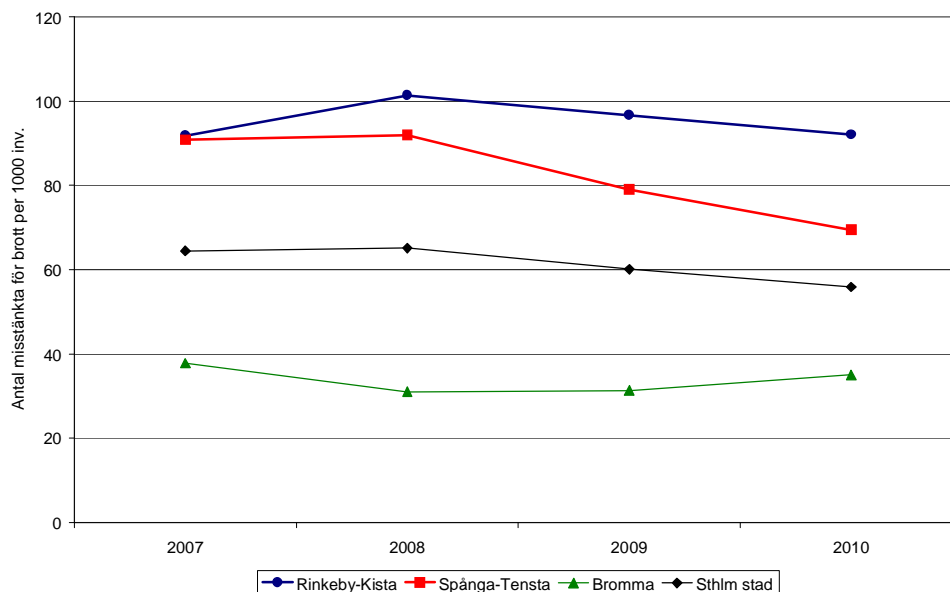
I Bromma är antalet anmälda brott 2011 tillbaka på samma nivå som 2007, efter en ökning under åren 2008-2011. I absoluta tal har skadegörelsebrotten däremot inte ökat i Bromma, det är antalet unga i ålder har 12-19 år minskat. Antalet bränder utgör mellan 2,7 och 3,7 procent av skadegörelsebrotten exkl. klotter.

I länet håller sig anmälda brott på en förhållandevis jämn nivå, med en viss tendens till minskning.

Figur 3: Utveckling avseende anmälda misshandelsbrott mot person 15-17 år 2007-2011

Över tid kan vi varken i Rinkeby-Kista eller Spånga-Tensta se någon tydlig uppåtgående eller nedåtgående trend avseende misshandelsbrott mot person 15-17 år per 1 000 inv. 12-19 år. Antalet anmälda brott i de tre stadsdelarna 2008 är i absoluta tal oförändrat 2011. Ökningstrenden i Bromma är en konsekvens av att antalet ungdomar 12-19 år har minskat. Gemensamt för Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och länet är att antalet anmälda misshandelsbrott ökade kraftigt 2008-2009, för att därefter minska till samma nivå 2011 som 2007.

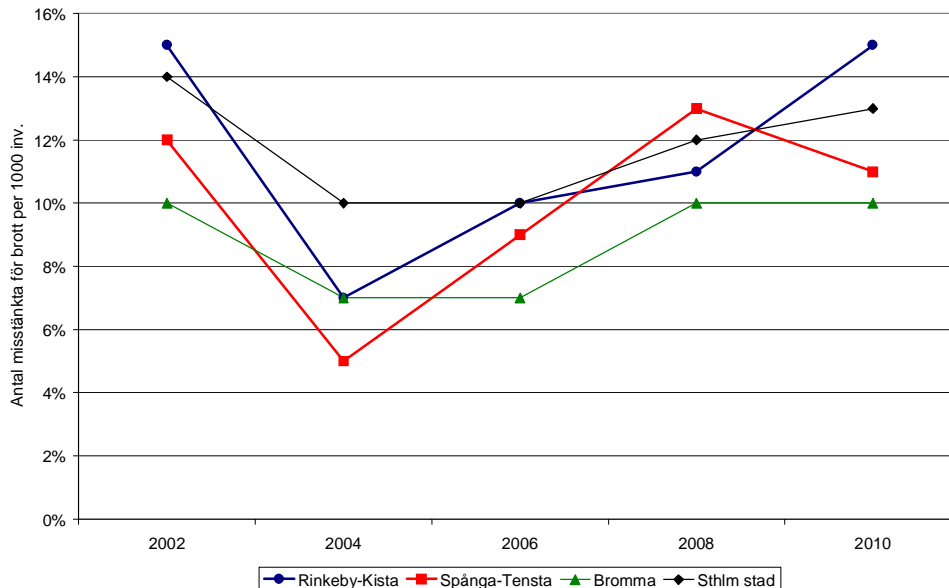
Figur 4: Utveckling avseende ungdomar 15-17 år misstänkta för brott 2007-2011.

Utvecklingen av antalet ungdomar 15-17 år misstänkta för brott per 1 000 inv. 15-17 år följer samma trend i både Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och staden: En tydlig nedgång från 2008 till 2010. I Bromma håller sig utvecklingen däremot på en mer jämn nivå. Från att ha sjunkit något mellan 2007 och 2008 är antalet misstänkta 2010 tillbaka på samma nivå som 2007.

Självdeklarerad brottslighet – Stockholmsenkäten

Resultatet från Stockholmsenkäten visar att andelen elever i årskurs 9 som uppger att de snattat eller stulit någon gång har ökat från 27 procent 2004 till 36 procent 2010 i Rinkeby-Kista. I Spånga-Tensta har motsvarande andel ökat från 24 procent till 33 procent. Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta skiljer sig inte mycket åt jämfört med staden som helhet. Antalet elever i årskurs 9 som uppger att de snattat eller stulit har i Stockholms stad ökat från 27 procent 2004 till 32 procent 2010. Eleverna i Bromma avviker i detta sammanhang så till vida att utvecklingen där är konstant.

Andelen unga som uppger att de någon gång använt hot eller våld är väsentligt lägre i samtliga stadsdelar och i Stockholms stad. I Bromma har andelen minskat från 13 till 10 procent mellan 2006 och 2010. I staden och Spånga-Tensta ligger andelen oförändrad på 17 procent respektive 19-20 procent i Spånga-Tensta. Rinkeby-Kista utmärker sig då andelen elever som uppger att de använt hot eller våld har ökat från 22 procent till 27 procent.

Figur 5: Utveckling avseende andelen elever i årskurs 9 som uppger att de någon gång använt narkotika 2002-2011.

Andelen elever i årskurs 9 som uppger att de använt narkotika följer i princip samma mönster i samtliga tre stadsdelar och Stockholms stad 2002-2010. Från att ha minskat ganska kraftigt mellan 2002 och 2004 har andelen ökat de senaste sex åren för att 2010 vara tillbaka på i princip samma nivå som 2002. Värt att notera är att medan andelen som använt narkotika har ökat successivt i Rinkeby-Kista, Bromma och Staden, minskade andelen i Spånga-Tensta mellan 2008 och 2010.

Tryggheten i skolan har glädjande ökat bland elever i årskurs 9 mellan 2006 och 2010, såväl i Staden som i Rinkeby-Kista och Bromma. Andelen är dock högre i Bromma och Stockholms stad. Där uppger 90 respektive 86 procent att de inte kände oro att utsättas för brott i skolan år 2010. I Rinkeby-Kista var motsvarande andel endast 76 procent, vilket dock var en ökning från 2006 då andelen endast var 72 procent. I Spånga-Tensta har andelen som inte känner oro minskat från 81 procent 2006 till 77 procent 2010.

Sammanfattning

I Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning visar varken statistiken över den anmälda ungdomsbrottsligheten per 1 000 inv. 12-19 år, Polisens register över misstänkta ungdomar 15-17 år eller den självdeklarerade brottsligheten bland elever i årskurs 9 att det skett en entydig positiv utveckling avseende brottslighet bland ungdomarna i området.

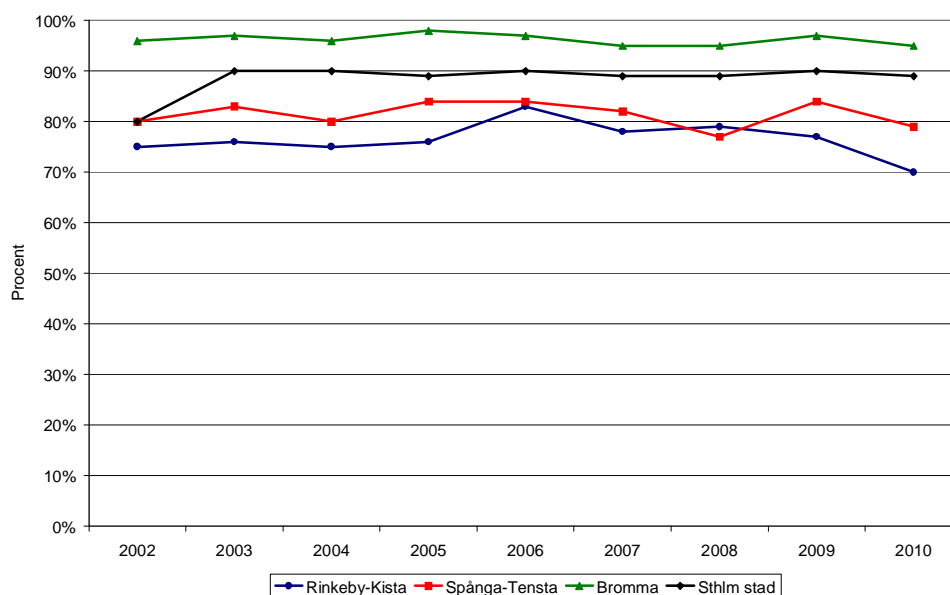
Den anmälda brottsligheten avseende misshandel mot person 15-17 år och personrån varierar över tid och antalet misstänkta ungdomar 15-17 år håller sig på en tämligen konstant nivå. Den självdeklarerade brottsligheten visar däremot på en tydlig uppgång, det vill säga en negativ utveckling. Andelen som upplever oro att utsättas för brott i skolan är dock konstant.

I Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har den självdeklarerade brottsligheten inte riktigt samma negativa utveckling. Andelen som uppger att de använt hot eller våld ligger på en konstant nivå och andelen som uppger att de använt narkotika minskade mellan 2008 och 2010. Även antalet anmälda misshandelsbrott minskade under perioden 2008-2010. Under perioden 2007-2011 har de anmälda personrånen i området däremot ökat med närmare 80 procent.

I Bromma stadsdelsförvaltning ser vi en ganska tydlig uppåtgående trend avseende misshandelsbrotten och personrånen. Även antalet ungdomar misstänkta för brott har ökat sedan 2008. Andelen som uppger att de snattat eller stulit ligger på en konstant nivå, medan något färre uppger att de använt hot eller våld. Andelen som uppger att de känner oro att utsättas för brott i skolan ligger på samma nivå.

I Stockholms län har anmälda personrån legat på en konstant nivå, liksom den anmälda skadegörelsen exkl. klotter. Misshandelsbrotten mot person 15-17 år har minskat under åren 2009-2011, men ligger 2011 på en högre nivå än 2008. Antalet misstänkta ungdomar 15-17 år ligger på en konstant nivå, medan andelen elever i årskurs 9 som uppger att de snattat eller stulit har ökat under perioden 2004-2010. Andelen som uppger att de känner oro att utsättas för brott i skolan och andelen som uppger att de använt hot eller våld ligger däremot på en konstant nivå.

5.3 Utveckling avseende integration

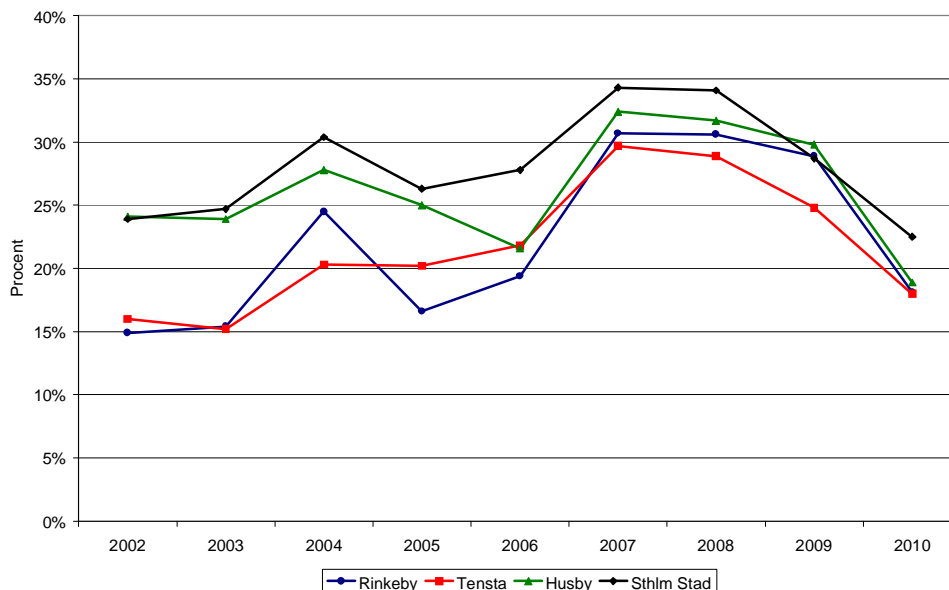

Figur 6: Utveckling avseende elever i åk 9 med behörighet att söka gymnasiets nationella program 2002-2010.

I staden som helhet har andelen behöriga till gymnasiet nationella program legat på samma nivå under i princip hela 2000-talet. Andelen behöriga ökade från 80 procent 2002 till 90 procent 2003 och på den nivån har andelen behöriga legat kvar. Även i Bromma har andelen legat på ungefär samma nivå hela tiden, mellan 95 och 98 procent går ut med fullständiga betyg.

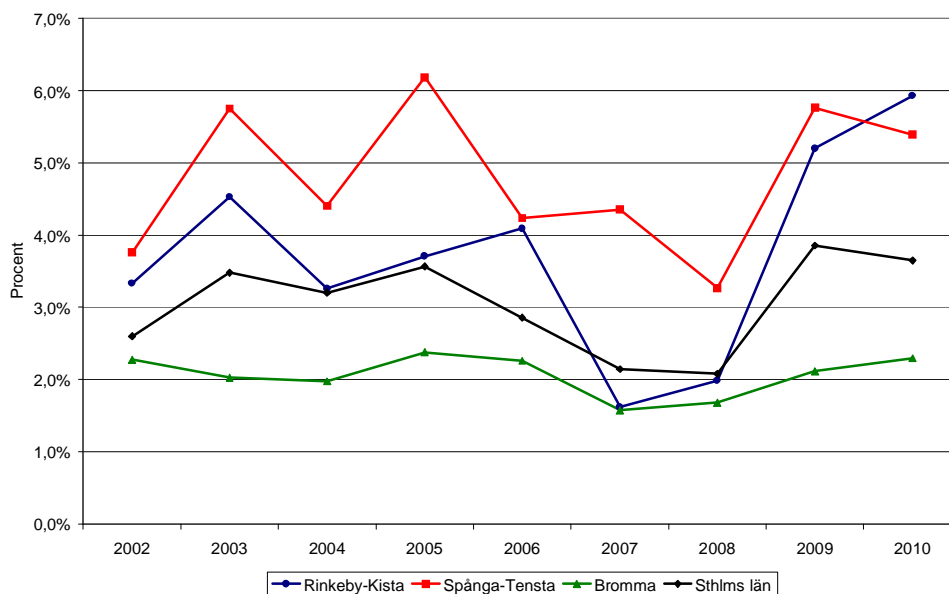
I Spånga-Tensta ligger andelen behöriga 2010 på samma nivå som 2002, men däremellan har andelen varierat mellan som lägst 77 procent och som högst 84 procent.

Utvecklingen i Rinkeby-Kista ser i princip likadan ut, med den stora skillnaden att 2010 var endast 70 procent behöriga att söka gymnasiets nationella program. Det är den lägsta andelen under den undersökta perioden och en del i en nedåtgående trend från 2006 då andelen behöriga låg som högst, på 83 procent.

Figur 7: Utveckling avseende andelen godkända i svenska för invandrare (SFI) 2002-2010.

Andelen godkända i svenska för invandrare (SFI) har minskat sedan 2007. Detta gäller i samtliga tre undersökta områden och i staden som helhet. De undersökta områdena uppvisar samma trend som staden som helhet under perioden 2002-2010, med två intressanta undantag: att Husby ligger på samma nivå som staden och betydligt högre än Rinkeby och Tensta i början av 2000-talet. År 2010 är skillnaden mellan de tre områdena utjämnad och dessutom endast marginellt lägre än i staden som helhet.

Figur 8: Utveckling avseende öppet arbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år 2002-2010.

Andelen öppet arbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år varierar kraftigt under perioden 2002-2010 i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. Även i staden som helhet är variationen ganska stor. I Bromma är utvecklingen mer stabil och andelen öppet arbetslösa varierar endast marginellt.

Medelinkomst, ekonomiskt bistånd och andel låginkomsttagare

Utvecklingen avseende medelinkomst, ekonomiskt bistånd och andelen låginkomsttagare redovisas av utrymmesskäl i tabellform i Bilaga 1, avsnitt 1.3.

Sammantaget kan sägas att trenderna i de tre undersökta områdena och staden uppvisar samma mönster. Medelinkomsten har ökat och andelen med ekonomiskt bistånd har minskat samtidigt som andelen låginkomsttagare har ökat. Avståndet mellan Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta å ena sidan och Bromma och staden å andra sidan har däremot ökat och blivit större om man ser till medelinkomst och andelen låginkomsttagare. Däremot har avståndet minskat avseende andelen som uppstår ekonomiskt bistånd.

Sammanfattning

Integrationsutvecklingen pekar inte entydigt åt något håll och variationerna inom ett område under åren 2002-2010 är i flera avseenden ganska marginella.

Värt att notera är att andel godkända i svenska för invandrare (SFI) är den enda variabel där avståndet till länets genomsnitt har krympt för de tre områdena Husby, Rinkeby och Tensta. Dessvärre är inte detta enbart en följd av att resultatet blivit bättre i Husby, Rinkeby och Tensta. Andelen godkända i länet har samtidigt minskat.

Avseende arbetslösheten och variablerna som mäter den ekonomiska välfärden i området har avståndet antingen ökat eller kvarstår.

Samtidigt är inte utvecklingen särdeles positiv i Bromma eller staden heller. Medelinkomsten har det senaste året sjunkit i Bromma och andelen låginkomsttagare har ökat.

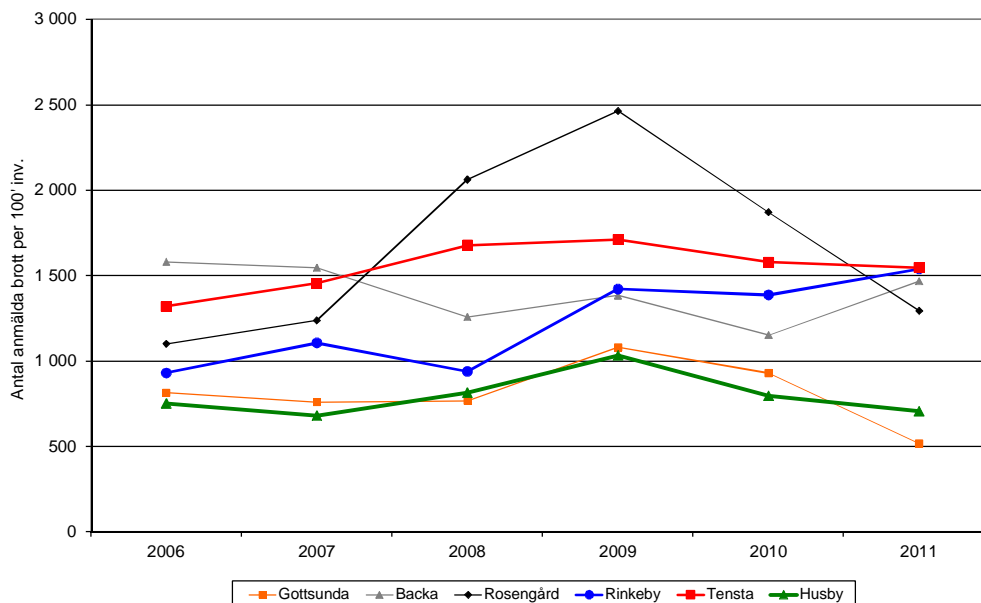
5.4 Brottsutveckling avseende social oro i LUA-områden

I Sverige finns som tidigare nämnts ett antal områden med lokala utvecklingsavtal, s.k. LUA-områden. Tre av dessa är identiska med våra undersökningsområden Rinkeby, Tensta och Husby. I Malmö och Uppsala som ingår i omvärldsbesöken återfinns Rosengård och Gottsunda.

För ovan nämnda områden samt Backa har följande brottstyper använts för att beskriva brottsutvecklingen över tid: misshandel utomhus mot obekant,²⁵ personrån, väskryckning, upplopp samt skadegörelse genom brand. Samtliga dessa är brott som kan kopplas till otrygghet och social oro.²⁶

²⁵ Brottskoden för misshandel utomhus mot obekant där offret är 15-17 år kom först i juli 2007 varför samtliga åldersgrupper ingår.

²⁶ Beskrivning av vilka brottskoder som ingår återfinns i Bilaga 1, avsnitt 1.4

Figur 9: Brottsutveckling avseende brott som stör tryggheten.²⁷

Som framgår av diagrammet går brottsutvecklingen avseende brott som stör tryggheten per 100' invånare upp och ner i samtliga områden. I Tensta och Rosengård har brottsligheten under åren 2006-2011 ökat med 22 respektive 27 procent, men medan ökningen i Tensta är stadigt uppåtgående under hela perioden ökade brottsligheten i Rosengård med över 130 procent mellan 2006 och 2009. Därefter har anmälda brott minskat väsentligt i området.

Rinkeby uppvisar i likhet med Tensta en stadigt uppåtgående trend, med en brottslighet som ökat med över 70 procent under åren 2006-2011.

I Gottsunda och Husby har brottsligheten minskat med 33 respektive 12 procent, medan antalet anmälda brott i Backa ligger på ungefär samma nivå 2011 som 2006, med variationer upp och ner åren däremellan.

Likheter och variationer i brottsammansättningen

Rinkebys stadiga och ganska kraftigt uppåtgående trend som sträcker sig från 2006 och fram till 2011 kan förklaras av att såväl misshandelsbrotten som personrånen, liksom skadegörelse genom brand har ökat.

Under 2009 uppvisar Rosengård, Gottsunda och Tensta och Husby toppnoteringar av anmälda brott som stör tryggheten. I Gottsunda och Husby är detta främst en följd av fler antal anmälda bränder det året. I Rosengård är det både anmälda bränder och misshandel som förklarar toppnoteringen. I Gottsunda och Rosengård stod bränderna för omkring 50 procent av brott som stör tryggheten och i Tensta 40 procent. I Husby utgjorde de dock bara 29 procent.

Slutligen är likheten i brottsutvecklingen i Gottsunda och Husby värd att notera. Den ligger på samma nivå och följer samma mönster med en nedåt-gående trend de senaste tre åren.

²⁷ Ibid.

5.5 Resultat

(1) Ser vi en positiv utveckling avseende minskad ungdomsbrottslighet i Järvaområdet? Skiljer den sig från utvecklingen i andra områden?

Nej, någon positiv utveckling avseende avtagande ungdomsbrottslighet i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta uppvisar inte statistiken. Utvecklingen skiljer sig från Bromma och Stockholms stad/län så till vida att den anmälda brottsligheten går mer upp och ner i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. I Bromma är utvecklingen mer stabil över tid, alternativt har en tydlig uppåt-gående trend.

Andelen elever i årskurs 9 bosatta i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta som uppger att de snattat/stulit eller använt våld har ökat de senaste åren. I Bromma är utvecklingen mer konstant eller minskande.

Samtidigt vet vi inte hur utvecklingen skulle ha sett ut om Polisen, Stadsdelsförvaltningen och andra samverkansaktörer i området *inte* hade arbetat med samverkan i förebyggande syfte. Flera intervjupersoner upplever att det är lugnare Rinkeby och att det är fler vuxna ute i området.

(2) Ser vi en positiv utveckling avseende integration i Järvaområdet? Skiljer den sig från utvecklingen i andra områden?

Nej, någon entydig positiv utveckling avseende integration i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta under 2000-talet kan vi inte se. De flesta variablerna uppvisar en negativ utveckling. Medelinkomsten har visserligen ökat, men det har samtidigt andelen låginkomsttagare också. Totalt sett innebär detta att avståndet mellan Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta å ena sidan och Bromma och staden å andra sidan har ökat och blivit större om man ser till medelinkomsten och andelen låginkomsttagare.

Avståndet mellan stadsdelarna avseende andelen personer som får ekonomiskt bistånd har däremot minskat då andelen är i princip oförändrad i Bromma samtidigt som den minskat i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta.

Omfattningen av och vilka konsekvenser en orolig ekonomisk marknad haft på våra variabler är svår att uttala sig om. Eventuella effekter tycks dock ha påverkat samtliga områden, även om befolkningen och hushållen i Bromma överlag tycks ha påverkats i lägre grad än man gjort i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta och även i staden generellt.

6 Fältstudier i Järvaområdet

I denna del av rapporten redovisas den fältstudie som har utförts i områdena Rinkeby, Tensta och Husby. Fältstudien visar vilka olika samverkansformer som ägt rum samt vilka samverkansaktörer som medverkat i dem.

Fältstudien utgår ifrån kvalitativa semistrukturerade intervjuer, observationsstudier av samverkansarbetet samt en enkätstudie som genomförts på ett av de utsättningsmöten som äger rum under helger och lov. Intervjupersonerna är personer som projektgruppen tillsammans med styrgruppen identifierat som nyckelpersoner för det samverkansarbetet som har utvecklats i området.

6.1 Framväxt av samverkansarbete i Järvaområdet

Samverkan i Västerort har byggts upp successivt. Både i projektform och i den dagliga linjeverksamheten. En del projekt har varit framgångsrika, andra inte. De mindre framgångsrika projekten anses dock inte resultatlösa då de lett till en första kontakt mellan de olika organisationerna. De anses även ha lett till ett brett nätverk i samverkansarbetet, präglad av god kunskap om varandras roller och arbetsuppgifter där man tar hjälp av varandras erfarenheter.

Bakgrund

År 1996 presenterade regeringen ett brottsförebyggande program ”*Allas vårt ansvar*”. Programmet medförde allt mer utsuddade gränser mellan det offentliga, det privata näringslivet och det civila samhället. Detta ledde till en förändring där lokalsamhället fick en ökad roll för områden där staten tidigare haft ansvaret.

”I den allmänna debatten har kriminalpolitiken under senare år kommit att helt och hållet förknippas (...) med polis, åklagare, domstolar och kriminalvård som på olika sätt skall övervaka att reglerna följs. Kriminalpolitiken omfattar emellertid mycket mer: den generella välfärdspolitiken inriktad på social bostadspolitik, en skola som är öppen för alla, förskolor och fritidsverksamhet där barn från olika bakgrund och miljöer möts och som inte, som i många andra länder, riktar sig enbart till riskgrupper, för att nämna några exempel. Åtgärder som bidrar till att stärka skyddsneten för barn och ungdomar i riskzonen eller som motverkar att stora grupper av människor slagits ut och marginaliseras, är minst lika eller kanske t.o.m. mer betydelsefulla i det kriminalpolitiska arbetet än det som utförs i rättsväsendet.”²⁸

I Järvaområdet anser man ha applicerat detta arbetssätt redan på 1970-talet. Dåtidens enda kvarterspolis berättar att arbetet i Järva hade varit ohållbart utan samverkan med olika föreningar och organisationer från området. Det var ett svårarbetat område då förståelsen för nyttan med samverkan var vag. En del externa organisationer och föreningar var svåra att samarbeta med på den tiden på grund av rollen som polis. Att etablera en kontakt och relation med lokalsamhället var tidskrävande. Mycket tid gick åt till att själv ta reda på vilka resurser som fanns tillhands i området och försöka bygga en relation

²⁸ <http://www.regeringen.se/content/1/c4/28/05/6f7f8a41.pdf> s. 1-2.

med dessa. Det uppfattades som svårt att få kontakt med befolkningen och det tog upp till ett år att bli accepterad bland aktörerna i området.

“Det fanns inte ett lika stort behov av integration i samhället på den tiden då de flesta redan var väl integrerade, men i och med de kulturkrockar som har uppstått idag är samverkan av största vikt.”

Lena Yng, f.d. kvarterspolis

Dåtidens kvarterspoliser utvecklades med tiden till områdespoliser som i sin tur blev till närpolis i enlighet med Proposition 1989/90:155 om förnyelse inom Polisen:

”Polismyndigheterna får möjlighet att inrätta en eller flera polisenämnder för att under polisstyrelsen leda polismyndigheten inom den eller de delar av polisdistriktet, som styrelsen bestämmer. För att kunna åstadkomma en fördjupad samverkan mellan polismyndigheterna föreslås bl. a. ändring i polislagens bestämmelser om länsstyrelsernas direktivrätt på polisområdet.(...) Riktlinjerna för Polisens arbete går bl.a. ut på att verksamheten bör bli mer preventivt inriktad.”²⁹

Tanken med närpolisverksamheten var ökat fokus på det brottsförebyggande arbetet. När närpoliserna trädde in hade kvarterspoliserna redan skapat ett visst förtroende mellan Polisen och medborgare. Den första barriären mellan Polisen och befolkning var därmed redan bruten, men det fanns mycket kvar att göra, inte minst med Polisens egen attityd. I en intervju med en tidigare närpolischef framkommer att det i början på 2000-talet fanns en allmän polisär uppfattning att *”alla på Södra Järva är kriminella”*.

För att kunna leva upp till kraven på brottsförebyggande arbete skapades närpolisråd som successivt ombildades till lokala brottsförebyggande råd. I de lokala brottsförebyggande råden deltog förutom Polisen även övriga aktörer i samhället med representanter som hade mandat att fatta beslut i olika samhällsinstitutioner.

Medborgarvärdar

År 2001 ansågs vara en stökig period i Rinkeby, främst i centrumområdet som upplevdes som otryggt. Från Stadsdelsförvaltningens sida började man inse att det behövdes representanter i form av de boende i området, men som samtidigt representerade myndigheterna. Medborgarvärdar anställdes av Stadsdelsförvaltningen i Rinkeby, men medfinansierades även av bostadsbolagen och de fick en lokal av SL. Strax därefter anställde även Svenska bostäder så kallade Centrumvärdar i Tensta. Centrumvärdarna lades dock ner på grund av ekonomiska omständigheter.

I intervju med medborgarvärdarna har det framkommit att de upplevde det som besvärligt att arbeta i området under det första året. De utsattes för hot och fick bevittna grovt våld. Trots att de var rekryterade från området var det svårt att vinna respekt. De upplevde det som att befolkningen associerade dem med informatörer ute i samhället då de ofta blev kallade för *”golare”*³⁰. Medborgarvärdarna upplevde även att det inte fanns något förtroende för dem från polisernas sida. Samverkan visade sig fungera sämre i praktiken än

²⁹ Proposition 1989/90:155 om förnyelse inom Polisen.

³⁰ Annat ord för angivare

i teorin. Man tog som regel bara hjälp av varandra i krissituationer. Upplevelsen var att det var svårt för befolkningen att förstå värdet och det verkliga syftet med medborgarvårdarna.

Medborgarvårdarna skapade dock med tiden ett förtroende hos lokalsamhället. Främst genom att inleda en samverkan med moskéer och etniska föreningar. Enligt de poliser som har intervjuats anses medborgarvårdarna idag vara mycket värdefulla och viktiga samverkansaktörer.

År 2004 var en orolig tid i Tensta med upplopp och stenkastning på bussar. Polisen sammankallade därför till konferens där man bjöd in poliser från andra städer som hade områden med liknande problematik som den i Järvaområdet, däribland Rosengård, Angered och Södertälje. Konferensen kallades för "Polis i mångkulturellt område". Under konferensen diskuterades den problematik man stod inför i ett mångkulturellt område och tog del av andra städers erfarenheter kring detta.

Ett av de problemen som belystes under konferensen var att det fanns en viss okunskap kring hur Polisen skulle förhålla sig till ungdomarna i ett mångkulturellt område. Samverkan uppkom som en av lösningarna och att det var viktigt att ha en bred plattform för att diskutera svårigheter och erfarenheter i olika perspektiv tillsammans med andra samhällsaktörer. Göteborg delade med sig av sina erfarenheter från ett, enligt dem framgångsrikt samverkansarbete vid namn "Ung och trygg i Göteborg". Efter konferensen beslutade man att bilda ett "Ung och trygg på Järva".

Ung och Trygg på Järva

Ung och trygg på Järva påbörjades som ett projekt på initiativ av Polismyndigheten i Stockholms län år 2005. Projektet leddes av en styrgrupp bestående av polismästaren i Västerorts Polismästardistrikt, chefsåklagaren och stadsdelsdirektörerna i Rinkeby, Kista och Spånga-Tensta. En projektledare anställdes som ledde en operativ ledningsgrupp där närpolischeferna för Södra Järva och Kista tillsammans med social- och skolchefer från stadsdelarna ingick.

Syftet med projektet var att bli mer operativ i samverkansarbetet, att tillsammans identifiera ungdomar som befann sig i riskzon för att etablera en kriminell livsstil. Avsikten var att på ett tidigt stadium ta kontakt med vårdnadshavare och erbjuda insatser för ungdomar som riskerade att utveckla kriminalitet.

Projektet avvecklades år 2007 då projektledaren togs i anspråk för andra arbetsuppgifter och deltagarna inte längre ansågs engagerade eller aktiva. En annan bidragande faktor anses vara Stadsdelsförvaltningens omorganisering efter maktskiftet i och med Riksdagsvalet år 2006.

Trots misslyckandet med Ung och Trygg på Järva anser man att det sådde ett frö inom organisationerna. Sakta men säkert utvecklades en samverkan i en, enligt intervjupersonerna positiv riktning då man började förstå fördelarna med att arbeta tillsammans. Stadsdelsförvaltningarna, Polisen och föreningar skapade olika forum där de diskuterade samhällsproblem. Dock var vissa samverkansaktörer mer engagerade än andra.

Utsättningsmöten

År 2008 utvecklades så kallade utsättningsmöten där olika aktörer och organisationer såsom medborgarvärdar, fältassistenter, ordningsvakter, Polisen, ungdomsvårdar, föräldrar, nattvandrare etc. träffades varje fredag och lördag samt även vardagar under skolloven. Syftet med utsättningsmötena från början var att visa för dem ute på fältet att de inte var ensamma.

”Så här många är vi som arbetar med samma sak, borde vi inte då ta hjälp av varandra”

Per Granhällen, säkerhets- och brottsförebyggande strateg, Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning

Protokoll fördes över vilka som deltog samt vilken aktör deltagaren representerade. Utsättningsmötena inrättades på initiativ av Polisen och Stadsdelsförvaltningen.

Andra projekt som utvecklades under samma år var ”SamTidigt FörSt” i Spånga-Tensta och ”Järvaandan” i Rinkeby-Kista. Båda två är samverkansprojekt som beskrivs längre fram i rapporten.

Samma år enades även alla politiska partier i Stadshuset om att det krävdes en gemensam målbild kring Järva. Denna gemensamma målsättning kom att kallas för Järvalyftet. Målsättningen var att genom medverkan från boende och samverkan med andra parter skapa en positiv social och ekonomisk utveckling.

”Järvalyftet är Stockholms Stads och andra aktörers breda och långsiktiga satsning på social och ekonomisk utveckling i stadsdelarna kring Järvaområdet (...) en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvaområdet”³¹

Vad som skiljer tidigare samverkansprojekt från de som existerar idag anses vara att nätverket har blivit bredare, effektivare och mer kvalitativt. Den allmänna uppfattningen är att sedan samverkan började så har aktörerna börjat arbeta mer långsiktigt inom de delaktiga organisationerna. De samverkansforum som finns idag redovisas i nästa avsnitt.

6.2 Samverkansaktörer och forum

Att nå ut till och uppmärksamma alla aktörer och forum som på något sätt samverkar inom Järvaområdet är en omöjlighet. Det innebär att det sannolikt finns fler samverkansaktörer på både högre och lägre nivå. Nedan redovisas aktörer och forum som enligt projektgruppen har eller har haft betydelse för samverkansarbetet.

Polisen

Närpolisen

Närpolisen är den lokala Polisen i området. Deras styrka ligger i att de har god kunskap om lokalsamhället samt vilka problem området karaktäriseras av. Närpoliserna förebygger och ingriper mot brott som exempelvis stöld, misshandel, skadegörelse och ordningsstörningar. Närpoliserna samverkar

³¹ <http://www.jarvadiologen.se/Nyheter/Jarvalyftet-inom-Stockholms-stad/>

med de flesta aktörerna i närsamhället i olika former, deras största samverkanspartner i strukturerad form är dock Stadsdelsförvaltningen.

Lokala Poliskontor

De lokala poliskontoren finns i de områden där brottsligheten och otryggheten sammantaget är som störst i länet. Inom Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning är det beläget i Tensta och inom Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning ligger det i Husby. Poliskontorspolisernas uppgift är både att arbeta brottsförebyggande samt att ingripa mot brott. De arbetar för att etablera fördjupade kontakter med skola, fritidsgårdar, fältassistenter med mera. De eftersträvar att bli en naturlig del av ungdomars vardag och de som bor i området.

Kontaktpoliser

Kontaktpoliserna är närpoliser som även har fått i uppdrag att agera kontaktperson till skolor i området.

Tidigare undervisade kontaktpoliserna bland annat i skolor om lag och rätt och kallades skolpoliser. Idag har den rollen utvecklats till kontaktpoliser. Deras uppdrag är att skapa förtroende mellan Polisen, skolans personal, elever samt föräldrar. Syftet är att förhindra att barn och ungdomar far illa eller hamnar i kriminalitet. Kontaktpolisen fungerar som en direkt länk mellan Polisen och skolledningen.

Kontaktpoliserna tar tillsammans med skolledningen fram rutiner för regelbundna möten. Tanken är att skolledning, skolpersonal, elever och föräldrar ska kunna vända sig till skolans kontaktpolis om de har upplysningar, frågor eller funderingar som rör brott i skolan. Idag finns en samverkansgrupp bestående av kontaktpoliserna tillsammans med representanter från fältassistenter, socialtjänsten och skola. Denna grupp kallas för en områdesgrupp och träffas 3-5 gånger per termin beroende på vilket behov som finns. Där diskuteras hur skolan fungerar, hur terminen ser ut samt om det finns några svårigheter eller problem med vissa elever. Stadsdelen har ansvar för att det finns kontaktlärare som håller i samarbetet med Polisen från skolornas sida.³²

Järvalyftet

Järvalyftet är Stockholms stads breda satsning kring Järva. Det är en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvafältet: Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta. Detta genom medverkan från boende och samverkan med andra parter.

Järvalyftet behandlar bra boende och mer varierad stadsmiljö, frågor om trygghet i vardagen, goda utbildningsmöjligheter, fler jobb och ökat företagande.

Något som är unikt för Järvalyftet är att det innefattar många aktörer, både offentliga och privata, som tillsammans vill nå samma mål. Dessutom prioriteras det brottsförebyggande och sociala arbetet. Deltagande är allt ifrån sta-

³² <http://www.polisen.se/Om-polisen/lan/St/op/Polisen-i-Stockholms-lan/sarskildasatsningar/Kontaktpoliser/> 12-02-28

dens egen organisation till Polisen och idrottsföreningar. Svenska Bostäder är en av de största aktörerna. Järvalyftet ansvarar även för något som kallas för Järvalärling.

Järvalärling

Järvalärling är ett projekt som drivs i samarbete mellan hantverksakademin och Stockholms stad. Det ger unga vuxna upp till 24 år utan fullständig gymnasieutbildning en möjlighet att utbilda sig i ett hantverk. Elever får prova på olika hantverksyrken för att senare kunna avgöra vilket de intresserar sig mest för. Efter att utbildningen har avslutats är målet att lärlingen ska kunna försörja sig på sitt hantverkskunnande eller gå vidare till fortsatta studier.

Järvaandan

I samverkan mellan Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltningar ett nätverk etablerats som går under namnet Järvaandan.

Järvaandan bildades år 2009, då bestod den av ett 80-tal medlemmar, föreningar, organisationer och företag. I januari år 2012 består Järvaandan av över 400 medlemmar.

Tanken med Järvaandan är att bygga ett starkt nätverk där olika aktörer i området såsom näringsidkare, Polisen, stadsdel, religiösa samfund, föreningar etc. Syftet är att ta hjälp av varandra i olika situationer, inte enbart i krissituationer utan även i sin vardag. Nätverket sträcker sig över hela Järva. Allt ifrån föreningar, organisationer, företag och myndigheter är välkomna att bli medlemmar. Järvaandan strävar efter att oberoende av vilka boende man har i området eller om stadsdelsförvaltningarna försvinner så ska Järvaandan i sig vara ett så starkt varumärke att det lever kvar i området. Ledorden är ”Här ställer vi upp för varandra” samt ”Omtanke och trygghet”.

”Ett nätverk av goda krafter inom Järvaområdet med målet att till sammans skapa hemkänsla, trivsel och trygghet”³³

Järvaandan bildades som en konsekvens av de oroligheter som förekom i området år 2007. Stadsdelsförvaltningarna, Polisen och SL sökte därmed hjälp hos föreningar och moskéer i stadsdelen. Man insåg att detta var ett samhällsproblem som lättare skulle kunna hanteras tillsammans av olika aktörer i samhället. Detta resulterade i att många frivilliga deltog i arbetet om att skapa en tryggare utemiljö genom att mobilisera sig och hålla sig synliga i utemiljöer där ungdomar kan tänkas vistas.

Året därpå, 2008, mobiliserades aktörerna sig återigen i förebyggande syfte. Denna gång deltog ännu fler föräldrar, föreningar, församlingar och företagare i en ömsesidig, förebyggande insats tillsammans med ungdomsvårdar, medborgarvårdar, fältassistenter, Lugna Gatan och Polisen.

Idag inbjuds alla som arbetar med brottsförebyggande och trivselskapande arbete att delta i Järvaandans nätverk av goda krafter. Man vill lyfta fram vikten av allas arbete och visa att även små insatser kan göra stor skillnad.

³³ <http://www.stockholm.se/jarvaandan>

I Järvaandan är det lokalbefolkningen som står i fokus, man vill låta människor som bor där få ta plats och göra sig hörda. Målet är att Järvaandan ska leva vidare även utan aktiva stadsdelsförvaltningar.

Järvaandan skickar ut månadsbrev kontinuerligt till de deltagande aktörerna. I dag anser ansvariga för Järvaandan att projektet har utvecklats till att bli något mycket större än de hade hoppats på. I och med de organisationer som deltar involverar det deras nätverk vilket leder till att information lätt kan nå ut till många på kort tid. Järvaandan anses vara det som förenar olika aktörer i samhället.

Näringslivet är idag en stor del av Järvaandan genom att många stora företag medverkar. Dessa har i sin tur hjälpt de mindre lokala företagen med råd inför deras företagande.

Polisen och Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning har även tecknat ett unikt samverkansavtal med Kista Galleria som är det första i sitt slag i Sverige. I avtalet uppmanas Kista Galleria till att främst anställa ungdomar från området i sina butiker, caféer och dylikt istället för utifrån.

Sommarjobb

Stadsdelsförvaltningarna samverkar med arbetsförmedlingen och erbjuder sommarjobb eller feriearbeten som de kallas till ungdomar mellan 15-18 år. De samverkar även med jobbtorg som är en annan instans där man kan söka jobb. Feriearbeten varar under fem dagar i veckan i högst tre veckor.

Detta är en enorm satsning i Järva. År 2011 erhöll omkring 1 360 ungdomar feriearbete. I Farsta och Skarpnäck med ungefär lika många ungdomar boende i området som Järva³⁴ erhöll omkring 440 ungdomar feriearbeten.

Tabell 2: Tabell över antal ungdomar och antal sommarjobb i fyra Stadsdelsförvaltningar i Stockholms Stad 2011.³⁵

	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Farsta	Skarpnäck
Antal ungdomar 15-18 år	2 287	2 297	3 051	2 351	1 981
Antal sommarjobb*	685	675	100	245	195
andel unga 15-18 med sommarjobb	30%	29%	3%	10%	10%

* Uppgifterna är ungefärliga.

Arbeten som erbjuds finns inom förskola, äldreomsorg, parkjobb och i ideella organisationer. Ibland finns även ett fåtal platser inom sport och idrott, IT och kultur. Tanken är att arbetet ska bidra till arbetslivserfarenhet för ungdomarna. Jobben anses ha varit en stor tillgång för att bibehålla ett lugn i området då de håller ungdomarna sysselsatta. Stadsdelen ger dem en aktivitet, en uppgift, som för med sig en känsla av att de är behövda, men framförallt får de ta eget ansvar.

³⁴ Cirka 11 000 ungdomar i åldrarna 16-24 år

³⁵ Källa: Ansvariga för feriearbete i respektive stadsdelsförvaltning: Tove Ås (Rinkeby-Kista), Agneta Mejbert Carlsson (Spånga-Tensta), Kristina Fernaeus (Bromma), Kristian Slotte (Farsta), Rose-Marie Lithén (Skarpnäck).

Goda krafter

Engagerade medborgare anses vara en viktig samverkansaktör för Stadsdelsförvaltningen för att skapa delaktighet och en känsla av sammanhang för unga i Spånga-Tensta. Därför tar man tillvara på de goda krafter som finns i området så som exempelvis föreningar och andra som fortlöpande engagerar sig och deltar i olika samverkansforum.

Stadsdelarna

Nedan ges en presentation av de två stadsdelar som omfattas av fältstudien samt dess samverkansaktörer/forum.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning består av stadsdelarna Bromsten, Flysta, Solhem, Lunda, Sundby, Hjulsta och Tensta.

Stadsdelsförvaltningen är indelad i fem avdelningar varav en arbetar övergripande. Stadsdelsförvaltningen ansvarar för förskola, fritidsverksamhet, äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning, socialtjänst samt viss skötsel av parker och närmiljö.

SamTidigt FörSt, Spånga-Tensta

SamTidigt FörSt är ett samverkansarbete i Södra Järva som står för ”Samverkan, Tidigt, Förtroendefullt och Strukturerat”. Arbetet startade som ett projekt men bedrivs nu i linjeverksamheten och syftar till en långsiktig samverkan kring barn och unga som befinner sig i riskzon. Visionen är att arbetet kring barn och unga blir mer effektivt och framgångsrikt om flera insatser kan sättas in på olika ställen tidigt och samordnat.

”SamTidigt FörSt har som mål att skapa en struktur och ett gemensamt arbets- och förhållningssätt för arbetet med barn och unga som far illa eller är i riskzonen oavsett mötesplats.”³⁶

SamTidigt FörSt består av en styrgrupp med de ytterst ansvariga cheferna som träffas cirka fyra gånger per år, en samverkansledning bestående av enhetschefer med mandat att fatta operativa beslut som träffas var sjätte vecka samt skolgrupper vid varje skola som fokuserar på specifika men generella behov i och runt den egna skolan. Skolgrupperna träffas också fyra gånger per år eller oftare vid behov. I Tensta, som har många barn och unga som inte deltar i meningsfulla och strukturerade fritidsaktiviteter, finns också en ”fritid- fält och polisgrupp” som utbyter aktuell information om läget i området. De träffas en gång i månaden samt inför skolloven. Utöver detta anordnas det fyra konferenser om året dit samtliga involverade inbjuds. Under konferenserna sprids kunskap om hur de olika verksamheterna arbetar, vilka uppdrag som styr och vad man fokuserar på. Man låter också ”goda exem-

³⁶ Stockholms stad, utbildningsförvaltningen, ”Samverkansprojekt om barn och unga som far illa, framgångsfaktorer och erfarenheter” 2009. (2012-01-17)

pel” få visa upp sig. Dessutom inbjuds föreläsare som bidrar till att utveckla det arbets- och förhållningssätt som eftersträvas. Målsättningen är att alla ska förstå sin roll som kan liknas vid ett kugghjul i ett stort maskineri. Många kontakter knyts under dessa dagar och nya samverkansidéer tar form för att utvecklas senare inom nätverket. En samordnare med anställning i Stadsdelsförvaltningen ansvarar för stöd till alla forum och för konferenserna, håller ihop arbetet och uppdaterar kontakterna.

Fältverksamheten

Enheten för förskola och fritid ansvarar för fältverksamheten. Förutom fritidsfältassistenter finns två fältförlagda socialsekreterare. De samarbetar med ungdomar, föräldrar, fritidsfältassistenter, nattvandrare och andra goda krafter som bidrar till goda uppväxtvillkor för ungdomar.

Syftet med fältarbetet är att minska antalet barn och unga i riskzonen som kan tänkas hamna i drogmissbruk och/eller kriminalitet. I uppdraget ingår även att bygga goda relationer till flertalet barn och ungdomar i stadsdelen. Fältassistenter arbetar även för att utveckla samverkan.

”Man måste vara spindeln i nätet och nysta lite själv i kontakter och fundera på vem som kan vara till nytta för vem och hur och varför”

Johan Lusth, fältassistent

Fältassistenternas arbete är inriktat mot problemlösning. I deras uppdrag ingår att öka sammanhangskänslan hos föräldrarna. Allt arbete som fältassistenter utför bygger på frivilligt deltagande av barn och unga. Arbetet sker på individ-, grupp- eller strukturell nivå. Fältassistenter arbetar ensamma eller i nätverk med andra vuxna. De arbetar oftast "ute på fältet". Fältassistenter håller i samtal, träffar och gemensamma aktiviteter samt vägleder barn och unga. Vid stark oro eller upptäckt av missförhållanden är det fältassistenternas skyldighet att uppmärksamma i första hand föräldrarna och i andra hand socialtjänst och/eller Polisen genom kontakt eller anmälan.

Trygg i Tensta (TIT) och Tensta Against Crime (TAC)

TIT och TAC är ett trygghets- och utvecklingsarbete som främst riktar sig till ungdomar. Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ansvarar för verksamheten som drivs av två verksamhetsledare. TIT riktar sig till de i åldern 18-23 år och TAC riktar sig till ungdomar mellan 13-17 år.

Verksamheten startade som ett projekt år 2009 för att skapa förebilder i området. De två verksamhetsledarna arbetar brottsförebyggande med ungdomar i riskzon. Ungdomarna handplockas från området. De två verksamhetsledarna tar de utvalda ungdomarna "under sina vingar" under ett års tid.

Syftet med verksamheten är att stärka framtidstron och självkänslan hos ungdomar i riskzon genom att utveckla nya arbetsmetoder och samverkansformer inom ungdomars fritid. Målet är att de efter vingskydd av de två verksamhetsledarna ska ta vara på sina kunskaper och självständigt utvecklas i en positiv riktning.³⁷

³⁷http://www.tryggitensta.se/index.php?option=com_content&view=article&id=25&Itemid=28

Den yngre målgruppen deltar i coachande personliga utvecklingssamtal och övningar, studiebesök, aktiviteter och kurser medan den äldre målgruppen erbjuds bland annat arbetspraktik. Förutom att stärka gruppen i sig går mycket av arbetet ut på att ge individuellt stöd för att träna uthållighet, tålamod och ansvarstagande. Fokus ligger på en ökad delaktighet och att genom den vägen stärka självkänslan och framtidstron hos deltagarna.³⁸

”Det handlar om förebyggande arbete, om man jämför med en eld är vi de som tar bort bråte för att en eld inte ska uppstå eller sprida sig”

Roland Ki, Verksamhetsledare för TIT &TAC

Ungdomsgårdar och mötesplatser för äldre ungdomar

Det finns olika fritidsgårdar/mötesplatser i området. Alla har öppet minst fyra dagar i veckan. Åldersgränserna på de olika träffpunkterna skiljer sig åt mellan ålder 13 till ålder 20. Vissa av fritidsgårdarna har representanter från personalen med på utsättningsmötena.

Tensta Community Centre (TCC)

TCC har funnits sedan hösten 2008. Det startade som ett projekt, men är numera en verksamhet under Ross Tensta gymnasium. De erbjuder eleverna i skolan en frivillig förlängning av skoldagen med en mängd olika aktiviteter. De har hand om ungefär 250 stycken ungdomar per vecka varav 70 procent är tjejer. TCC bedriver läxhjälp, inspelningsstudio, danskurser, bio, datorer, ateljé, föreläsningar, elevdrivet café och ledarkurser. Allt för att ge ungdomarna goda förutsättningarna att nå sina mål i livet.

Samverkan kring planlagda ytor och parker

Stadsdelsförvaltningen har i ett unikt samverkansprojekt tillsammans med Trafikkontorets landskapsarkitekter, Idrottsförvaltningen, skolor, närliggande fastighetsägare, boende och externa intressenter utformat en yta för umgänge och spontanaktivitet i en av områdets parker. Syftet är att skapa aktiviteter för ungdomar kring dessa platser.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning

Rinkeby-Kista stadsdelsområde omfattar stadsdelarna Akalla, Husby, Kista, Rinkeby och naturreservatet Hansta.

Förvaltningen är indelad i olika verksamhetsområden: förskola, omsorg om personer med funktionsnedsättning, äldreomsorg, social omsorg, ekonomiskt bistånd samt förebyggande ungdomsinsatser och medborgarservice.

Inom verksamhetsområdet förebyggande ungdomsinsatser och medborgarservice finns preventionsenheten som består av en samordnare för ungdomars deltagande och inflytande samt en samordnare för drogförebyggande arbete. Enheten omfattar även fältgruppen, medborgarvärdar och ungdomsvärdar.

³⁸http://www.tryggitensta.se/index.php?option=com_content&view=article&id=25&Itemid=28

Lokala Brå/Trygghet i fastigheter och utemiljöer

Lokala Brå är ett samverkansforum som består av aktörer som har mandat att fatta beslut kring trygghet i fastigheter samt utemiljöer. Vid regelbundna möten diskuteras vilka problem som finns, vem som kan göra något åt problemen, vem som ska stå för vilka kostnader (problemägarna). Sedan följs detta upp vid nästa möte. Tanken är att alla organisationer kan göra något, även om de gör en liten ändring så genererar det något stort i slutändan. En del av Lokala Brå är de trygghetsvandringar som utförs i området där man samlar frivilliga av de boende i området tillsammans med olika aktörer i området bl.a. de med mandat att göra en ändring såsom fastighetsägare, Polisen, men även andra intresserade för säkerhet och trygghet. Som regel utförs inte en trygghetsvandring om ingen av de boende i området deltar.

Myndigheter i samverkan

Myndighetssamverkan i Rinkeby-Kista är en etablerad samarbetsmodell som bygger på en lokal samverkan mellan skola, Polisen, social omsorg och förebyggande ungdomsinsatser och förskola. Arbetet leds av en styrgrupp som träffas minst fyra gånger per år med representanter för Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning, Utbildningsförvaltningen, Polisen och brandförsvaret.

Målet är att förhindra och minimera ungdomars brottslighet, droganvändning och annat riskbeteende, genom att arbeta i de miljöer där barn och ungdomar vistas.

Styrgruppen beslutar om inriktning och vision för arbetet. Den huvudsakliga uppgiften för styrgruppen är att bidra till en gemensam syn på det aktuella läget i stadsdelsområdet när det gäller tryggheten för barn och ungdomar samt leda de lokala områdesgruppernas insatser.

Områdesgrupperna består av personal som arbetar direkt med ungdomar utifrån mandat från sin verksamhet; fältassistenter, skolpersonal, fritidsledare, förskola och närpolisen. Områdesgruppernas uppdrag är att öka framtidstro och minska utanförskapet genom att bland annat arbeta med jämställdhetsfrågor, värderingar och attityder avseende kriminalitet, droger och annat antisocialt beteende bland flickor och pojkar i samarbete med föräldrar. Fältassistenter i Rinkeby-Kista har en stor roll i Myndigheter i samverkan där de agerar som samordnare för gruppen. Områdesgrupperna träffas minst tre gånger per termin samt vid behov för att lösa akuta problem och agera gemensamt.

Ungdomars fritid och framtid

En öppen arbetsgrupp där intresserade aktörer får delta. Gruppen syftar till att representera vad ungdomar i samhället behöver, vilka problem som finns och dylikt. Myndigheter i samverkan använder sig av gruppen för att få information angående beslut som måste tas.

Fältverksamheten

Preventionsenheten i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning ansvarar för fem fältassistenter vilka alla är utbildade socionomer. Deras primära mål är att skapa förtroendefulla relationer med ungdomar (13-16 år), utforska vilka

eventuella risker det finns i området samt att skapa kontakter med andra yrkesverksamma i området.

Rent konkret arbetar man förebyggande och uppsökande med ungdomar i stadsdelen för att motverka missbruk, kriminalitet, eller annat anti-socialt beteende. Fältgruppen har samordnings- och utvecklings funktion för så kallade områdesgrupper vilka är den operativa delen av Myndigheter i samverkan. Fältgruppen arbetar både med allmänna insatser riktade till hela målgruppen och med mer riktade insatser mot riskgrupper och individer. Fältgruppen ska vid behov kunna arbeta flexibelt med olika åldersgrupper. Fältassistenterna bedriver socialt fältarbete utifrån RIF (Riksförbund för fältarbete) Fältassistenterna befinner sig i skolor, på ungdomsgårdar och ute där ungdomar samlas, fältassistenter håller sig även aktiva på Internet.

Medborgarvärdar

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning ansvarar över medborgarvärdar. Dessa medfinansieras av olika bostadsbolag i området samt övriga lokaluthyrare. Dessa är totalt åtta till antalet, fördelade fyra på Husby/Akalla och fyra i Rinkeby.

Medborgarvärdarnas verksamhet etablerades år 2001 i Rinkeby då man ansåg att det fanns för få vuxna ute i samhället.

Medborgarvärdarnas huvudsyfte är att bidra till ett tryggare samhälle. De ska med sin närvaro förmedla trygghet, hjälpa individer i området tillrätta samt förebygga kriminalitet. De ska även motivera ungdomar till att engagera sig i bra fritidsaktiviteter. Deras strävan är att få ut fler vuxna i området och att medborgare ska ta ansvar för sitt bostadsområde och tillsammans verka för en tryggare miljö

Rent konkret arbetar de alltid minst två och två schemalagt men vid behov kan de även senareläggas. De befinner sig som oftast i centrum, bostadsområden, portuppgångar, källarlokal fotbollsplan, skola etc. Deras strategi för att nå dit är att aktivt upprätta kontakt med medborgarna, mycket ute på gatan men de besöker även folk i deras hem för att nå ut med sitt budskap till de som håller sig hemma. De är även aktiva i olika föreningar samt organisationer i området.

I en upplöpsartad situation är medborgarvärdarnas roll främst att underlätta Polisens arbete genom att lägesrapportera. Beroende på situationen kan de skingra den uppsamling av ungdomar som inte nödvändigtvis deltar i upplöppen men befinner sig inom dess närhet samt försöka samla kontaktuppgifter till vittnen.

De samverkansaktörerna de främst kommer i kontakt med är föräldrar, skola, Polisen, föräldraalliansen samt andra föreningar och organisationer verksamma i stadsdelsområden

De resultat man har märkt är att ofta en god kännedom om hur, när och vart det brukar uppstå problem i och med deras starka relation till området. De har därför i många situationer kunnat agera som Polisens ögon och öron utåt.

Viktigt att veta är att det inte ligger i medborgarvärdarnas uppdrag att på något sätt ingripa i en situation som kan innebära fara för dem själva, deras säkerhet står alltid främst. Tack vare deras goda relation till området är de ofta väldigt duktiga på att känna av situationer och därmed veta var de kan kliva in och var de bör avstå.

Ungdomsvårdar

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning ansvarar även över så kallade ungdomsvårdar. Varje år anlitas 20 ungdomsvårdar i åldrarna 18-24 år, av dessa är två stycken kvarvarande från föregående år, sammanlagt blir det 18 nyanställda per år. Dessa 20 fördelas i fyra grupper om fem med en teamledare i var grupp.

Ungdomsvårdarnas syfte är att bidra till ökad trivsel i området. Tanken är även att ge ungdomsvårdarna en bild av hur det sociala arbetet kan se ut samt inspirera till fortsatta studier eller arbete inom området. Förhoppningen är att man tar med sig det ansvar man har som ungdomsvård även efter avslutat uppdrag som ungdomsvård, i sitt civilkurage. Syftet är också att erbjuda ”äldre” ungdomar med liten arbetslivserfarenhet möjlighet att skaffa sig arbetslivsmeriter samt att vara goda förebilder för de yngre ungdomarna

Deras uppdrag är att kommunicera med ungdomar i deras miljöer, exempelvis på ungdomsgårdar, mötesplatser för ungdomar, gator, torg osv. Under skollovet arbetar de alla heltid därefter arbetar minst en grupp varje helg fredag och lördag.

Ungdomsgårdar/Mötesplatser för äldre ungdomar

Stadsdelsförvaltningen ansvarar över ett antal ungdomsgårdar i området. De erbjuder en mängd olika sport-, dans- och övriga aktiviteter för ungdomar.

De har även skapat mötesplatser för äldre ungdomar. Däremot har man valt att skilja på de yngre från de vuxna då man inte vill att de yngre ska influeras av de äldre. Syftet med att ha öppet för yngre vuxna är att man vill skapa mötesplatser under organiserade former.

Något som anses någorlunda unikt för Järvaområdet är att de alltid har någon organiserad mötesplats öppen under årets alla dagar. Vissa av ungdomsgårdarna har sporadiskt representanter från personalen med på utsättningsmötena.

Rent och snyggt

Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar organiserar och administrerar föreningsstäm i stadsdelarna Akalla, Husby, Rinkeby, Tensta och Hjulsta. I samband med detta erbjuds även en utbildning i samarbete med Stadsdelsförvaltningen, familjebostäder, Kista brandstation. Genom dessa studiecirkel har cirka 650 invånare i stadsdelarna runt Järvafältet fått lära sig om bostads-, brand- och miljökunskap. Tanken med att använda sig av lokala resurser är för att göra lokalbefolkningen medveten om de resurser som läggs ner på att hålla området rent.

Religiösa samfund

Sedan 2007 samarbetar ett antal trossamfund i ett dialogforum i Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista. De arbetar tillsammans kring frågor och information om tro, vardagsproblem, ungdomsfrågor och liknande.

Moskéerna är en stor samlingsplats för en stor del av befolkningen i Järvaområdet då många i området är troende. Samverkan med Järvaområdets moskéer anses ha varit till stor hjälp i fråga om att kommunicera ut information till befolkningen, detta i sin tur antas enligt många av intervjupersonerna vara en bidragande faktor till minskad social oro. I situationer där man snabbt behövt få ut information till så många som möjligt har man besökt moskéerna och rapporterat om situationen för att vädja till de med barn att försöka hålla dem hemma kvällstid. Man har även vädjat till de vuxna att själva försöka befinna sig ute i området så mycket som möjligt i brottsförebyggande syfte.

Svenska kyrkan medverkar i samverkansarbetet främst under krissituationer, men de bedriver även verksamhet för ungdomar. Cirka 25 procent av de boende i området, 21 000 personer, är medlemmar i Svenska Kyrka.

Övriga samverkansaktörer

Skola

År 2009 tog Utbildningsförvaltningen över enheten skola som tidigare låg under Stadsdelsförvaltningen. Skolorna samverkar med flera stadsdelsförvaltningar; på en övergripande och förebyggande nivå med den stadsdelsförvaltning där skolan är belägen och på individnivå med den stadsdelsförvaltning där aktuell elev är folkbokförd. Det innebär att skolorna har många samverkansparter. Varje skola i området har även som tidigare nämnts varsin kontaktpolis från närpolisorganisationen. Denna säkerställer att skolan har en etablerad kontaktväg till Polisen. Vissa skolor har även Lugna Gatan samt fältassistenter i sina lokaler.

Fördelarna med att samverka med skolan är många, bland annat underlättas kommunikationen mellan Skolan, Polisen och Stadsdelsförvaltningen. Det blir även lättare för alla instanser att tidigt lägga märke till unga i riskzon.

Inom Järvaområdet samverkar Skolan med Stadsdelsförvaltningen i olika forum. Några av skolans samverkanspartners i Järvaområdet är Polisen, Myndigheter i samverkan, områdesgrupper, SamTidigt FörSt, Järvaandan, socialtjänst m.m.

Samverkan mellan socialtjänsten och skolan är dock komplex. På regeringens hemsida framgår hur Socialtjänsten, Arbetsmarknadsförvaltningen och Utbildningsförvaltningen tillsammans har utarbetat förslag till riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa.³⁹ I en remiss framgår dock att det finns brister i samverkan med skolan och med överenskommelsen då den saknar delar som enligt stadens riktlinjer ska ingå. Vidare finns det ingen motsvarande sam-

³⁹ TJÄNSTEUTLÅTANDE UTBN DNR 08- 012/471 SAN DNR 3.2- 0846/2009

verkansöverenskommelse med fristående förskolor, grundskolor eller gymnasium.⁴⁰

SL

Representanter från SL:s inhyrda ordningsvakter deltar på de utsättningsmöten som hålls fredagar och lördagar. SL är även medverkande i det lokala brottsförebyggande rådet.

Rent generellt uppfattas samverkan med SL ha sin utgångspunkt i de oroligheter som uppkom i området vintern 2007 och 2008 då man blev tvungen att stänga ner stationen. SL ansågs därmed vara en viktig aktör och blev inbjudna att representera i lokala BRÅ och Chefsamråd i Stockholms län och även i Västerort. Många av kommuninvånarna använder sig av kollektivtrafiken vilket gör att SL är en viktig aktör i kommunernas och stadsdelarnas trygghetsarbete.

Syftet med att SL deltar i samverkansarbetet är främst för att involvera alla aktiva aktörer som befinner sig i området.

SL och deras inhyrda aktörer (Lugna Gatan och Svensk Bevakningstjänst) är begränsade till kollektivtrafikens område och ska inte röra sig där utanför.

De mest betydande samverkansaktörerna för SL i området är den brottsförebyggande samordnaren i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning samt medborgarvärdarna.

De resultat man kan peka på i samverkansarbetet med SL är att det idag är lättare att få till ett möte med övriga aktörer i området samt att sedan samverkan med SL startade har man inte behövt stänga ner stationen igen. Det är lättare att få hjälp med det förebyggande arbetet.

Fastighetsägare i Järva

Bostadsbolagen i området har ett samverkansforum som kallas för fastighetsägare i Järva som är en intresseförening för fastighetsägare och bostadsrättsföreningar i Akalla, Husby, Kista, Rinkeby, Tensta och Hjulsta. Syftet är att i samarbete utveckla ett långsiktigt trygghetsarbete och att höja områdets anseende och status i omvärlden. Bostadsbolagen samverkar i ett egentligen ekonomiskt syfte. I samma takt som tryggheten i området ökar desto attraktivare blir deras bostäder.

Samverkansforumet bildades 2007 och idag har föreningen 26 medlemmar som består av både hyresfastighetsägare, bostadsrättsföreningar och lokalfastighetsägare i Akalla, Husby, Kista, Rinkeby, Tensta och Hjulsta. Tillsammans har föreningens medlemmar drygt 16 000 lägenheter.

För att förebygga den sociala oron i området arbetar de med trygghetsbesikningar där Polisen deltar. Tillsammans med Polisen görs en inventering av vilken säkerhet som finns i och runt bostäderna samt vad som behövs göras.

Fastigheter på Järva samarbetar med SL, Storstockholms brandförsvaret, Polisen, Riksbyggen och Stockholms stad.

⁴⁰ TJÄNSTEUTLÅTANDE SID 1 (5) DNR 1.4.-759-2011 2012-01-26 SDN 2012-02-09

Vaktbolag

Fastighetsägare på Järva har tecknat avtal med ett vaktbolag där två väktarbi-lar genomför bevakning under veckans alla dagar och nätter. Vaktbolagets målsättning är alltid att snabbt vara på plats när något inträffar för att ome-delbart kunna påbörja arbetet med att åtgärda det inträffade. I deras uppdrag ligger att skapa kontakt med de boende och att vara extra ögon i området när fastighetsägarens egen personal gått hem.

Väktarna blir ofta den första kontakten vid oroligheter då de befinner sig på plats. De väktare som arbetar i området har förutom en hög social kompetens en god kännedom om området, många har även någon form av relation till området. Viktigt i ett område är att de säkerhetsfunktioner och aktörer som arbetar där speglar området i stort. Väktarna samverkar med både fastighets-ägarna, närpoliserna, Lugna Gatan, medborgarvärdarna och ungdomsvärdar-na. De har dagliga möten tillsammans med fastighetsägarna där de redogör för vilka risker det finns i området. Utöver samverkan med olika aktörer i samhället ligger det i deras uppdrag att skapa relationer med medborgarna genom att befinna sig synliga i området samt att delta på utsättningsmötena fredagar, lördagar och vardagar under skollov.

Nattvandrare

Nattvandringarna sker främst på fredag- och lördagskvällar. Nätverkets ”nav” är fältassistenter och fritidsgårdarna med stöd av närpolisen. Till nattvandringen kan föreningar, föräldrar och andra intresserade vuxna an-mäla sig utifrån eget intresse och möjlighet att delta i trygghetsarbetet. Natt-vandringar är en del av Stadsdelsförvaltningens brottsförebyggande arbete.

Nattvandrarerna utgår oftast från utsättningsmöten varje helg kväll och lov, de blir även kontaktade via en SMS-lista där en lägesbild över området förmed-las. Skulle det vara oroligheter i luften vädjar man i detta SMS till de vuxna att befinna sig utomhus i största möjliga mån.

Brandförsvaret

I Järvaområdet använder sig brandförsvaret av brandinformatörer, dessa in-formerar och vidareutbildar i brandsäkerhet. Brandinformatörerna talar flera olika språk, har stora kontaktnät i Järvaområdet och lär bland annat ut vad man ska göra om det börjar brinna. Informatörerna gör bland annat hembe-sök för att informera om hur man kan skydda sig och förebyggande bränder och olyckor. Räddningstjänsten sätter även upp information på olika språk i trappuppgångar.

Brandförsvarets samverkar också med skolorna. Efter ett tillfälle med ett antal mindre bränder och tillbud i en skola i Järvaområdet initierade brand-försvaret ett projekt tillsammans med skolan. Projektet omfattade ett antal informationsinsatser och stöd till elever och personal på skolan. Syftet var att utarbeta ett nytt arbetssätt för att informera personal och elever på skolan. I det nya arbetssättet stod repetition och elevernas egna engagemang i fokus. Arbetet utvärderades med positiva resultat. Tillbudet minskade markant och brandförsvaret behövde inte åka på varken skarpa eller falska larm till den skolan.

Föräldrautbildning

Det finns olika föräldrautbildningar i området, både generella utbildningar som är till nytta för alla samt utbildningar som är mer behovsanpassade efter det område den hålls i.

Ett exempel på en behovsanpassad utbildning är den som Somaliska föräldra- och modersmålsföreningen ansvarar över. Det är en unik föräldrautbildning i Rinkeby-Kista som riktar sig specifikt till de med somaliskt ursprung och fokuserar på den problematik just den målgruppen kan komma att ställas inför som förälder.

Utbildningen hålls på det egna hemspråket. En strävan är att göra föräldern delaktig i barnens utveckling där tydliga regler finns och det ställs krav på barnen. Förhoppningen är att föräldrarna ska få en nyanserad bild av hur det svenska samhället och systemet är uppbyggt. Ryktet om kursen sprids muntligt då det ger störst effekt. Beroende på vilken problematik området står inför deltar också Polisen i utbildningarna med olika teman där de informerar om och beskriver Polisens roll i samhället. År 2011 deltog Polisen och informerade om droger.

Gemensamma utsättningsmöten

Varje fredag, lördag samt under lov dagar hålls gemensamma utsättningsmöten. Syftet med utsättningsmöten är att alla de "Goda Krafter" som verkar för trygghet i utemiljöerna i Tensta, Hjulsta, Rinkeby, Kista, Husby och Akalla den aktuella kvällen ska träffas, skapa kontakt och diskutera eventuella hotbilder inför kvällen. Telefonlistan över vilka som arbetar under kvällen uppdateras. Exempel på Goda Krafter är nattvandrare, medborgarvärdar, ungdomsvärdar, fältassistenter, Lugna Gatan, representanter från moskéer, ordningsvakter, poliser, brandmän mm.

Dessa utsättningsmöten beskrivs från Polisens synpunkt som att de i åtta av tio fall inte ger någon större input till Polisen utan det har visat sig att de har ett större värde för att få de övriga aktörerna att känna sig delaktiga i samverkan.

Värde och risker

Det är av stor vikt att Poliserna finns med på utsättningsmötena då Polisen blir som en informell ordförande på mötet.

Något som har upptäckts i Järvaområdet är att när Polisen i de utsättningsmötena som hålls allmänt öppna för hela befolkningen gått ut med information om att de inte kommer att befinna sig i området under kvällen så har det upplevts som stökigare i området. Upplevelsen är att det blir en ryktesspridning bland ungdomarna att Polisen inte kommer finnas på plats.

En medveten taktik av Polisen för att undvika risken för ryktesspridning är att stanna kvar i lokalen efter utsättningsmötena för att möjliggöra för de aktörer som vill diskutera känsliga ämnen som inte bör behandlas i storforum.

Enkätstudie av utsättningsmötena

En utvärdering har utförts av utsättningsmötena där vi sammanställt de olika samverkansaktörernas syn på utsättningsmötena undantaget Polisen. De som deltar i samverkan har fått ge sin egen definition på vad de anser att utsättningsmötena syftar till samt deras egen och Polisens roll inom dem. De olika samverkansaktörerna kommer nedan benämnas som aktörer.

I utvärderingen visar det sig att samverkansmötena har ett starkt värde för de deltagande aktörerna, inte enbart för att de möjliggör ett utbyte av en gemensam lägesbild utan de anser att mötena även är en förberedelse inför nattens aktiviteter.

Samverkansaktörerna har fått ange på en skala mellan 0-10 vilken nivå de anser att utsättningsmötena är till fördel för deras eget arbete. Både medelvärdet och medianen hamnade då på sju.

Positivt är även att det är ett bra sätt att lära känna andra aktörer i området. Det byggs en relation och ett förtroende för varandra som sträcker sig utöver sin egen organisation.

Tillsammans täcker man i brottsförebyggande syfte olika tillhåll för ungdomar, som till exempel kollektivtrafiken, centrum etc.

Utsättningsmötena anses även vara ett forum för utveckling i sin egen arbetsroll, det ger nya erfarenheter, information och möjlighet till att diskutera olika farhågor. De anses även bidra till ett lugnare och tryggare samhälle där man tillsammans samarbetar mot kriminella krafter.

SMS-lista

Säkerhets- och brottsförebyggande strategen på Stadsdelsförvaltningen har en SMS-lista över "Goda krafter" i Rinkeby-Kista. Den består av ca 145 kontakter såsom nattvandrare, moskéer, etniska föreningar, idrottsföreningar, ungdomsvårdar, medborgarvårdar, fältassistenter, socialtjänst, ungdomsgårdschefer, Poliser, SL trygghetscentral, räddningstjänsten, politiker, stadens säkerhetschef m.fl.

Brottsförebyggare i Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, använder sig av samma SMS-system för att nå ut med information till ca 50 kontakter, där vissa av ovan nämnda aktörer finns med.

SMS-listan används främst för att på ett smidigt sätt få ut och mobilisera vuxna i området när man befarar ett upplopp, men även för att lägesrapportera om stämningen i området och om särskilda händelser.

Verksamheter andra aktörer ansvarar för

Lugna Gatan

Lugna Gatan är ett långsiktigt utbildnings- och integrationsprojekt. Idén bygger på att värdarna har sina erfarenheter i de områden eller med de män-

niskor de arbetar med. Lugna Gatan är inhyrd av SL samt vissa skolor i området.⁴¹

Syftet med Lugna Gatan är att bryta unga människors stigmatisering och underlätta deras inträde på arbetsmarknaden och integration i samhället i stort. Lugna Gatan ska bidra till att reducera den generella integrationsproblematiken av unga människor som växer upp i utsatta områden och bidra till ett bättre samhällsklimat bl.a. genom att agera som positiva förebilder för de yngre ungdomarna inom det område där man är verksam. De ska också för sin uppdragsgivares räkning lösa vissa konkreta uppgifter, som till exempel minska skadegörelse, otrygghet, vandalisering och bråk i de miljöer de arbetar i.⁴²

Lugna Gatan får bara utföra sitt uppdrag på de platser där deras uppdragsgivare har skrivit kontrakt. I uppdraget finns inget uttalat samverkanssyfte eller överenskommelse med andra. Däremot välkomnas deras bidrag till ett lugnare samhälle och de deltar på de utsättningsmöten som förekommer under helg- och lovdagar.⁴³

⁴¹ <http://www.fryshuset.se/lugnagatan/lugnagatan/faktaruta.aspx>

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid

7 Omvärldsbesök

Omvärldsstudien syftar till att hämta in kunskap från aktörer i andra städer i Sverige och övriga Europa som har utsatta områden där det förekommer social oro. Vilken typ av information som kommer från respektive stad präglas till stor del av vilka personer vi har träffat, vilken roll de har i sin organisation samt hur studiebesöket planerats.

Att vi har med resultat från utvärderingar och belyser problemen med social oro ur ett nationellt perspektiv i redovisningen från Köpenhamn beror till exempel på att vi där besökte det center som kan likställas med Brottsförebyggande rådet i Sverige samt Rigspoliti. I Uppsala träffade vi enbart Polisen varför kommunens olika aktiviteter och bidrag endast återges utifrån Polisens perspektiv.

Det bör därför redan inledningsvis poängteras att det i alla städer vi besökt sannolikt finns fler bra exempel på samverkansarbete som inte nämns i denna rapport. Syftet med omvärldsbesöken är som tidigare nämnts i första hand att betrakta som ett analysverktyg, att använda för att styrka eller avfärda resultaten från samverkansarbetet som bedrivits i Järvaområdet och ge rapporten input i form av idéer, goda exempel och förslag på hur man kan jobba vidare inom samverkansområdet.

7.1 Uppsala – Gottsunda

Tabell 3: Statistisk översikt avseende befolkning, demografi och socioekonomiska faktorer i Gottsunda samt riket, år 2010.⁴⁴

	Gottsunda	Riket
Befolkning	9 799	9 415 570
Andel m utländsk bakgrund	51%	19%
Andel födda i världen exkl. EU/EFTA	33%	9%
Andel godkända SFI	39%	42%
Behörighet till gymnasium	85%	88%
Andel arbetslösa 20-25 år	31%	20%
Medelårsinkomst	179 760	226 840

Området

Gottsunda byggdes på 70-talet och är en del av det s.k. Miljonprogrammet. Gottsunda består till störst del av höghus och området präglas av anonymitet. Där finns ett inomhuscentrum som tjänar som värmestuga och mötesplats för ungdomar med ordningsstörningar som följd. Där finns även en restaurang med rättigheter, vilket medför att så länge restaurangen har öppet kan ungdomarna hänga i det i övrigt stängda centrumet. Från inomhuscentrumet går gångar under jord direkt till bostadsområdets källare. Detta medför att de som bor där i princip kan gå i tofflorna till centrum och krogen.

⁴⁴ För beskrivning av variabler och källa, se Bilaga 1.

Uppsala hem har sagt nej till nya lägenheter för socialtjänstens klienter. Man bygger nu istället nya bostadsrätter i området. Mycket kriminalitet styrs från Gottsunda.⁴⁵ Bland annat rör det sig om narkotikabrottslighet och utpressning.

Det finns inget poliskontor i Gottsunda, poliserna utgår istället från polishuset i centrala Uppsala. Däremot finns en lokal som man disponerar tillsammans med fritidsförvaltningen. Idag finns fältsekreterare, något som saknades 2009 då problemen eskalerade. Bovärddar finns också, men problemen med bostadsinbrott är inte lika stort som i Stockholm.

Bakgrund till oroligheterna

Upploppen 2009 föregicks av en stadig ökning av anmälda brott under en längre tid. I princip var det ett ingripande av Polisen, som av ungdomarna uppfattades som felaktigt, som blev startskottet för en serie anlagda bränder och stenkastning mot poliser.

Under Reaggefestivalen samma år genomfördes en narkotikainsats där många ungdomar kontrollerades och fick lämna urinprov. Ungdomarna kände sig trakasserade vilket fick till följd att föräldrar kom till Polisen och ville ha ett möte mellan ungdomar och Polisen. Ungdomarna kom till mötet maskerade och poliserna som representerade myndigheten blev hårt ansatta.

Ungdomarna ville ha en ursäkt från Polisen, men Polisen ansåg inte att det fanns något att be om ursäkt för eftersom ingripandet gått korrekt till. Under mötet var det till en början en ganska hätsk stämning, men genom en bra dialog kunde man till slut mötas och ursäkten från Polisens sida blev istället att Polisens samordnare rökte en "fredscigarett" med en av ledargestalterna.

Framgångsrik samverkan med moskén

Moskén har många besökare från Gottsunda vid fredagsbönen. Det är ett forum som närpolisen använder om man vill nå många föräldrar inför en kommande helg då man exempelvis befarar social oro. Imamen har även deltagit i medlingssammanhang bland annat när polishuset barrikaderades av upprörda demonstranter då flera personer frihetsberövades efter Lars Vilks föreläsning på Uppsala Universitet.

Polisen hade under flera timmar förgäves försökt lugna ner den upprörda stämningen. När Imamen och närpolisbefälet fick möjlighet att sätta sig ner och befälet kunde förklara rättsprocessens gång gick Imamen ut på gården och sa några ord på arabiska. Tio minuter senare hade alla demonstranter lämnat platsen och allt var lugnt.

Imamen i Uppsala har även hållit föreläsningar i Polishuset om bland annat islam och muslimsk kultur. Det har ökat förståelsen hos många poliser, framförallt har de som arbetar i Gottsunda haft nytta av det.

⁴⁵ Problemet var större för ett par år sedan men kvarstår även hösten 2011 då projektet är på besök.

Åtgärder och framgångsfaktorer – från oro till lugn i området

- ÿ Polisens samordnare för närpolisen fick i uppdrag att sätta ihop en samgrupp som skulle fokusera på samverkan och ungdomarna. Den var svår att rekrytera då, men två år senare då verksamheten blivit permanent är det fler sökande än det finns platser.
- ÿ Samverkansmöten startade varannan vecka med socialtjänst, skola, fältassistenter. Det är alltid samma personal och man ersätter inte någon som är frånvarande.
- ÿ Brandförsvaret bjöd in de mest aktiva ungdomarna på en heldag där de fick information och bland annat fick prova på rökdykning.
- ÿ Kriminalunderrättelsetjänsten tog ansvar för att internt nyansera bilden av att ungdomarna i områdena skulle vara farliga.
- ÿ Poliserna äter lunch i skolan och ibland middag inne på restaurangen i centrum.
- ÿ Poliser i yttre tjänst har ansvar att förklara varför de gör ett ingripande, vilka lagar som gäller, vilka skyldigheter de har som polis och vilka verktyg de kan använda – särskilt när de ingriper mot ungdomar.
- ÿ När man har narkotikainsatser civilt har man numera uniformerad personal i tjänst dagarna efter så de kan samla upp ungdomarnas frågor och bemöta reaktioner direkt.
- ÿ Att vara en förebild även på trafikområdet – i Gottsunda ska poliser som kör målade utryckningsfordon följa hastighetsbestämmelser och parkera på avsedda p-platser precis som alla andra.
- ÿ Som polis får man försöka så frön i det vardagliga arbetet, till en början fokusera på den i ungdomsgruppen som klarar av att stå stilla och prata. Allt eftersom blir det fler och fler ungdomar som stannar kvar. Till slut söker ungdomarna kontakt med närpoliserna.
- ÿ Polisiär närvaro på helgbussarna från city mot Gottsunda.
- ÿ Mycket god samverkan med Imamen och Moskén.
- ÿ Uthållighet – samma poliser i området i över två år.
- ÿ Man försöker nå flickvänner och systrar för att den vägen påverka pojkarna i rätt riktning. Flickorna syns nästan inte alls ute i området.

Framtidsutsikter och farhågor

- ÿ Liten tillväxt på ungdomar, ett glapp med ungdomar födda 1994-1995
- ÿ Oro för att man drar in resurser när det nu har varit lugnt en längre tid, att man inte tänker långsiktigt och återupprepar samma misstag som tidigare: att man drar tillbaka resurser tills det blir oroligt igen, och man får starta om från minus.
- ÿ Närpolischefen representerar Polisen i arbetsgrupp för ombyggnad av centrum.
- ÿ Restaurangen i centrum ska ha ingång utanför centrum istället – man bygger bort värmestugan och centrum kan stänga tidigare än krogen på kvällarna.

7.2 Göteborg – Tynnered och Backa

Tabell 4: Statistisk översikt avseende befolkning, demografi och socioekonomiska faktorer i Tynnered, Backa samt riket, år 2008.⁴⁶

	Tynnered	Backa	Riket
Befolkning	27 618	27 986	9 415 570
Andel utrikes födda	19%	27%	14%
Andel öppet arbetslösa	3%	3%	8%
Medelårsinkomst	257 500	221 000	226 840

Tynnered och Backa är två områden där våldsintensiteten har ökat för varje gång som problemen återkommit. Tynnered består av yngre förmågor som det gått bra att ha orossamtal med. Ungdomarna i Backa är äldre och mer aggressiva mot Polisen, varför orossamtal inte varit en framkomlig väg. Områdespolisen har varit mycket utsatt även om ungdomarna generellt både i Tynnered och Backa gör skillnad på ”sin polis” och andra poliser.

Backa

Backa är inget segregerat område, men de kriminella i Backa upplevs som aggressiva. Eskaleringen av bränder, stenkastning och annan skadegörelse under augusti till oktober 2009 föregicks av att Polisen gjorde ett ingripande i Backa mot ett antal personer som var misstänkta för olaga vapeninnehav. De första bränderna fick mycket uppmärksamhet i medierna och påföljande veckor spred sig oroligheterna även till andra områden, däribland Tynnered. Under två månader hade man över 160 bränder.

Polisens reaktion blev en särskild händelse.⁴⁷ Ungdomspoliserna hade sedan en lång tid tillbaka haft respekt i området. Nu kom kravallutrustad polis som inte kände ungdomarna. Deras uppgift var att säkra området, inte att se individen. Det blev en katt- och råttlek för de ungdomar som hade varit under utredning hela tiden. De hade egentligen inget syfte med sitt upplopp och att det skulle bero på avsaknaden av en fritidsgård ses som ett svepskäl.

Tynnered

Stadsdelen Väster är inte heller ett segregerat område utan utmärker sig framförallt genom en relativt sett låg andel invånare födda utomlands, en hög andel småhus, en liten allmännytta, många höginkomsttagare samt en låg andel som uppstår ekonomiskt bistånd. Vid besöket poängteras dock att i dessa siffror döljs det faktum att stadsdelen innehåller både de mest exklusiva områdena och det mest utsatta området.

⁴⁶ Dessa stadsdelar har inte lokala utvecklingsavtal och särredovisas inte hos SCB. Istället används statistik från Göteborg Stad, <http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf>. Uppgifterna är således inte jämförbara med statistik i övriga tabeller i detta kapitel.

⁴⁷ Att polisedningen beslutar om en särskild händelse innebär att man bedömt att en inträffad händelse, som innefattar brott eller annan störning av den allmänna ordningen eller säkerheten, är så omfattande eller allvarlig att Polisen för att kunna lösa uppgiften måste organisera, leda och använda resurser i särskild ordning. Det finns också särskilda krav på uppföljning och utvärdering och vad dessa ska innehålla (FAP 201-1).

I Tynnered skedde de värsta oroligheterna under 2009. Ungdomarna som låg bakom upploppen har motiverat dem med att Polisen gjort ingripanden mot dem som de ansett felaktiga. Generellt är oroligheterna i Tynnered kalenderstyrda: inför sommaren, skolstart, höstlov mm. 2010 var det relativt lugnt, men våren 2011 startade det igen.

I Tynnered finns inga naturliga mötesplatser eller affärer och inte heller några restauranger eller caféer. Det finns helt enkelt ingen anledning att vara ute i området, varför vuxna saknas i gatubilden i Tynnered.

Ung och Trygg

Ung och Trygg i Göteborg startade 2004. Uppdraget var att förhindra rekrytering av ungdomar till kriminella gäng. Projektet bestod av representanter från Göteborgs stad, Mölndals stad, Polisen och Åklagare. I juli 2011 övergick projektet till kommunal förvaltning.

Samverkansträff med gemensam problembild

En av insatserna som Ung och Trygg medverkade i var att samla alla samverkansaktörer i Backa – skola, fältassistenter, boende, ungdomar, fritidsledare, socialtjänsten, Polisen, åklagare m.fl. Varje aktör fick tio minuter på scen för att berätta om sina upplevelser av området och presentera ett åtgärdsförslag. Höga chefer för skola, Staden, Socialtjänsten och Polisen samt politiker bjöds in att ta del och lyssna. Stadsdelsdirektören och Polisen som tidigare hade haft olika bild av Backa fick i och med mötet samma bild och utifrån denna kunde en handlingsplan skapas.

Händelsebaserat Förebyggande Arbete – Räddningstjänsten i Göteborg

Det brottsförebyggande arbetet inom räddningstjänsten tog sin början som en konsekvens av diskotekbranden på Backaplan 1998. Som en följd av detta fick räddningstjänsten i uppdrag att gå ut och informera om vad brandkåren gör och skapa en relation till dem man arbetar för. Uppgiften kallades HäFA, Händelsebaserat Förebyggande Arbete. År 2005 beslutades att brandmännen skulle arbeta 50 procent operativt och 50 procent med förebyggande verksamhet.

Räddningstjänsten i Göteborg deltar idag i flera förebyggande aktiviteter, bland annat i SSPF och Människan Bakom Uniformen (MBU), men även i konflikthantering, där man jobbar hårt mot skolorna. Varje år bjuds också alla elever i årskurs 5 in och får besöka brandstationen.

Bekymringssamtal

Bekymringssamtal användes flitigt i samband med oroligheterna i Tynnered. Polisens uppfattning är att räddningstjänstens deltagande vid dessa samtal varit bra. Räddningstjänsten är däremot inte lika positiv. Uppfattningen är att man kanske medverkar vid ett samtal med föräldrar som i förlängningen leder till att den unge omhändertas, vilket inte gynnar räddningstjänstens relation till de boende i området.

Skola, Socialtjänst, Polis, Fritid (SSPF)

SSPF träffas var annan vecka. I Göteborg är även Räddningstjänsten en del av samverkan. Den tog själv initiativet till samverkan efter "Backabranden". Bland annat innebär detta att skolorna kan ringa direkt till Räddningstjänsten om en ung person betar sig avvikande och om skolan har problem med anlagda bränder i till exempel papperskorgar. Då kan brandmännen göra ett besök på skolan och hålla så kallade *konsekvenssamtal* med den unge och någon vuxen. Under 2010 hölls cirka 30 samtal.

För räddningstjänsten är lägesrapporterna som ges på mötena mest intressanta för att få en lägesbild av antal bränder och var det brann. Den största delen av samverkansarbetet i SSPF går dock ut på att ha samtal kring unga i riskzonen. I de samtalen anser inte Räddningstjänsten att man kan tillföra så mycket. Dessutom är det onödigt att förknippas i dessa "negativa" sammanhang.

Människan bakom uniformen (MBU)

MBU startade som ett projekt där ett antal ungdomar valdes ut av SSPF-gruppen för att få träffa Brandmännen och förstå brandmännens roll och förutsättningar för deras arbete. Inte sällan är det samma brandmän som ingår i dessa träffar som utbildar elever i årskurs 5. Det är eldsjälarna som gör projektet möjligt eftersom man upplever att ledningen inte stöder detta fullt ut som man skulle önska. Från Räddningstjänstens sida handlar det om att "sälja in" Räddningstjänsten till allmänheten. Uppfattningen tycks vara att det har förbättrat relationen till allmänheten.

Goda och dåliga erfarenheter

Under 2009 års oroligheter jobbade man mot de yngre genom samverkansarbetet SSPF – Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid – bland annat med bekymringssamtal. Man använder kyrkans lokaler för möten. Människan bakom uniformen var mycket framgångsrikt. Året efter hade de bara hälften så många stenkastare. Även arbetet med konflikthantering där skolorna och Räddningstjänsten samverkar har varit framgångsrikt. Bränderna har halverats sedan man startade med detta.

Från stadsdelens sida upplever man att ungdomarna har fått styra stadsdelens arbete, man beskriver det som att man har sprungit på alla bollar utan möjlighet till eftertanke och reflektion. Statistiska mätningar på en alltför aggregerad nivå har också lett till att mindre områden kunnat utvecklas negativt avseende socioekonomiska förhållanden utan att man har sett det.

Stadsdelen har varit sammankallande vid oroligheter. Vid flera tillfällen har man samverkat med kyrkan och deras framgångsrika fikavagn. Det har gett poliser och ungdomar en neutral mötesplats att samtala på under otvungna former.

Ett annat gott exempel är samverkan med Stena fastigheter. Ungdomarna i området fick själva plantera växter och blommor i bostadsområdet under våren. Inte en enda rabatt blev förstörd det året.

Under hösten 2011 hade man mycket hög polisiär närvaro i Backa med 24 poliser i fyra grupper i två skift. Helikopter har dock inte använts då den fick motsatt effekt och visade sig bara eskalera oroligheterna eftersom det blev som en lek för ungdomarna. Istället övergick man till att använda sig av motorcykelburen polis med lokal- och personkännedom vilket visade sig vara framgångsrikt.⁴⁸

Framtiden – Framgångsfaktorer

I Göteborg behövs enligt Polisen en handlingsplan och ett taktiskt koncept. Även stadsdelen gör reflektionen att man har mycket insatser och projekt, men ingen samlad plan. Samarbetet på lokal nivå fungerar bra, men i samband med till exempel organisationsförändringar tappar man fart. Den *gemensamma problembilden*, den *samlade planen* och *ansvaret* måste ligga högre upp så att samverkansarbetet klarar av att en organisation förändras.

Efter att ha besökt såväl Polisen som Stadsdelsförvaltningen och även talat med en representant som var med och startade upp Ung och Trygg år 2004 blir det tydligt att man i mångt och mycket har samma bild och faktiskt också ger liknande förslag på åtgärder. Man kan sammanföra de olika aktörernas syn under Göteborgspolisens 5S: Skyndsamhet, Samverkan, Samsyn, Specialister som gör jobbet, Synliggöra ungdomar i riskzon och brister i systemet.

Skyndsamhet

- ÿ Bättre snabbspår i processen Åklagare ⇒ Tingsrätt ⇒ Kriminalvård
- ÿ Fokus på kompetens vid rekrytering samt en bibehållen resurs ⇒ uthållighet.
- ÿ En massmediestrategi så att inte media enbart styr rapporteringen.

Samverkan

- ÿ Myndigheterna måste samverka i praktiken – på bred front, från riks-nivå ner till gräsrotsnivå.
- ÿ Bättre beredskap när någon frigges – för stort glapp mellan frivården, socialtjänst och anstalt.

Samsyn

- ÿ Arbeta *tillsammans* med de boende i större utsträckning eftersom detta ökar förutsättningarna för dem att lyckas.
- ÿ Stärka den formella och informella kontrollen.
- ÿ Inkludera föräldrar och idrottsklubbar i samverkansarbetet.
- ÿ Stadsdelen måste stärka föräldrarna i deras roll – föräldrautbildningar, familjecentralen, rådgivning, BVC.

Synliggöra ungdomar i riskzon och brister i systemet.

- ÿ Torsdagsmöten per telefon mellan socialchefen och enhetschefer inom Polisen har varit framgångsrikt.

⁴⁸ När projektet besökte Göteborg hade det varit förhållandevis lugnt en tid.

- Y LKP och Storgöteborg kartlägger tillsammans *individer* istället för *brottstyper*
- Y Man behöver investera i tid med ungdomarna, de behöver utbildning i sociala koder, lära sig läsa och skriva.
- Y Man har insatser för ungdomarna dagtid men det är på kvällen som de behöver stöd.

7.3 Malmö – Rosengård & Fosie

Tabell 5: Statistisk översikt avseende befolkning, demografi, utbildning och socioekonomiska faktorer i Rosengård och Fosie samt riket, år 2010.⁴⁹

	Rosengård	Fosie	Riket
Befolkning	17 726	27 986	9 415 570
Andel m utländsk bakgrund	90%	68%	19%
Andel födda i världen exkl. EU/EFTA	54%	39%	9%
Andel godkända SFI	31%	34%	42%
Behörighet till gymnasium	54%	68%	88%
Andel arbetslösa* 20-25 år	43%	42%	20%
Medelårsinkomst	124 120	145 520	226 840

Närområde Öster – Rosengård

Rosengård består av närmare 18 000 invånare, varav majoriteten har utländsk bakgrund. Ungdomsarbetslösheten är mer än dubbelt så hög jämfört med riket: 43 procent av ungdomarna i åldern 20-25 år varken studerar eller förvärvsarbetar. Medelinkomsten är hälften så hög som i riket.

I Rosengård har det förekommit toppar av social oro med bränder och stenkastning mot polis, lokaltrafik och räddningstjänst sedan 2007. Ibland har dessa övergått till upplopp eller upploppsliknande situationer. I december 2008 inträffade den första mer omfattande upploppssituationen efter att Polisen skulle avhysa ett antal ockupanter och gått in med skor och hund i en föreningslokal som användes till moské. Ockupanterna såg detta som en provokation.

Upploppet med bränder och stenkastning pågick under 10 dagar 2008. När läget lugnat ner sig drog sig Polisen tillbaka till vanlig linjeverksamhet tills det i maj 2009 återigen hade blivit så oroligt i området att länspolismästaren tog beslut om att det skulle vara 40 poliser i Rosengård dygnet runt. Signalen skulle vara att Polisen alltid skulle finnas där och inte behöva åka ut till Rosengård. Närpolisen har försökt hålla detta signalvärde, att de alltid finns där, även om de inte är 40 poliser dygnet runt idag.

Närpolisområde Söder – Fosie

Fosie är både geografiskt och befolkningsmässigt större än Rosengård. Den socioekonomiska statusen är högre, med högre medelinkomst och fler elever

⁴⁹ För beskrivning av variabler och källa, se Bilaga 1, avsnitt 1.3.

i årskurs 9 som är behöriga till gymnasiet. Ungdomsarbetslösheten är däremot lika hög i Fosie som i Rosengård. Fosie beskrivs av Polisen som lite mindre tufft jämfört med Rosengård, men Fosie har ändå många tungt kriminella som bor i området.

Sommaren 2011 hade man upploppsliknande stämning i Fosie med angrepp mot bland annat poliser. Eftersom ungdomarna lade upp en gruppbild på Facebook var det dock lätta att identifiera dem och vidta åtgärder. Efter detta lugnade det ner sig. Närpolischefen i Fosie beskriver att det han ser idag i Fosie är samma sak som han upplevde i Rosengård för 10 år sedan.

Samverkansarbetet mellan Malmö Stad och Polisen

Samverkansarbetet i Malmö, där Polisen och Malmö Stad ingår, karaktäriseras av ett nära samarbete med Malmö Högskola. Där finns också en tydlig struktur, med samverkansgrupper på alla nivåer från högsta ledningen och styrgruppen för SSP ner till lokala SSP-grupper på handläggarnivå. En sak som utmärker Malmö Stad är att man har övergått till processtyrning.

Fem fokus är en överenskommelse mellan Polisen och Malmö Stad. Den ska framhålla struktur och samverkan och arbeta med former istället för åtgärder. Samverkansområden är: Unga i riskzon, Organiserad brottslighet och kriminella nätverk, Droger, Brottsofferstöd samt Trygghetsskapande insatser i offentlig miljö.

Åtgärder som vidtagits samt pågående aktiviteter och insatser

- ÿ Personalen ska *kommunicera* med ungdomarna. Det kan visserligen vara svårt, men det är inte i första hand språket som är problemet utan kulturen. Polisen i Rosengård har utbildats i såväl arabiska som muslimsk kultur för att öppna dörrar och öka möjligheterna till direkt dialog med föräldrar och boende.
- ÿ Polisbuss eller Piketbuss får endast användas i Rosengård vid våldsamma upplopp. Bil- och *fotpatrullering* ska vara standard.
- ÿ Risk- och skyddsfaktorer på individnivå för att få ett samlat grepp ska börja användas.
- ÿ Ett system för att frakta bort utbrunna bilar har införts.
- ÿ Utveckla samarbete med *företagare*. Även den privata sektorn måste ta sitt samhällsansvar och erbjuda praktikplats och sommarjobb.
- ÿ Införa avhopparprogram

Nattvandring har varit svårt att få de boende att engagera sig i. Däremot vill de gärna ha kameraövervakning som man har i centrala Malmö. En invändning från Polisens sida är att det endast är övervakning i realtid som har någon brottsförebyggande effekt och vem ska sitta och titta på filmen?

Information och dialog (Räddningstjänsten Malmö)

2007 fick den brand- och säkerhetsansvarige samordnaren vid Malmö Räddningstjänst i uppdrag att jobba förebyggande med vuxna invandrare och stoppa social oro i Rosengård. 2009 startade man en aktivt iriktad insats. Man träffade SFI, olika föreningar och boende i området. Man informerade

vad som hände i deras område. Man gjorde hembesök och satte upp brandvarnare vilket många saknade. Man besökte även skolorna och brandmännen blev därmed ett ansikte och ett namn, inte bara en uniform bland alla andra.

En insikt hos samordnaren var att de hon mötte i första hand såg henne som en myndighetsperson. De boende gjorde ingen skillnad på brandförsvaret och socialtjänst. Det fanns också ett uppdämt behov av frågor om bidrag, uppehållstillstånd och dylikt. De var mer intresserade av varför myndigheterna hade omhändertagit deras son, än att få information om hur de skulle brandsäkra sitt hem.

När projektgruppen under hösten 2011 besöker räddningstjänsten i Malmö har man lyckats skapa lugn tillfälligt, men grundproblemet finns kvar. Man har jobbat omplåstrande snarare än förebyggande och det finns mycket kvar att göra – både i Fosie och Rosengård.

RISK – Räddningstjänst i Samverkan med Kidsen

I Malmö finns ett antal brandmän som ingår i RISK-projektet som är ett samarbete mellan räddningstjänsten och högstadieskolorna i stadsdelen Rosengård i Malmö. De brandmän som deltar i RISK har utbildats i socialt arbete och kommunikation.⁵⁰ Brandmännen är fredade 20 procent av sin tid för att arbeta med ungdomar.

De ungdomar som har valts ut av skolorna deltar frivilligt i projektet. En dag i veckan tillbringas eleverna på brandstationen i Rosengård. Målet för samverkansarbetet är att öka förståelsen för räddningstjänstens arbete, ge ungdomar som lever i en orolig miljö stimulerande utmaningar och flytta fokus från bråk till samarbete.

En del av ungdomarna som ingår i RISK har hög frånvaro och deltar kanske inte i skolarbetet över huvudtaget. Genom RISK får de i vart fall struktur under 20 procent av sin skoltid. Brandmännen återrapporterar till koordinatörerna som i sin tur rapporterar till processägarna. Ytterligare ett syfte med RISK-projektet är att minska hotbilden mot räddningstjänstens personal i bland annat Rosengård.

Samverkansmöten (Rosengård)

Samverkansmöten startade i mars 2010. De äger rum varje fredag och pågår ca 30 min. Deltagare är Stadsdelschefen (som är sammankallande), cheferna för Barn- och ungdom, Individ- och familj samt Vård och omsorg, Räddningstjänsten samt Närpolischefen.⁵¹ Parterna insåg att de hade behov av att träffas och få en gemensam problembild. Forumet tjänar som inspirationskälla, man har ingen fast dagordning, men det finns inom gruppen krav på att man levererar underlag till varje möte.

⁵⁰ Räddningstjänsten har köpt en utbildning på 7,5 poäng av Malmö Högskola.

⁵¹ Skolan saknas i forumet (grundskolan ligger under Stadsdelsförvaltningen och gymnasieskolan under utbildningsförvaltningen). Forumet äger inte heller stadsbyggnadsfrågor.

Eslöv och Fosie har tagit efter denna modell. Antalet bränder i Rosengård har minskat från 155 (2009) till 55 (2010) till 35 (nov 2011)

Stadsdelsvärdar (Rosengård)

Stadsdelsvärdarnas uppdrag är att öka tryggheten i Rosengård. Det gör de bland annat genom att arbeta brottsförebyggande ute i området och agera som länk mellan samhället och medborgarna. De som jobbar där har utländsk bakgrund och talar tillsammans 16 olika språk. De beskrivs ha en nära kontakt med både boende och föreningar i Rosengård. Enligt Polisen fungerar samarbetet med stadsdelsvärdarna bra. Stadsdelsvärdarna samverkar också med räddningstjänst och fastighetsägare.

Dialogmöten (Rosengård)

Under höstterminen i åk 7 träffar Polisen ungdomarna i skolan. Lärarna förbereder tillsammans med elever frågor inför mötet. Man jobbar i mindre grupper där ungdomarna kan ställa sina frågor och genomför någon aktivitet tillsammans. Syftet med mötena är att under avslappnade former skapa relationer genom att bjuda på sig själv. Man har sett positiva effekter av detta bland annat genom attitydförändringar hos ungdomar som tidigare varit het-siga. Upplägget för dessa dialogmöten har planerats tillsammans med Pedagogiska Centralen i Malmö Kommun.

SSP-poliser (Fosie)

En halvdag var sju vecka tillbringas särskilt avdelade närpoliserna på skolan. Man träffar skolledningen, är ute i klassen och rasthallen. Där skapas ofta den första relationen. Vid behov gör man akuta insatser. Sekretessen mellan skola och Polisen är den svåraste biten, men man måste prata namn, annars är det meningslöst att försöka arbeta på individnivå och sätta in rätt insatser för den unge.⁵²

Framgångsfaktorer

- ÿ Låta de unga poliserna få arbeta med vad de trivs med – förhoppningen är att de ska stanna kvar.⁵³
- ÿ Behålla yttre BF-personalen i Fosie så att inte området utvecklas som Rosengård gjort.
- ÿ Handlingsplanen för stadsdelarna inkluderar även Polisen, man gör en gemensam problemanalys.
- ÿ Den lokala handlingsplanen i stadsdelen ska knytas till den centrala samverkansöverenskommelsen.

⁵² SSP saknas i Rosengård, man har inte riktigt lyckats etablera organisationen, inte heller sociala insatsgrupper eller förebyggarteam är etablerat.

⁵³ Närpolisen har stor rotation på folk. Länskriminalpolisen, Piketen och Länsoperativa avdelningen lockar personalen. I Fosie går det 1 inspektör på 28 polisassistenter i yttre tjänst.

7.4 London – Brixton

Området

Brixton är ett socioekonomiskt utsatt område med en hög andel immigranter i södra London. Området var ett av de områden som drabbades under upploppen i augusti 2011. Upploppen i London pågick i flera dagar, men det var först under dag tre som Brixton drabbades. Varför oroligheter spred sig till och tog fart i just Brixton vet man inte riktigt, men samma vecka som upploppen pågick i centrala London pågick även en musikfestival i Brixton. Den är ett återkommande inslag varje år och samlar väldigt många ungdomar på en och samma plats. Det underlättade för ungdomarna att mobilisera sig på plats.

Upploppet sommaren 2011

I Brixton var ungdomarna som deltog i upploppen i åldern 15-24, majoriteten var under 20 år. Samtliga ungdomar som deltog var på något sätt kända av Polisen sedan tidigare, antingen för att de dömts tidigare eller varit föremål för utredning antingen som misstänkta eller avseende antisocialt beteende (se ASB, längre ner i dokumentationen).

Ungdomarna använde sig av sociala medier som Twitter och Facebook. Man kunde se små grupper om 2-3 ungdomar som rörde sig in mot centrum samtidigt som de talade eller knappade på sina mobiltelefoner. Inne i centrum blev grupperna sedan en så stor grupp att det var omöjligt för Polisen att övervaka alla. Det fick till följd att flera butiker, framför allt Supermarkets och elektronikaffärer, blev utsatta för skadegörelse och stöld. I första hand handlade upploppen om materiella skador, även om såväl poliser som ungdomar skadades och fick uppsöka sjukhus.

Ett mönster som framträdde var att de ungdomar som greps i samband med upploppen blev gripna inom en radie av 1 km från hemmet.

Lokalsamhällets insatser

Polisens övergripande strategi var att hålla hög polisiär närvaro. Totalt i London var 16 000 poliser i tjänst för att hantera upploppsmakarna och lugna ner läget. Samtidigt som musikfestivalen underlättade för ungdomarna att mobilisera sig, underlättade den också för Polisen eftersom det redan fanns mycket resurser på plats. Efter upploppens 4:e dag arbetade poliserna i 12-timmarsskift i fyra veckor för att hålla hög polisiär närvaro och minska risken för att oroligheter bröt ut igen. Parallellt med detta arbetade kommunen och Polisen gemensamt långsiktigt framåt.

Varje morgon klockan 09:00 träffades kommunen och Polisen tillsammans med andra aktörer i samhället (skola, socialtjänst, renhållningsarbetare, parkeringsvakter, volontärer m.fl.). Kommunen sammankallade till och höll i dessa möten. Syftet med mötena var att utbyta information, skapa en gemensam bild av läget och utifrån problembilden och gemensamma prioriteringar upprätta handlingsplaner där det tydligt framgick vad som skulle göras, hur detta skulle mätas som uppnått/färdigt resultat, nästa steg efter detta, när det

skulle vara genomfört samt inte minst vem som ansvarade för att insatsen genomfördes.

Etablerat brottsförebyggande samverkansarbete i Brixton

Community Safety Partnership meetings (CSP) – Samverkansmöten

Sedan 1998 är det lagstadgat att det i varje kommun skall finnas ett CSP. Ett CSP består av representanter från Polisen, lokala myndigheter, räddningstjänsten, frivården, primärvården, frivilligorganisationer och näringslivet. CSP roll är att arbeta brottsförebyggande och motverka otrygghet i samarbetet med lokalsamhället.

Var annan vecka träffas samverkansaktörer och utbyter information. På dessa möten talar man om problem på individnivå, men man utbyter inte persondata under mötet eftersom information på dessa möten av någon anledning hamnar i media ibland. Man ger också en lägesrapport för de senaste två veckorna. Man får uppdrag under dessa möten och det gäller att du håller vad du sagt. Om inte kan man vända sig till överordnad. Det ingår i avtalet. Uppdragen och denna struktur på överenskommelserna, att gruppen kan vända sig till överordnad, är en mycket viktig del av samverkansavtalet.

Samverkansmötena kostar inte extra resurser eller pengar, man använder befintliga resurser på ett mer effektivt och framgångsrikt sätt. Alla gör vad de kan inom sitt område utifrån vad som är prioriterat utifrån den gemensamma problembilden.

Skolpoliser – heltidstjänst i skolan

I Brixton har man särskilda poliser som enbart arbetar i skolan. I princip gör de samma sak som kontaktpoliser i Västerorts Polismästardistrikt, men med den stora skillnaden att de är i skolan 100 procent av sin tid. I Brixton utgår poliserna från stationen, men i vissa områden i London har de lokaler i och är anställda av skolan.

Anti Social Behaviour Order (ASB) – Acceptebel Behaviour Contract (ABC)

I London finns möjlighet för domstolen att utfärda en "Anti Social Behaviour Order". Den innebär villkor för en individ att försöka minska sitt antisociala beteende. Till exempel kan en order begränsa en individs rörelsefrihet (vilka platser individen får uppehålla sig på, gå eller inte gå till eller begränsningar avseende tidpunkter). Ordern är att likställa vid en dom, med den väsentliga skillnaden att individen inte nödvändigtvis måste vara dömd eller ens misstänkt för brott. En ASB-order kan utfärdas enbart på grund av antisocialt beteende och individen få restriktioner på grund av att han/hon har betett sig antisocialt genom att tiggat pengar vid en uteservering.

Innan en domstol kan utfärda en order måste individen ges möjlighet att på frivillig väg själv förändra sitt beteende. Detta sker genom ett Acceptable Behaviour Contract (ABC). En ABC kan upprättas av Polisen, men lika gärna av en bostadsrättsförening. ABC är ett frivilligt godtagande och kan inte verkställas av en domstol.

ABC-kontrakt används för att om möjligt förhindra att en individs antisociala beteende trappas upp. Förhoppningen är också att användningen av ABC är en metod för att unga människor en påbörjar en kriminell karriär, blir arresterade och slutligen får en fängelsedom.

Moskén i White Chapel

Samverkan mellan moskén och Polisen har pågått sedan mitten av 2000-talet. Det första initiativet togs av Imamen för den största moskén. Det är också han som är kontaktperson gentemot Polisen. Både i lugna lägen och under oroligheterna fungerar samverkansarbetet mycket bra. Imamen menar att samverkan med moskéer och andra religiösa forum är en förutsättning för att på lång sikt nå framgång i de utsatta områdena. Politiker och andra makt-havare måste inse att muslimer och islam redan är en del av det engelska samhället.

Framgångsfaktorn – Personliga relationer och väl etablerade kontakter

Ett framgångsrikt samhällsengagemang med förebyggande program och en redan väl fungerande samverkan samt positiva relationer till Polisen var de viktigaste framgångsfaktorerna i många av de områden som inte drabbades av upploppen. De personliga kontakterna var redan etablerade sen en lång tid tillbaka.⁵⁴

7.5 Köpenhamn

Samverkan mellan skola, socialtjänst och Polisen (SSP) är etablerad och har funnits i Köpenhamn sedan 70-talet. Utöver att detta nämndes så talades det inte specifikt om olika samverkansarbeten och samverkansparter. Rikspolis- sen gav oss istället en bakgrund och orsaksanalys till upploppen 2008 samt vilka konsekvenser detta fått för arbetet på riksnivå.

Upploppen 2008 – Vinterkriget

Under vinterlovet i februari 2008 nådde ungdomsoroligheter en kulmen i Köpenhamn, därav namnet Vinterkriget. Bilar sattes i brand, containrar brann, poliser och brandmän attackerades när de skulle släcka bränderna. På 14 dagar hade man 780 bränder, varav 30 betraktades som större.

Ett område som utmärkte sig då var Fyn där man bara hade tre bränder. Med tanke på att området tillhör ett av de mest utsatta och segregerade kunde man ha förväntat sig fler.

Till skillnad från andra städer som projektet besökt var det ingen specifik händelse eller specifikt ingripande från Polisen som utlöste upploppet. Där- emot hade missnöje hos ungdomarna grott under en längre tid och kulmine- rade under vinterlovet. Missnöjet bestod i att ungdomar, framför allt med utländsk bakgrund, kände sig trakasserade och diskriminerade i och med att

⁵⁴ Home Office lyfter fram samma framgångsfaktorer i utvärderingen "Partnership response to the disturbances in August 2011" där de bland annat belyser skillnaden mellan de områ- den som drabbades av upploppen och de som inte drabbades trots att man kanske kunde förvänta sig det på grund av områdets demografiska och socioekonomiska profil.

de blev kontrollerade så ofta. De uttryckte också att de när de kontrollerades utsattes för rasistiska tillmälen.

Center för Boligsocial utveckling (CBSU)

Centret kan liknas vid ett lokalt Brottsförebyggande råd. De ligger geografiskt mitt ute i de utsatta bostadsområdena. Ett regeringsskifte innebär inga större skillnader för centret eftersom den så kallade Ghettolistan är gemensamt framtagen över partigränserna.⁵⁵

CBSU får i uppdrag att planera och dokumentera insatser utifrån forskning. Centret genomför inte själv insatser men kan vid behov hjälpa till att utvärdera insatser och åtgärder. Det kan röra sig om föräldrakurser, integrationsprojekt, hot-spots mm. Den nästkommande rapporten avser POP, problemorienterat polisarbete.

Centret återskriver bästa praxis med fokus på organisation, metoder och aktiviteter till ministeriet, kommunen och praktikerna. Uppdraget att återskriva är viktigt för att rapporterna inte ska bli hyllvärmare.

Exempel på uppdrag:

- ÿ Göra bostadsområden mer attraktiva, något som bryter isoleringen (till exempel att kommunen låter danskar med jobb flytta dit).
- ÿ Skapa en bättre balans i boendesammansättningen.
- ÿ Stärka insatser, fritidssysselsättning för barn och unga, ge dem medbestämmande.
- ÿ Bryta passiviteten.
- ÿ Bekämpa socialbidragsbedrägeri och kriminalitet.

Utvärderade insatser och framgångsrika koncept

Minskad kriminalitet i Gellerup/Toveshøj⁵⁶

År 2007 fick den lokala polisstationen i Gellerup/Toveshøj ökad bemanning. Den ökade bemanningen gjorde att samverkansarbetet med redan etablerade samverkansparter i området kunde intensifieras. Mellan 2007 och 2010 minskade antalet unga misstänkta för brott med 18 procent. Utvärderingen som har gjorts visar också att brottsligheten inte hade spridit sig till intilliggande stadsdelar. Ett handlingskraftigt samarbete mellan Polisen, sociala myndigheter och andra samverkansaktörer som hade god kontakt med unga i området var kärnan i insatsen.

I huvudsak består framgångarna i samverkansarbetet av man har ett etablerat samverkansforum med representanter som både har mandat och beredskap att fatta snabba beslut. De boende och föreningarna i området är nödvändiga att involvera, dels då de har god lokalkännedom om området, dels för att sprida korrekt information vid behov. Hela samverkansarbetet präglas av

⁵⁵ Ghettolistan är regeringens lista på särskilt utsatta områden.

⁵⁶ CFBU Evaluering 02: "Mindre kriminalitet i udsatte boligområder", Center för boligsocial udvikling. Köpenhamn.

tillit och förtroende eftersom representanterna känner varandra väl sen flera år tillbaka.

Ungdomsbrandkåren (Ungdomsbrandkorps)

Bakgrunden till att brandförsvaret i Köpenhamn startade ungdomsbrandkåren var flera oacceptabla händelser med stenkastning och bränder i bilar och containrar. Det fanns en önskan från brandförsvaret att arbeta mer proaktivt.

Ungdomsbrandkåren är ett samverkansarbete mellan Köpenhamns kommun, skolor, fritid och socialtjänst. Det är en utbildning med tre månaders undervisning med påföljande uppvisning. Därefter följer tre månaders praktik, med avslutande fest och diplomutdelning. Alla ungdomar i åldern 13-16 år är välkomna att söka, såväl skötsamma som de i riskzon.

Utbildningen är en del av skolarbetet. Man för regelbundna samtal med föräldrarna och de unga om villkor och förutsättningar. Ungdomarna får lära sig kodex, vanligt vett och etikett, de får läxhjälp, fysisk träning, samtalskontakt, brandtjänst. Äldre brandkadetter är mentorer och hjälper de yngre. Allt tillsammans med brandmännen. Mentorerna får utbildning i pedagogik, konflikthantering och hur ungdomar fungerar.

Positiva resultat

Utbildningen innebär en vettig fritidssysselsättning och en möjlig väg ut ur kriminalitet. Det positiva direkta resultatet är att de unga får en brandkadettutbildning. Prozesseffekten blir att de lär sig kodex och deltar i högre grad i skolarbetet än de gjorde tidigare. Den långsiktiga, och brottsförebyggande effekten, blir färre bränder eftersom de som deltar tar med sig kunskap till sina kompisar och sprider budskapet.

Regeringens nationella plan för insats i Ghettoområdena

Den nationella planen för insatser i de utsatta områdena innehåller följande punkter:

- ÿ Synlighet, relationer
- ÿ Snabb reaktion
- ÿ Ungdomskontrakt (har funnits länge men ej fungerat)
- ÿ Zonförbud
- ÿ Motverka parallellsamhällen
- ÿ Markant förebyggande insatser
- ÿ Målinriktad kriminalpolitisk rådgivning, nybyggen ska byggas mer kriminalpreventivt

Framgångsfaktorer

Aktiv samverkan med föräldrar är den i särklass viktigaste framgångsfaktorn. Föräldrarna är ingången till allt. Om man inom samverkansarbetet inte når föräldrarna kommer vi aldrig att nå framgång.

Förebyggande skyddsfaktorer bör också få en mer framträdande roll istället för att alltid tala om riskfaktorer. Ett utsatt bostadsområde är förvisso en

riskfaktor för att hamna i kriminalitet, men den är av underordnad betydelse om familj, arbete och meningsfull sysselsättning finns som en närvarande skyddsfaktor.

Kameraövervakning är en viktig beståndsdel för att nå framgång i utredningsdelen, men det har sällan någon brottsförebyggande effekt. Människor föredrar närvarande väktare som verkligen kan ingripa om något händer, eller till och med avskräcka från att det händer alls.

Analysen av orsaken till upploppen visade bland annat att det fanns behov av en kulturförändring. Polisen arbetar sedan en tid tillbaka mycket med vilka signaler man sänder ut. Vad säger vi? Hur säger vi? Vad gör vi? Hur gör vi skillnad på människor och människor? Polisen föredrar att kalla de områden där den sociala utsattheten är som störst för utsatta områden, till skillnad från regeringen som kallar det Ghetton och Ghettolista.

7.6 Paris – Seine-Saint-Denis

Det övergripande intrycket från besöket i Paris var att Polisen inte arbetar brottsförebyggande i någon större utsträckning utan att den i första hand är inriktad på olika typer av bekämpning och repressivt arbete. Det tycks också som att det finns andra möjligheter att stifta lagar och begränsa människors rörelsefrihet på ett annat sätt än i Sverige.

Seine-Saint-Denis

Seine-Saint-Denis är en förort till Paris. Seine-Saint-Denis är en industrikommun med stabil socioekonomisk status överlag, men med vissa höghusområden med hyresfastigheter som kan betraktas som problemområden med en mycket fattig befolkning där 90 procent av de boende har invandrarbakgrund.

Seine-Saint-Denis är enligt den lokala Polisen ett komplext område och en stor utmaning att arbeta i som polis. Det projektet får se under deltagandestudien är med andra ord inte signifikant och representativt för Polisen generellt i Paris, utan snarare ett av de värsta områdena.

De unga i området pratar oftast franska ganska bra, vilket leder till samma konsekvenser som vi kan se i Sverige, det vill säga att de unga får ett visst övertag i familjen och därmed också mer makt gentemot sina föräldrar.

Den lokala Polisen arbetar med samverkan i linjeverksamheten, men företrädesvis på den strategiska nivån där borgmästare, skolchefer, fastighetsägare och Polisen är aktörer. Man har veckovisa möten där man bestämmer strategin. Något samverkansarbete med religiösa samfund förekommer inte, snarare tvärtom: Polisen försöker infiltrera muslimska föreningar som ett led att bekämpa terrorismen.

8 Resultat – Framgångsfaktorer, farhågor och brister

I detta kapitel redovisas resultatet för de framgångsfaktorer, farhågor och brister som har identifierats i fältstudien i Järvaområdet. Resultatet har delats in i fyra kategorier:

- ÿ Grundförutsättningar för samverkansarbete
- ÿ Värdeadderande faktorer
- ÿ Komplexa faktorer
- ÿ Förbättringsområden

8.1 Grundförutsättningar för samverkansarbete

Målinriktat samverkansarbete

Många av intervjupersonerna anser att själva samverkan ibland kan ta över den dagliga linjeverksamheten istället för att ingå i den, att samverkan kan vara komplex då den kan upplevas inte ha ett mål, de uttrycker det som att syftet med samverkan kan uppfattas otydligt. Därför är det viktigt med en tydlig gemensam målsättning för samverkan där man följer upp effekterna av den.

Då samverkan är en struktur som svävar över, igenom och under en organisation kan flexibla mål för samverkan vara fördelaktigt, dvs. ett mål som kan utvecklas i takt med att samhället förändras. För att samverkansarbetet ska bli probleminriktat anses det vara av stor vikt att målet skapas utifrån en gemensam lägesbild.

Gemensam lägesbild

Att man som samverkansaktörer träffas kontinuerligt i större forum är något som anses ha stor betydelse för att skaffa sig en gemensam lägesbild.

De utsättningsmöten som äger rum i Järvaområdet under fredagar och lördagar samt vardagar under skollov har varit ett viktigt verktyg i samverkansarbetet, där delger alla aktörer hur de upplever läget i området samt om de fått vetskap om något större evenemang, fest eller dylikt. Det sker en insamling av alla aktörers upplevelser kring området.

En diskussion kring lägesbilden anses även göra det lättare att upptäcka problem och felaktiga beteendemönster hos individer vid ett så tidigt stadium som möjligt.

Om alla aktörer går ut med en gemensam lägesbild i området minskar även riskerna för förvirring och ryktesspridning hos befolkningen vilket anses vara till fördel för att bibehålla lugn i ett område.

Regelbundna samverkansmöten på flera nivåer

För att skapa en gemensam lägesbild och planera insatser, men också för kartläggning på individnivå för att nå skyndsamt i beslut och ingripanden.

Mogen organisation

Intervjupersonerna betonar att i projektet Ung och Trygg på Järva gav de deltagande organisationerna inte samverkansforumet värde eftersom de inte var mogna för den förändring den skulle innebära.

Flera intervjudeltagare har också berättat om den osämja som existerade mellan de olika organisationerna när samverkan startade i Järva. De upplevde att alla organisationer hade en egen målsättning med samverkan som till största del gynnade den egna organisationen. Man skyllde på varandra över den problematik området stod inför. För att en organisation ska vara mogen för en ny förändring har intervjupersonerna i Järva uppmärksammat att organisationen inte får vara infekterad av interna konflikter, splittrade lägesbilder eller målsättning.

Om aktörer eller organisationer ska ge samverkan ett värde så krävs det att de är mogna inför den förändring ett samverkansarbete kan innebära. Enligt "Community Readiness Model" kan man identifiera en organisations mognad via en trappa på nio olika nivåer, först när organisationen har nått till den femte nivån där även chefen inser att förändringen är nödvändig börjar den bli mogen för att ta in en ny idé eller ändring.⁵⁷

När Ung och trygg på Järva pågick skedde även en stor omorganisation i området där stadsdelarna Rinkeby och Kista slogs ihop till en stadsdel. En beståndsdel i ett samverkansarbete anses vara att organisationerna som deltar har en bestående struktur, alternativt en struktur som inte påverkar samverkan om den ändras, en organisation anses inte mogen om den står inför omorganisation. Om så är fallet kan det vara värt att avvakta med att delta i ett samverkansarbete.

Tid

En förutsättning för att bygga ett väl fungerande samverkansarbete är enligt intervjupersonerna att man låter uppbyggnaden ta den tiden det kräver. Den behöver en så kallad uppvärmningstid för att organisationer och aktörer ska bli bekanta med samt få en förståelse för varandra. Samverkansarbetet är inget som bör stressas fram. Det bör bygga på respekt, ödmjukhet och goda relationer vilket är tre faktorer som är ganska tidskrävande.

Man kan inte heller alltid förvänta sig snabba resultat som en effekt av samverkan. Upplevelsen är enligt intervjupersonerna att effekten av samverkan kommer successivt i form av ett tryggare och lugnare område och att det tar tid att bygga upp.

Kontinuitet

Något som belyses i många intervjuer är vikten av kontinuitet i samverkansarbetet, att man regelbundet träffas och diskuterar lägesbilden för att bevara ett lugn över lång tid i området.

⁵⁷ <http://www.folkhalsoguiden.se/upload/folkh%C3%A4lsoarbete/B%C3%A4sta%20listan%202008.pdf>

Kontinuiteten har enligt intervjupersonerna varit en bidragande faktor till Järvaområdets starka samverkansarbete. Detta innefattar regelbundna utsättningsmöten, kontinuerligt utskickade SMS med lägesrapport, väktarnas och fastighetsägarnas dagliga möten, myndigheter i samverkan, SamTidigt FörSt, Järvaandan, fastighetsägare i Järva, trygghetsvandringar etc.

Vad som problematiseras i många intervjuer är dock vikten av att hitta en bra balans i samverkan mellan tid och kontinuitet. Som det nämndes i stycket om målinriktat samverkansarbete bör man undvika allt för många mindre effektiva möten då samverkan, på grund av den kontinuitet den kräver upplevs i vissa fall ha övertagit den dagliga verksamheten.

Relationer

Intresse och ödmjukhet inför varandra

I och med den nära relationen ett samverkansarbete kräver anses det vara av stor vikt att de som deltar i arbetet bjuder på sig själva och vågar komma nära varandra. Samverkan anses kräva ett genuint intresse av, samt ödmjukhet inför varandra.

Att förstå varandras roller och ansvar

Att förstå varandras roller och vilka skyldigheter och förutsättningar som kommer med en yrkesroll. När är Polisen skyldig att ingripa? När är en myndighet skyldig att omhänderta ett barn? Vilka konsekvenser kan en till synes liten brand i en papperskorg få?

Det är också viktigt att ta hänsyn till de olika aktörernas kapacitet att delta i samverkansarbetet. Man måste visa att man respekterar och värderar allas arbete likvärdigt.

Risk med relationer

Bygger en samverkan på personliga relationer finns det en risk för att arbetet även brister på personliga relationer. Därför anses det vara av stor vikt att samverkansarbetet är en del av samverkande parters yrkesuppdrag med tydligt ansvar, mandat och tydliga förväntningar.

Engagemang

Att arbeta i ett utsatt område kräver ett stort engagemang. I Järvaområdet har personalens engagemang varit en stor framgångsfaktor. Det krävs personal som är beredd att göra mer än "sitt jobb". I Järva finns drivande krafter som under sin fritid skickar ut SMS enligt verktyget SMS-listan och även har ryckt in i oroligheter under sina lediga dagar för att exempelvis samordna en stab som tillsammans kan bearbeta de problem som uppstått. Dessa individer, faktorer och verktyg anses vara en av nycklarna till varför samverkan fungerat så bra i Järvaområdet. För att skapa ett förtroende är det viktigt att man visar på engagemang och närvaro i andra situationer än krissituationer.

Stöd från ledningen

För att kunna påbörja och upprätthålla ett samverkansarbete anses det vara viktigt att man har engagerade chefer som visar intresse för samhället samt de problem och brister som existerar. Samverkan bör ha en stark förankring hos ledningen för att lyckas bibehålla kontinuiteten. Vid bristande stöd från ledningen finns det en stor risk för att samverkansarbetet bortprioriteras.

Ett aktivt involverande av ledningen är även viktigt i form av det signalvärde det ger dem som arbetar med samverkan. Det visar på att deras arbete är viktigt och ger ytterligare värde i samverkansarbetet. Detta i sin tur anses leda till ett större engagemang hos de som arbetar med samverkan.

8.2 Värdeadderande faktorer

Eldsjälar och drivande krafter

Det finns individer som kontinuerligt har nämnts i positiv mening under intervjuerna. Dessa anses därmed ha varit eller vara viktiga personer för samverkansarbetet. De benämns i intervjuerna som ”eldsjälar”.⁵⁸ Dessa är centrala aktörer i samverkan på grund av deras engagemang och breda kunskap om området.

Andra personer som benämnts mycket är ”drivande krafter”⁵⁹. I samverkansarbetet anses de vara strukturerade och ihärdiga samt ställer krav på samverkansarbetet vilket leder till en högre kvalitet på det. De kvalitetssäkrar samverkansaktörer, personal på skolor, fritidsgårdar etc. De är anställda för att driva samverkan framåt och hålla det vid liv.

Uppmuntran

Att arbeta i ett utsatt område tar mycket energi och kräver engagemang. Därför anses det vara av stor vikt att ständigt belysa det positiva som samverkansaktörerna uppnått. Det gäller både boende, tjänstemän och frivilligaktörer. Annars finns en risk att samverkan blir för problemfokuserad vilket kan leda till en negativ stämning och att de positiva resultat man har uppnått förminskas.

Behovsanpassade åtgärder

Som det nämndes tidigare i rapporten anses det viktigt att ha en gemensam lägesbild och ett gemensamt mål. Först efter att man tillsammans analyserat vilka problem man står inför och vem som är ”ägare” till problemet kan en inventering av vilka resurser som finns till handa och som skulle vara till fördel för att bearbeta problemen.

⁵⁸ Med eldsjäl avses en person som brinner för något. Eldsjälen arbetar ofta ideellt för en ideell förening eller för en egen sak och anser att något är såpass viktigt att det är värt att lägga ner mycket av sin tid för att förbättra eller jobba med det.

⁵⁹ Med drivande krafter avses individer som arbetar inom olika statliga myndigheter i området och är engagerade i problematiken.

Rekrytering i lokalsamhället

I Järvaområdet, enligt Järvaandans vision, försöker man i första hand anställa lokalbefolkningen, både för att öka befolkningens sysselsättning, men också för att man anser att de individer som bor i området är de med störst kunskap om områdets problematik. De boende i området anses vara "experterna". Till vissa positioner har Stadsdelsförvaltningen valt att anställa enbart de boende i området (till exempel medborgarvärdar och ungdomsvårdar). Detta för att säkerställa att det specifika behov som just det området kräver tillgodoses.

Tack vare det starka mandatet aktörerna har ifrån de boende i området kan de i vissa situationer där Polisens närhet skapar oro, träda in och skapa ett lugn.

Under vissa intervjuer har anställning av områdets befolkning dock problematiserats. Om man väljer att enbart anställa de i området finns en risk för att området stänger ut sig ifrån det övriga samhället. Det kan även leda till att de i området blir bekväma i att enbart söka arbeten inom sin egen stadsdel och därmed blir isolerade från resten av staden. Detta kan då få motsatt effekt till ökad integration och bli till ökad segregation.

"Man ska inte förspilla de resurser som finns i området men inte heller begränsa sig till att enbart använda sig av dem."

Hagi Farah, medborgarvärd, eldsjäl, förälder.

En annan risk med att använda sig av lokalsamhällets resurser är att samverkansaktören kan ha en dold agenda eller att de "onda krafterna"⁶⁰ i området infiltrerar samverkansarbetet.

De utsättningsmöten som hålls helgdagar och under lov är öppna för allmänheten. Information som lämnas ut bör därför hållas något restriktiv då deltagande under vissa tillfällen fått känslan av att den information som individer försöker få fram kan gynna de kriminella krafterna i området.

Polisen

Många samverkansaktörer i Järvaområdet har påpekat vikten av att Polisen visar engagemang i samverkansarbetet och intresserar sig för vilka nyckelpersoner i form av goda krafter som finns i området. Detta fungerar bra med närpoliserna som befinner sig i området dagligen, däremot upplevs samverkan fungera sämre med ingripandepolisen. Även ungdomarna gör skillnad på närpoliserna som "vår polis" och övriga Polisen som "andra snutar".

En förklaring till detta verkar vara att ingripandepolisen inte sällan har sämre kunskap om ungdomarna och vilka samverkansaktörer som finns i området, vilket ibland kan leda till onödiga missförstånd och utebliven kommunikation. Man bör dock i detta sammanhang ha i minnet att den lokala Polisen och centrala enheter har olika uppdrag och olika förutsättningar.

⁶⁰ De som motarbetar en positiv utveckling i området alternativt de som sysslar med kriminell verksamhet.

Kulturell förståelse och förankring

En av de större framgångsfaktorerna på Järvaområdet anses ha varit samverkan med moskéerna. De Poliser som talar om moskén gör det som en enorm tillgång i samverkansarbetet. Främst eftersom många i området hänger sig den Islamska tron och den anses därför ha en stor inverkan på befolkningen i området. Vid ett tillfälle tände ungdomar eld på polisstationen i Rinkeby. De som befann sig på stationen kunde inte ta sig ut. Tack vare samverkan lyckades Polisen få tag på representanter från moskén som kom till platsen. Ungdomarna höll sig då undan och representanterna från moskén förde ut de som befann sig där inne. Även föräldrar och medborgarvårdare kom till platsen och hjälpte till. På det sättet fungerade samverkan optimalt, alla gjorde vad de kunde i situationen.

Ett gott och nära samverkansarbete med framstående/respekterade religiösa ledare var även en framgångsfaktor i White Chapel under upploppen i Storbritannien 2011. I Rosengård har Polisen utbildats i såväl arabiska som islam. Det har minskat risken för kulturkrockar och öppnat flera dörrar för samtal med föräldrar.

Vad som problematiseras under intervjuerna är den risk det innebär att samverka med ett visst religiöst samfund. Det kan leda till att de som inte hänger sig just den specifika tron hamnar utanför samverkansarbetet. Därför anses det viktigt att alla de olika religiösa samfunden samverkar med varandra för att kunna hänvisa individer rätt.

Lokala föreningar

Även föreningarna i området anses ha stort inflytande på befolkningen. I de fall där föreningar präglas av någon viss religiös tro är det viktigt att de tar sitt ansvar som förening och ändå visar på en religiös öppenhet för att kunna vara med i samverkansarbetet. I Järvaområdet finns det en önskan om att fler föreningar med religiös verksamhet skulle visa på denna öppenhet och samverka i större utsträckning med övriga föreningar eller religiösa samfund. Man bör sträva efter att skapa ett starkt seriöst föreningsliv där man även får olika föreningar att samverka med varandra.

”Man måste stötta varandra och ge och ta då de religiösa samfunden och föreningarna skulle kunna använda sig av en väldigt stark samverkan tillsammans.”

Ibrahim Bouraleh, ordförande i Islamiska förbundet i Järva

De flesta föreningar i Järvaområdet anses fungera bra i samverkan och syftar till att göra bra saker i området. Det finns dock problem med vissa föreningar som anses mer oseriösa och deras syfte verkar otydligt. För att undvika oseriösa föreningar är det viktigt att ta reda på varför vissa föreningar och aktörer vill arbeta ideellt i området, deras syfte. Som statlig myndighet bör man ställa krav på föreningarna, ha kontrollvariabler på att de fyller sitt syfte.

Kommunikation

Det krävs en aktiv, bred och tydlig dialog inom samverkansarbetet. Information är en extremt viktig byggsten inom samverkansarbetet. Både samver-

kansaktörer emellan men även ut till medborgarna, strävan bör även vara att ha en sådan öppen dialog som möjligt utåt.

Av de upplopp som skett har de i vissa fall uppstått som en motreaktion av ett polisingripande som av ungdomarna uppfattats som felaktigt. Risker för upplopp anses minska om man är tydlig med varför man agerat på ett visst sätt. Att man tar hjälp av de samverkansaktörer som finns tillhands för att få ut information på ett smidigt sätt.

Vid upploppsartad stämning har man i första hand vänt sig till de olika församlingarna i området för att få ut information om vad som är på väg att ske och värdjät att de som har barn och ungdomar försöker hålla dessa i hemmet.

I Järvaområdet har de olika samverkansaktörerna även samlat ihop sig efter upplopp och följt upp händelsen, tillsammans analyserat varför det hände, fört en diskussion kring den för att skapa sig en samlad lägesbild som man kan förmedla till övriga i området.

Det är bra om man under organiserade former även kan visa samhället vilket syfte samverkanspartners fyller. På det sättet blir det lättare för individer att inse värdet i det arbete som utförs. Att de boende känner att det finns människor som kämpar för deras samhälle.

Positiva förebilder

Vad som lyfts fram i näst intill alla intervjuer är vikten av goda förebilder i området. Både i form av fler vuxna som kommer i kontakt med ungdomar samt sådana som organisationer anställt till de olika organisationerna. Positiva förebilder är något som intervjupersoner hävdar att de tar hänsyn till i ett anställningsförfarande i området. TIT, TAC, medborgarvärdarna och ungdomsvärdarna är bra exempel som är framtagna för att bland andra uppdrag agera bra förebilder.

Detta är något man anser att man kunnat se effekt av då man hävdar att ungdomarna i området anser det vara eftertraktat att arbeta som verksamhetsledare i TIT och TAC, som medborgarvärd eller som ungdomsvärd. TIT och TAC får ofta frågor från ungdomar i området hur ”man blir som dem” och de sökande för tjänsten som ungdomsvärd sträcker sig så högt som till 120-130 individer trots att det enbart är arton ungdomar som nyrekryteras per år.

Vad som är viktigt med positiva förebilder är att man inte enbart fokuserar på att anställa individer av ett visst kön, eller etnisk härkomst utan att man präglas av jämställdhet, det ska finnas positiva förebilder som alla i området kan relatera till.

Rätt person på rätt plats i rätt tid

Med rätt människor i samverkansarbetet anser aktörerna att det går att åstadkomma mycket tillsammans.

I och med det breda nätverk av samverkansaktörer man byggt anser man idag att det går smidigare att nå ut till berörd aktör istället för att gå omvägar, till exempel genom att kontakta de direkt ansvariga i nätverket. Ett exempel på detta är år 2009 då en brand utbröt i ett av områdena där sju personer om-

kom. Inom två timmar kunde moské, Stadsdelsförvaltningen, kyrka och Polisen upprätta lokaler där krishantering kunde ske. Utan det etablerade nätverket hävdar intervjupersonerna att detta hade varit omöjligt på så kort tid.

I de fall den berörda aktören inte kan vara på plats kan andra aktörer via den kunskapen om de övriga aktörernas organisation täcka upp för dessa istället.

Tillsammans – Förtroende för samhällets system

En av de effekter man hoppas på med samverkan är att man tillsammans kan sudda ut den negativa bilden av Polisen och myndigheter som ofta finns i segregerade områden. Genom att visa för ungdomarna att olika myndigheter samverkar visar man även att man har förtroende för samhällets system. Förhoppningen är att man på så sätt kan bryta den negativa synen på samhällsfunktioner som ungdomar kan återskapa i dessa områden.

Tydlighet

Genom att vara tydlig med sin roll och vilka förpliktelser som kommer med den är det lättare att skapa ett bra förtroende med de olika samverkansaktörerna. På det sättet minskar även risken för missförstånd. Signalvärdet av samverkan är något som har visat sig ha stor framgång i Järvaområdet.

Minskad klyfta

Idag upplever man från Polisens sida att man kommit närmare befolkningen i samhället genom samverkan. Övriga samverkansaktörer anser även att Polisen genom samverkan har blivit en del av samhället. ”Vi och dem” känslan har minskat. Samverkan visar på små steg som i slutändan genererar i något stort.

8.3 Komplexa faktorer

Ungdomarna delaktighet i lokalsamhället

Ungdomarnas delaktighet i att till exempel plantera blommor i bostadsområdets rabatter och erbjudas sommarjobb hos kommunen nämns som en framgångsfaktor i flera fall: Det man själv är med och skapar vill man inte förstöra.

Samtidigt anses det även finnas en risk att använda sig av lokalsamhällets ungdomar i frivilligarbetet. En del ungdomar anses av de intervjuade delta i samverkansarbetet av fel syfte. Väljer man att ta med ungdomar i samverkansarbetet anses det vara av stor vikt att man tillsammans med ungdomarna för en diskussion kring syftet med samverkan och vad just de vill uppnå.

Ungdomsgårdar och mötesplatser för unga vuxna

Om ungdomsgårdar fyller en bra funktion eller inte beror på fritidsledarna. Det finns fritidsgårdar som tjänstgör som rena plantskolor för en kriminell karriär. Det finns också exempel på väl fungerande fritidsgårdar där fritidsledarna är riktiga eldsjälar. I Malmö har all fritidsverksamhet flyttat in i skolans lokaler och eleverna kan där få läxhjälp.

I Göteborg nämndes avsaknaden på naturliga mötesplatser, som restauranger och andra nöjesutbud som en brist då det inte fanns något naturligt skäl för vuxna att röra sig ute kvällstid. Frågan är dock om restauranger är enbart bra – med ett alkoholutskänkningstillstånd följer berusade människor som i sin tur kan resultera i våld.

Överarbetning

Samverkan består av organisationer med olika uppdrag. Därför anses det vara viktigt att man inte överarbetar samverkan för samverkans skull. Detta relateras till vad som nämndes tidigare om relationer, att hänsyn bör tas till varandras olika arbetsuppgifter.

Flera av intervjupersonerna anser att själva samverkan ibland kan ta över den dagliga linjeverksamheten istället för att ingå i den. Samverkansarbetet är som ovan nämnt ett arbete som kräver mycket tid, det behöver följas upp och ständigt repeteras för att inte förlora i kraft i form av bristande relationer. För att inte kräva för mycket resurser bör de samverkansmöten som existerar vara av kort kvalitativ karaktär och enbart de involverade bör bjudas in. Annars finns det en risk för att aktörerna tappar intresse. Det krävs tidseffektiva, kvalitativa möten med utgångspunkten i vilka förutsättningar området faktiskt har. Man bör undvika att hamna i en abstrakt diskussion om vad som borde göras och istället utgå ifrån de förutsättningarna som faktiskt finns.

Media

För att förebygga social oro anser intervjupersonerna att det är viktigt att utgå ifrån en gemensam mediestrategi som i sin tur bygger på en gemensam lägesbild hos samverkansaktörerna. Det bör finnas en gemensam agenda för vad som ska förmedlas till media och hur.

Att betrakta media som en aktör i samverkansarbetet är nästan alltid en fördel då det minskar risken för att media med bristfällig eller felaktig information bidrar till att den sociala oron i ett område ökar.

En av poliserna som intervjuats nämnde vikten av att undvika att svara på frågor från media som till exempel ”hur många bilar brann igår”, eftersom det kan trigga tävlingsinstinkten mellan olika utsatta områden. Detta bekräftas också i intervjuer med ungdomar i området då det framkom att ungdomarna ansåg att det var en tävling mellan ”de värsta områdena”. Om media skrev att det var mycket kravaller i till exempel Rosengård var inställningen bland ungdomarna att ”vi ska också vara lika tuffa”.

En annan polis har berättat att en framgångsrik strategi har varit att vädja till pressen att minska rapporteringen, baserat på argumentet att ”ju mer ni skriver, desto värre blir det”. Det bör dock ske i en dialog och med ömsesidig respekt för varandra roller för att undvika en motsatt reaktion från pressens sida.

Sekretess

Ett problem som lyfts fram under intervjuer med främst Stadsdelsförvaltningen, Polisen och Socialtjänsten är den sekretess som begränsar samverkan

inom respektive organisationer. Detta var dock ett större problem förut. Idag har samverkansaktörerna lärt sig att hantera det.

8.4 Förbättringsområden

Föräldrarnas roll

Såväl intervjuer i Järvaområdet som omvärldsbesöken vittnar om att föräldrarna deltar i alltför liten utsträckning i samverkansarbetet. Föräldrarna är emellertid de som har störst möjlighet att påverka sina ungdomar. Dels eftersom de är ytterst ansvariga för sina underåriga barn, dels då de är en del av området. Föräldrar anses också ha stor möjlighet att påverka sina barns kompisar. Ett nära samverkansarbete med föräldrar kan ha en positiv effekt på ungdomarnas attityd.

Många föräldrar deltar redan i samverkansarbetet i Järvaområdet och detta har man sett som en stor framgång i det brottsförebyggande arbetet. Får man med fler föräldrar i samverkansarbetet anses samverkan vara optimal.

Något som belystes under intervjuerna var dock den hänsyn man bör ta till att föräldrar inte kunde vara med i samverkansarbetet. I familjer som kanske har både barn och släktingar kvar i ett land där det råder krig oroar man sig mer för dem än för de barn som har det förhållandevis mycket bättre i Sverige.

Skolorna är en bra aktör för att nå ut till föräldrar men återigen måste hänsyn tas till att det i ett segregerat område finns en stor befolkning med annan etnisk härkomst än svensk. I de fall med nyanlända individer kan språket vara en svårighet, därför är det viktigt att få ut information på det språket som föräldrarna förstår.

Att Polisen, Stadsdelen, andra samverkansaktörer och föräldrarna tillsammans står på samma sida och strävar mot samma mål är ovärderligt.

8.5 Sammanfattning

Fältstudien i Järvaområdet och omvärldsanalysen visar att de arbetsmetoder som använts i de olika städerna i Sverige liknar varandra i mångt och mycket. Faktorer som lyfts fram som framgångsrika går igen, både inom Sverige och i Köpenhamn och London.

Det är självklart ingen tillfällighet att åtgärderna liknar varandra inom Sverige. Dels finns det flera dokument som getts ut gemensamt av svenska myndigheter där strategiska arbetssätt och riktlinjer anges.⁶¹ Organisationer och myndigheter i olika landsdelar kommunicerar också med varandra. Det gäller för Polisen, men även kommuner, stadsdelsförvaltningar och Räddningstjänsten.

Men det är inte bara framgångsfaktorerna det finns en enighet kring. Intervjuerna i Järvaområdet och besöken i Gottsunda, Göteborg och Malmö vitt-

⁶¹ T.ex. *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*, utgiven av Brottsförebyggande rådet, Rikspolisstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting samt *Strategi för samverkan* utgiven Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen.

nar också om att det finns en samstämmighet i vad som saknas. Vi har samma farhågor och lyfter fram samma brister.

Vi tror att anledningen till detta ligger i bristernas karaktär. Dels är de stora utmaningar, dels bottnar de i samma grundproblem: att det inte finns ett nationellt samverkansforum för organisationerna och att effekterna av det brottsförebyggande samverkansarbetet inte enkelt låter sig mätas.

Ett nationellt forum är viktigt av två skäl: Främst för att samverkansarbetet ska kunna fortgå även då det sker omorganisationer i olika myndigheter, men också eftersom problemen med social oro inte är isolerade händelser i enskilda förorter utan snarare tycks uppstå i varje stad med en utsatt förort där utbildningsnivån och den socioekonomiska statusen är lägre och andelen utrikes födda högre.

Erfarenheter från Köpenhamn och London säger oss att det inte behöver vara så. Under oroligheterna i London 2011 kunde CSP konstatera att även om det blev lite oroligt i vissa områden kunde flera upplopp förhindras. I Köpenhamn vittnar Rigspoliti om områden där man utifrån områdets socioekonomiska status och demografi skulle kunna förvänta sig en högre ungdomsbrottslighet och en lägre trygghet, men inte sett det.

I båda städerna tycks det väl utvecklade samverkansarbetet som bygger på struktur, regelbundenhet, kontinuitet och personliga relationer vara de avgörande faktorerna. En förutsättning för att nå dit är fokus och prioritering från högsta ledningen.

9 Slutsatser och förslag på åtgärder

Vi har under arbetet med den här rapporten, både i intervjuer med nyckelpersoner i Järvaområdet och under studiebesöken i andra städer, sett flera goda exempel på framgångsrikt och strukturerat samverkansarbete. Samtidigt kan vi konstatera att det finns en del kvar att göra.

Nedan har de farhågor och brister som vi lyfter fram under resultatdelen formulerats till mer konkreta åtgärder och förslag till utvecklingsområden. De är kategoriserade utifrån vilken nivå i samverkansarbetet som främst berörs av förbättringsförslagen.

Aktörerna

Samverkansmöten: Kräver deltagare med adekvat mandat att fatta beslut samt möjlighet att skapa förtrolighet och tillit så att utbyte av information kan ske på individnivå. Detta för att nå skyndsamt avseende åtgärder och ingripanden och att rättsprocessen ska kunna upprätthållas. Andra samverkansmöten har ett syfte att fylla på kunskap om varandras uppdrag och befogenheter samt skapa kontinuitet i ett gemensamt förhållnings- och arbetssätt.

Utsättningsmöten: Det råder delade meningar kring vilken aktör som bör ansvara för utsättningsmötena samt vilket värde mötena ger aktörer och samverkansprocessen. En viktig del av det strukturerade samverkansarbetet är uppföljning och dokumentation. Uppföljning är också viktigt för att kunna eliminera slöserier, eller så kallad icke värderad tid.

Vår uppfattning är att utsättningsmötena bör utvärderas kontinuerligt av deltagarna. För att detta ska vara möjligt krävs en struktur med dagordning och mötesprotokoll. Dokumentationen bör innehålla relevant information om vilka som deltagit, en kort lägesbild av dåtid och framtid, en gemensam målsättning för kvällen samt förväntat resultat. En avslutande punkt med en kort notering om hur kvällen förlöpte och eventuella förbättringsförslag bör också ingå.

Föräldrar: Då det ges en samstämmig bild av att föräldrarna är en av de mest betydande faktorerna för barns och ungas möjligheter till integration och därmed minskad risk för att hamna i utanförskap med en kriminell livsstil är det av största vikt att arbeta för ett ökat engagemang hos alla föräldrar i segregerade områden. De bör uppmuntras att ta del i samverkansarbetet både som boenden och föräldrar. Med respekt för människors olika bakgrund går det i dialog att öka förståelsen för det svenska samhällets förväntningar på föräldrars ansvar, möjligheter och skyldigheter.

Samtidigt har medarbetare inom kommunal verksamhet, Polisen och räddningstjänst möjlighet att utveckla sin kulturkompetens om andra föreställningar och förväntningar i dessa dialoger. Var och hur samt vilket innehåll

dessa samtal ska ha måste växa fram i samarbete med föräldrarna för att skapa förtroende och långsiktiga relationer.⁶²

Boende: De som drabbas hårdast av att det förekommer social oro i ett område är den skötsamma befolkningen, det vill säga majoriteten av de boende och de som arbetar i området. Samtidigt är det också de som har starkast mandat att ställa krav på de som skapar oro. Vi har under projektets gång fått höra flera berättelser om boende som inte vågar vittna, säga ifrån eller lägga sig i eftersom den som är misstänkt är en nära granne. Där fyller samverkansaktörer en viktig funktion, genom att engagera boende i nattvandringar och andra gemensamma aktiviteter har vi sett att samhörigheten och känslan av att stå enade tillsammans ökat.

Relationsskapande med ungdomarna: Vi har sett ett genomgående mönster att det har varit framgångsrikt att ungdomarna fått ett ansikte och ett namn på sin polis. Genom dialog och ökad förståelse för den andra partens roll, förutsättningar och erfarenheter kan kulturkrockar undvikas och hårda attityder förändras. För att nå dit krävs tid och kontinuitet, vilket kräver stöd och uppbackning från chefer.

Chefsnivå

I nästan samtliga intervjuer och under alla besök, oavsett organisation, har vikten av samsyn och förståelse för nyttan med samverkan, hela vägen från handläggarnivå upp till högsta ledning, poängterats. Att synen på samverkan genomsyrar hela organisationen och chefer på alla nivåer är viktigt av flera skäl: för personalen, i kontakten med andra organisationer och inte minst i samband med budgetansvar.

För personalen: Chefen är den som måste ha förståelse för att ge personalen mandat och den tid som krävs för samverkan. Chefen kan skapa kontinuitet i samverkan genom att arbetet inte står och faller med en eldsjäl utan kan fortsätta även om personalgruppen förändras. Chefen definierar syftet med samverkan för att motivera, stötta, coacha och uppmuntra personalen när arbetet känns motigt och hopplöst.

I kontakten med andra aktörer: Chefen behövs också i kontakten med andra samverkansaktörer och organisationer om samverkan inte fungerar till exempel om en aktör inte deltar i samverkansmöten eller inte uppfyller sin del av avtalet.⁶³ Chefens roll fyller också en funktion i kontakten, erfarenhetsutbytet och i utvecklingsarbetet tillsammans med andra aktörer i olika chefsforum.

I samband med budgetansvar: Chefer tvingas i samband med fördelning av budget till prioriteringar mellan olika verksamhetsområden. Prioriteringarna måste vara väl avvägda, motiveras och kanske också försvaras i olika sammanhang. Detta tycks vara den största utmaningen för medarbetare och mel-

⁶² Det finns redan idag väl fungerande material för sådana samtal att användas i generella och specifika situationer.

⁶³ I Brixton poängterades vikten av innebörden av samverkansöverenskommelsen, att deltagarna i CSP kunde vända sig till högre chef om aktiviteter inte genomfördes som man kommit överens om.

lanchefer inom såväl Polisen som Stadsdelsförvaltningen: Vad krävs för att den högsta ledningen i Stadshuset, på myndighetsnivå eller riksnivå ska prioritera det brottsförebyggande samverkansarbetet i de utsatta förorterna där social oro är ett återkommande problem?

När det brinner och ett upplopp pågår satsas alla operativa resurser som finns tillgängliga på att släcka bränderna och återskapa ett lugn. Resurserna tillåts oftast vara kvar en tid efteråt för att garantera att lugnet består.⁶⁴ Ytterligare en tid senare när TV och tidningar fått upp ögonen för någon annan nyhet, är bemanningen tillbaka på minimistyrka och extrainkallad personal har återgått till sina tjänster. Den ordinarie personalen blir tvungen att ställa in ut-sättningar eller låta det långsiktiga samverkansarbetet stå tillbaka för idrottskommenderingar, lokala utredningsinsatser, förstärkning till centrala kommissioner eller satsningar och naturligtvis ordinarie ingripande verksamhet.

Organisationen

Det finns risk för att den omedelbara reaktionen hos läsaren på ovan resone-mang kan bli att personalen i dessa områden inte ser till helheten och därför inte har förståelsen för att en myndighet består av flera verksamheter. Det är dock inte vår poäng. Samverkansaktörer, både inom och utanför Polisen, är väl medvetna om att Polisen är en organisation med flera prioriterade verksamhetsområden och att det akuta alltid kommer att prioriteras framför det brottsförebyggande arbetet när saker och ting ställs på sin spets och man tvingas välja. Men det är i första hand inom ramen för linjeverksamheten som vi vill lyfta fram prioriteringarna.

Mått på samverkan

Beslutsfattare prioriterar inte sällan aktiviteter som de vet ger effekt på resultatet. För att kunna bevisa att samverkansarbetet har effekt måste vi kunna mäta det. En förutsättning för att detta ska vara möjligt är att utveckla mått på samverkan (något vi berör i samband med utsättningsmötena ovan till exempel). Om det går att visa att samverkansarbetet i linjeverksamheten ger direkt effekt eller att användning av de resurser som finns tillgängliga används effektivt ökar sannolikheten för att samverkansarbetet ska prioriteras.

För att nå en långsiktig hållbar förändring i dessa utanförskapsområden tror vi dock att det även måste till ett fokusbyte, från resultatstyrning till processstyrning. Detta gäller i synnerhet Polisen, men kanske även Stadsdelsförvaltningen.

En processtyrd organisation

Polisen har under 2000-talet, precis som många andra organisationer inom den offentliga sektorn, präglats av målstyrning. Målstyrning innebär i korthet att olika enheter tilldelas krav och målnivåer som de sedan lokalt beslutar hur de uppfyller. Styrmetoden kan vid en första anblick tyckas fri och ge utrymme för mellanchefer och enskilda enheter att ta eget ansvar och egna

⁶⁴ Men inte alltid enligt våra intervjupersoner. Ibland är medborgarvärdarna ensamma kvar i området när upprorsmakarna gripits. Det är de som sen får förklara och försvara polisens eller socialtjänstens ingripanden.

initiativ. Problemet är att när utfallet understiger målvärdet hamnar allt fokus på det negativa resultatet och i brist på andra styrmedel kan det negativa resultatet få så stort utrymme att den högsta ledningen och politiker börjar detaljstyra med ett enda syfte: att nå målvärdet.

I en *processtyrd* organisation styrs verksamheten med hjälp av rutiner, checklistor, mallar och kundfokus. Som en följd av att organisationen fokuserar på processerna istället för resultatet och skiljer värdeadderande aktiviteter från slöserier frigörs tid – tid som kan användas för förbättringsarbete. Även i en processtyrd organisation används mått av olika slag. Men den stora skillnaden är att dessa mäter processen i syfte att utveckla den, inte resultatet. I en organisation som arbetar i enlighet med LEAN:s filosofi kommer förbättringsförslagen dessutom från medarbetarna.⁶⁵ Det stärker delaktigheten, och ökar engagemanget. I och med det förbättras resultaten.

Prioriteringar

Inte helt vetenskapligt har rapportförfattarna gjort en sökning i Polisens och Stadens styrdokument på ett antal ord som i samverkansarbetet i Järvaområdet och andra utsatta områden kan betraktas som nyckelord.⁶⁶ Sökningen gjordes i Regleringsbrevet för Polisen 2012, Planeringsföresättningar 2012-2014 samt Stockholms Stads budget för 2012.

Nyckelorden är sparsamt förekommande i samtliga tre dokument.⁶⁷ Å ena sidan är det kanske en naturlig följd då fenomenet inte är rikstäckande, även om det förekommer i flera landsändar och de tre storstadsmyndigheterna. Om man istället gör en sökning på samverkan och ungdom får man ett annat utfall. Samverkan förekommer inte mindre än 81 gånger och ungdom 149 gånger i den 369 sidor tjocka budgeten för Stockholms stad. Planeringsföresättningar för Polisen som är 52 sidor tjock innehåller motsvarande ord 34 respektive 25 gånger.

Vi kan konstatera att vi inom Polisen och Staden har fokus på samverkan mellan myndigheter och det är en bra början. Närpolisverksamheten med ökat fokus på det brottsförebyggande arbetet infördes i mitten på 90-talet i en övertygelse om att detta var viktigt. Över 15 år senare har vi fortfarande inte utvecklat mått som visar att vi gör rätt saker på rätt sätt.

Om vi ska nå framgång i vårt samverkansarbete bör politiker och de högsta myndighetscheferna skapa sig en gemensam problembild som sträcker sig över parti- och blockgränser. De måste våga prioritera det långsiktiga förebyggande samverkansarbetet i syfte att minska ungdomsbrottsligheten och utanförskapet och på allvar ta sig an grundorsaken till att social oro uppstår. Det är först när det uttalas på högsta nivå som organisationerna kan prioritera

⁶⁵ LEAN kommer ursprungligen från Toyota och produktionssektorn, men under senare år har även tjänstesektorn och offentlig verksamhet anammat filosofin. LEAN kan sammanfattas utifrån principen att de bästa förbättringsförslagen kommer från medarbetarna och chefernas uppgift är att genom deltagande och ökad förståelse stödja processen.

⁶⁶ Nyckelorden är social oro, utsatthet, utsatt område, utanförskap, segregerad, segregation, integrerad samt integration.

⁶⁷ Se Bilaga 2.

i linjeverksamheten och inte bara i akuta situationer. För att kunna göra det behövs beslutsunderlag som visar *vad* i samverkansarbetet som är effektiv.

9.1 Slutord

Effekten av brottsförebyggande arbete låter sig inte mätas enkelt. Att påvisa att det är samverkansarbete som leder till en positiv effekt är ännu svårare. Men vi vågar påstå att samhällsnyttan med samverkansarbete är stor och även att en god samverkan i den förebyggande linjeverksamheten är avgörande för ett effektivt och framgångsrikt samverkansarbete i akuta situationer, med lägre kostnader, mindre materiella skador och mindre mänskligt lidande som följd.

Vi har i denna rapport lyft fram de former, forum och faktorer som samverkansparter runt om i landet, och även utomlands, anser vara framgångsrika i samverkansarbetet. Den naturliga fortsättningen på denna rapport blir att utveckla samverkansmått som kan visa om samverkansaktörerna arbetar med rätt saker och att arbetet bör prioriteras hårdare, eller om det helt enkelt är slöseri med samhällets resurser och tid och kraft bör läggas på annat.

Polisen, Stadsdelsförvaltningen och kommun är myndigheter som har förutsättningar att vara motorn i det utvecklingsarbetet.

Källor och Referenser

Botkyrka kommun (2010): *"Att hantera social oro och upplopp – del av en hållbar samhällsutveckling"*. Botkyrka: Botkyrka kommun.

Brottsförebyggande rådet, Rikspolisstyrelsen Sveriges kommuner och landsting (2010): *"Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete"*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

CFBU Evaluering 02: *"Mindre kriminalitet i utsatte boligområden"*, Center för boligsocial udvikling. Köpenhamn.

Eriksson, B. Karlsson, P-Å (1998): *"Utvärdera bättre – för kvalitetsutveckling i Socialtjänsten"*. Stockholm: Gothia.

Myndigheten för skolutveckling, Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen (2007): *"Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa"*.

Rikspolisstyrelsens författningssamling (2007): *RPSFS 2006:14, FAP 201-1, "Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens planering, organisation och ledning vid särskilda händelser"*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.

Rapport 2009-09-02 (2009): *Projekt Akallaskolan*. Stockholm: Storstockholms brandförsvaret.

Scriven, M (1991): *"Evaluation thesaurus"*. 4th ed. London: SAGE.

Stockholms Stad. Socialförvaltningen. Utvecklingsenheten: *"Killar och strategiska brott – Riskfaktorer bland unga killar i Stockholms stad"*.

Stockholms stad, utbildningsförvaltningen, (2009) *"Samverkansprojekt om barn och unga som far illa, framgångsfaktorer och erfarenheter"*.

Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:9 (2008): *"Fokus 08 – En analys av ungas utanförskap"* Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Övrigt

Skr. 2008/09:24: *"Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration"*

Statistiken i Områdesdatabasen – Beskrivning av register och variabler samt en allmän inledning om nationell och regional statistik i Sverige. Version 5 2005-02-16. Marie Haldorson, SCB, på uppdrag av Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns landsting. Statistiska centralbyrån och Regionplane- och trafikkontoret.

Internet

Nationalencyklopedin

<http://www.ne.se/segregation> (2012-01-16)

<http://www.ne.se/sok?q=integration&type=ENC> (2012-01-16)

<http://www.ne.se/integration/212264> (2012-01-16)

Regeringens hemsida

Lokala utvecklingsavtal:

<http://www.regeringen.se/sb/d/10666/a/105661>

Allas vårt ansvar:

<http://www.regeringen.se/content/1/c4/28/05/6f7f8a41.pdf>

Proposition 1989/90:155 om förnyelse inom Polisen:

<http://www.regeringen.se/content/1/c4/13/12/06feb3b5.pdf>

Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration” Skr.
2008/09:24

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/11/12/80/dcbafb1f.pdf>

Järvaområdet

Järvaandan:

<http://www.stockholm.se/jarvaandan>

Järvalyftet:

<http://www.jarvadiologen.se/Nyheter/Jarvalyftet-inom-Stockholms-stad/>

Trygg i Tensta:

http://www.tryggitensta.se/index.php?option=com_content&view=article&id=25&Itemid=28

Stockholms stad

Stockholmsenkäten 2010:

<http://www.stockholm.se/Fristaende-webbplat-ser/Fackforvaltningssajter/Socialtjanstforvaltningen/Forebyggande-arbete/Kunskapsbaserad-prevention/Stockholmsenkaten/Stockholmsenkaten-2010>

/ (12-02-28)

Tjänsteutlåtande:

UTBN DNR 08- 012/471 SAN DNR 3.2- 0846/2009

<http://insyn.stockholm.se/soc/document/2009-12-15/Dagordning/12/12.pdf>

Tjänsteutlåtande:

SID 1 (5) DNR 1.4.-759-2011 2012-01-26 SDN 2012-02-09

<http://insyn.stockholm.se/rinkebykista/document/2012-02-09/Dagordning/14/14%20Samverkan%20kring%20barn%20som%20far%20illa%20eller%20riskerar%20att%20fara%20illa.pdf>

Polisen

Kontaktpoliser:

<http://www.polisen.se/Om-polisen/lan/St/op/Polisen-i-Stockholms-lan/sarskildasatsningar/Kontaktpoliser/> (12-02-28)

Övriga

Partnership response to the disturbances in August 2011:

<http://www.statewatch.org/news/2011/dec/uk-hasc-public-order-august-riotsreprot.pdf>

Fryshuset:

<http://www.fryshuset.se/lugnagatan/lugnagatan/faktaruta.aspx>

Socialstyrelsen (2010) *Social rapport 2010*:

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/17957/2010-3-11.pdf>

Statistik Göteborg:

<http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf>

Community Readiness Model

<http://www.folkhalsoguiden.se/upload/folkh%C3%A4lsoarbete/B%C3%A4sta%20listan%202008.pdf>

Kontaktpersoner

Ansvariga för feriearbete i respektive stadsdelsförvaltning:

Tove Ås (Rinkeby-Kista)

Agneta Mejbert Carlsson (Spånga-Tensta)

Kristian Slotte (Farsta)

Rose-Marie Lithén (Skarpnäck)

Kristina Fernaeus (Bromma)

Personer som vi träffat i samband med studiebesök i andra städer

Stad	Kontaktperson
Uppsala	Ulf Lundgren, bitr. närpolischef, Uppsala/Knivsta Robert Alvrud, närpolisbefäl, Uppsala/Knivsta
Göteborg	Roger Hellström, samordnare närpolisen Uppsala/Knivsta Peter Backenfall, ansvarig Brottsförebyggande verksamhet Even Magnusson, ansvarig Brottsförebyggande verksamhet Lars Klevenstarr, Chef Polisområde Storgöteborg Martin Staxäng, ansvarig Ordningsfrågor Maria Wallin, analytiker Peter Erlandsen, Chef Polisenhet Syd Maria Lejerstedt, stadsdelsdirektör, Västra Göteborgs stadsdelsförvaltning Gunilla Holtz, sektorchef Individ och familj Per-Arne Pettersson, sektorchef Kultur och fritid Per Anders Lindfält, Storgöteborgs Brandförsvär, Gårda Brandstation
Malmö	Dan Gaversjö, säkerhetschef Framtidskoncernen Katarina Aspegren ansvarig Brottsförebyggande verksamhet Bengt Hersler, närpolischef, Malmö Öster Håkan Rengbrandt, bitr. närpolischef Malmö Söder Per-Olof Helin, forskare Malmö Högskola Malin Martelius, Brå samordnare Malmö Stad Mats Brandström, Brå samordnare Malmö Stad Ulf Nilsson, chef Räddningstjänsten Malmö Bream Sager, brandinformatör, Räddningstjänsten Malmö

London

Verity Rigman, analytiker, Public Order Unit, Home Office
Russel Taylor, Uniform Inspector, Metropolitan Police, Brixton
H M Abul Hussain Khan, Imam, East London Mosque
Abdullahi Ali, East London Mosque
Abdi Salam, East London Mosque

Köpenhamn

John Radmer, Brottsförebyggande verksamhet, Rigspolitiet, Köpenhamn
Per Sandau, Brottsförebyggande verksamhet, Rigspolitiet, Köpenhamn
Helle Aagot Clausen, Ungdoms Brandkorp, Köpenhamns Brandväsene
Klavs Odgaard Christensen, Specialkonsulent, Center for Boligsocial Udvikling

Paris

Daniel Goormelan, Inrikesministeriet, ansvarig internationella besök
Maurice Signolet, Commissarie, Commissaire Central d'Aulnay-sous Bois
Anne Kramata, Commissarie, chef de la Sûreté Urbaine, Aulnay-sous Bois
Eric Tuillon, polisassistent, Polis National, Aulnay-sous Bois
Christophe Joulaud, chef CRS (kravallpolisen)
Olivier Dubaut, Biträdande Prefekt, Paris
Céline Guillet, sekreterare, CIPD, Comité Interministériel de Prévention de la Délinquance
Balanger, Prefektur de Paris, chef sambandscentralen
Anna Svedberg, Polisens sambandsman Svenska ambassaden i Paris
Laurent Clavel, finansråd, Franska ambassaden Stockholm

Bilaga 1: Tabeller och variabler

1.1 Brottsutveckling avseende ungdomsbrott

Uppgifter om befolkning som utgör basen i samtliga variabler är hämtade från Områdesdatabasen per den 31 december året före mätåret i täljaren.

Tabell 6: Antal ungdomar 15-17 år misstänkta för brott per 1 000 inv. 15-17 år

Misstänkta ungdomar 15-17 år	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2007	92	91	38	65
2008	101	92	31	65
2009	97	79	31	60
2010	92	70	35	56

Källa Trygg i Stockholm 2011, Stockholms stads trygghetsundersökning

Fråga Tabell 4.

Mått Andel barn och unga 15-17 år som misstänkts för brott/antal barn och unga 15-17 år.

Tabell 7: Antal anmälda personrån inkl. väskryckning per 1 000' inv. 12-19 år

Personrån & väskryckning	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlms län
2007	38	22	6	18
2008	37	33	8	18
2009	38	27	8	18
2010	25	24	9	17
2011	38	41	11	18

Källa RAR, Polisens officiella statistik per månad och år.

Brottskoder 0855, 0856, 0877, 0878, 0879, 0890, 0892, 0893, 0896, 0897, 9806-9813, 0885, 9819, 9820

Mått Antal anmälda brott/antal barn och unga 12-19 år.

Tabell 8: Antal anmälda misshandelsbrott mot person 15-17 år per 1 000 inv. 12-19 år

Misshandel mot ungdom 15-17 år	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlms län
2008	9	9	4	7
2009	11	14	4	9
2010	6	13	5	8
2011	9	10	5	8

Källa RAR, Polisens officiella statistik per månad och år.

Brottskoder 9317-9324, 9341-9348

Mått Antal anmälda brott/antal barn och unga 12-19 år.

Tabell 9: Antal anmälda skadegörelsebrott exkl. klotter per 1 000 inv. 12-19 år

Skadegörelse exkl. klotter	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlms län
2007	253	187	151	156
2008	214	207	117	153
2009	221	213	128	155
2010	199	153	133	135
2011	176	189	143	137

Källa RAR, Polisens officiella statistik per månad och år.

Brottskoder 1201-1205

Mått Antal anmälda brott/antal barn och unga 12-19 år.

Stockholmsenkäten

Tabell 10: Andel elever som uppger att de inte känner oro att utsättas för brott i skolan.

Trygghet	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2006	72%	81%	86%	83%
2008	76%	73%	86%	82%
2010	76%	77%	90%	86%

Källa Stockholmsekäten.

Påstående Jag är orolig för att utsättas för brott i skolan

Mått Andel elever som svarat att påståendet stämmer ganska eller mycket dåligt in på skolsituationen?

Tabell 11: Andel elever i årskurs 9 som uppger att de snattat/stulit

Andel som snattat/stulit	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2004	27%	24%	24%	27%
2006	32%	25%	22%	28%
2008	30%	34%	25%	31%
2010	36%	33%	23%	32%

Källa Stockholmsekäten.

Fråga Hur många gånger har Du under de senaste 12 månaderna snattat/stulit?

Nyckeltal Snattat/stulit är ett nyckeltal sammansatt av 3 frågor: Snattat. Stulit ur någon ficka. Stulit något annat som vi inte frågat om.

Mått Andel elever som uppger att de minst en gång gjort något av de brott som efterfrågas i nyckeltalet.

Tabell 12: Andel elever i årskurs 9 som uppger att de använt hot eller våld

Andel som använt hot eller våld	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2006	22%	19%	13%	17%
2008	24%	20%	14%	17%
2010	27%	20%	10%	17%

Källa Stockholmsekäten.

Fråga Hur många gånger har Du under de senaste 12 månaderna använt hot eller våld?

Nyckeltal Hot/våld är ett nyckeltal sammansatt av 3 frågor: Tvingat någon att ge dig pengar, mobiltelefon eller annat värdefullt. Med avsikt slagit någon så att du tror eller vet att han/hon behövde sjukhusvård.

Burit vapen.

Mått Andel elever som uppger att de minst en gång gjort något av de brott som efterfrågas i nyckeltalet.

Tabell 13: Andel elever i årskurs 9 som uppger att de provat narkotika

Andel som provat narkotika	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2002	15%	12%	10%	14%
2004	7%	5%	7%	10%
2006	10%	9%	7%	10%
2008	11%	13%	10%	12%
2010	15%	11%	10%	13%

Källa Stockholmsekäten.

Fråga Har du någon gång använt narkotika?

Mått Andel elever som svarat ja på frågan.

1.2 Integrationsutveckling

Tabell 14: Andel elever med behörighet att söka gymnasium

Behörighet söka gymnasium	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2002	75%	80%	96%	80%
2003	76%	83%	97%	90%
2004	75%	80%	96%	90%
2005	76%	84%	98%	89%
2006	83%	84%	97%	90%
2007	78%	82%	95%	89%
2008	79%	77%	95%	89%
2009	77%	84%	97%	90%
2010	70%	79%	95%	89%

Källa Statistisk årsbok för Stockholm

Tabell Tabell 1.56

Mått Elever som gått ut åk 9 med behörighet att söka till gymnasieskolans nationella program

Tabell 15: Andel elever med behörighet att söka gymnasium

Behörighet söka gymnasium	Rinkeby	Tensta	Husby	Sthlm stad
2002	59%	59%	79%	80%
2003	62%	68%	75%	90%
2004	63%	69%	75%	90%
2005	65%	71%	74%	89%
2006	71%	75%	81%	90%
2007	65%	69%	77%	89%
2008	74%	64%	74%	89%
2009	65%	73%	75%	90%
2010	59%	66%	72%	89%

Källa SCB:s statistikdatabas.

Tabell Andel personer behöriga till gymnasium efter LUA-område. År 1997-2010

Mått Elever som gått ut åk 9 med behörighet att söka till gymnasieskolans nationella program

Tabell 16: Andel personer som avslutat och blivit godkända i svenska för invandrare⁶⁸

Andel godkända i SFI	Husby	Rinkeby	Tensta	Sthlm Stad
2002	24,1%	14,9%	16,0%	23,9%
2003	23,9%	15,4%	15,2%	24,7%
2004	27,8%	24,5%	20,3%	30,4%
2005	25,0%	16,6%	20,2%	26,3%
2006	21,6%	19,4%	21,8%	27,8%
2007	32,4%	30,7%	29,7%	34,3%
2008	31,7%	30,6%	28,9%	34,1%
2009	29,8%	28,9%	24,8%	28,7%
2010	18,9%	18,1%	18,0%	22,5%

Källa SCB:s statistikdatabas

Mått Täljaren består av antal personer som avslutat svenska för invandrare (SFI) under perioden och som var godkända. Nämnaren består av personer som avslutat/avbrutit SFI. Ålder 20-64 år.

⁶⁸ Uppgifterna finns endast för de områden som har lokala utvecklingsavtal, s.k. LUA-områden, vilket innebär att tabellerna endast innehåller Husby, Rinkeby och Tensta.

Tabell 17: Antal öppet arbetslösa ungdomar 18-24 år per 100' inv.

Andel öppet arbetslösa 18-24 år	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlms län
2002	3,3%	3,8%	2,3%	2,6%
2003	4,5%	5,8%	2,0%	3,5%
2004	3,3%	4,4%	2,0%	3,2%
2005	3,7%	6,2%	2,4%	3,6%
2006	4,1%	4,2%	2,3%	2,9%
2007	1,6%	4,4%	1,6%	2,1%
2008	2,0%	3,3%	1,7%	2,1%
2009	5,2%	5,8%	2,1%	3,9%
2010	5,9%	5,4%	2,3%	3,6%

Källa Områdesdatabasen

Tabell Asok2

Mått Öppet arbetslösa personer 18-24 år/invånare 18-24 år

Information Arbetsökande utan arbete som aktivt söker och omgående kan tillträda på arbetsmarknaden förekommande arbete och som inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Personer registrerade vid arbetsförmedlingen inom sökandekategori 11 samt 96+97+98. Kategori 11 benämns "arbetslös", kategori 96-98 används vid automatiska sökandekategori-byten.

Tabell 18: Medelinkomst för personer 20-64 år

Medelinkomst 20-64 år	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2002	179 650	232 700	319 700	265 900
2003	182 050	238 100	321 100	268 400
2004	193 600	243 800	328 700	274 100
2005	195 200	250 000	342 200	274 100
2006	198 400	255 800	359 500	293 600
2007	204 400	265 500	375 100	293 600
2008	212 500	274 300	388 400	319 800
2009	213 900	275 900	384 400	321 500

Källa Statistisk årsbok för Stockholm

Tabell Tabell 1.62/1.63/1.67

Mått Medelinkomst för personer 20-64 år

Tabell 19: Andel låginkomsttagare 20-64 år

Andel låginkomsttagare 20-64 år	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2002	34,8%	28,7%	16,7%	18,4%
2003	37,3%	30,0%	17,8%	19,7%
2004	38,8%	31,0%	18,1%	20,2%
2005	40,3%	31,6%	18,3%	20,4%
2006	41,4%	32,5%	18,0%	20,5%
2007	41,2%	32,3%	18,3%	20,6%
2008	41,0%	31,9%	17,9%	20,7%
2009	42,1%	34,2%	19,1%	21,7%

Källa Områdesdatabasen

Tabell Ink2

Mått Låginkomsttagare (sammanräknad förvärvsinkomst) i åldern 20-64 år/befolkning 20-64 år

Information Inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet bildar tillsammans sammanräknad förvärvsinkomst. Kapitalinkomster ingår alltså ej. Sammanräknad förvärvsinkomst som inkomstbegrepp uppkom i samband med skattereformens genomförande år 1991. Detta inkomstbegrepp påminner en del om inkomstbegreppet arbetsinkomst. Skillnaden är i huvudsak att pension och ersättning från arbetslöshetskassa inte ingår i arbetsinkomsten. Det finns ytterligare en del skillnader, men dessa två är de viktigaste. Beloppsgränserna för kvintilerna är beräknade för samtliga män resp. kvinnor i riket som var 20 år eller äldre och hade en sammanräknad förvärvsinkomst > 0 det aktuella året. Männen i riket har delats in i fem lika stora grupper (låg, medellåg, medel, medelhög, hög), varefter inkomstgränserna har satts – på samma sätt har kvinnorna delats in.

Tabell 20: Andel personer med ekonomiskt bistånd

Andel med ekonomiskt bistånd	Rinkeby-Kista	Spånga-Tensta	Bromma	Sthlm stad
2002	17%	13,8%	2,4%	5,4%
2003	16,9%	13,4%	2,7%	5,6%
2004	17,6%	13,9%	2,9%	5,8%
2005	17,1%	13,9%	2,9%	5,7%
2006	15,4%	13,5%	2,5%	5,2%
2007	14,2%	12,5%	2,1%	4,6%
2008	12,8%	11,4%	1,9%	4,1%
2009	12,8%	10,9%	1,9%	4,0%
2010	11,6%	10,4%	1,9%	3,8%

Källa Statistisk årsbok för Stockholm

Tabell Tabell 1.47 (2002) och Tabell 1.49 (övriga år)

Mått Antal personer med ekonomiskt bistånd/befolkningen.

Information Registret över ekonomiskt bistånd (socialbidrag). Inklusiv ersättning enligt LMA (Lagen om mottagande av asylsökande m.fl.) men exklusive introduktionsersättning. I uppgifterna för hela Stockholms stad ingår även enheten för hemlösa.

1.3 Beskrivning av undersökta områden

Samtliga variabler för att beskriva Rinkeby, Tensta, Husby, Gottsunda, Rosengård och Fosie avseende befolkning, demografi och socioekonomiska faktorer har hämtats från SCB:s statistikdatabas.

Befolkning

Sökord: Folkmängd per stadsdel med lokalt utvecklingsavtal (LUA)

Andel m utländsk bakgrund

Tabell 1. Statistik med inriktning mot demografi. Fördelning efter LUA-område och kön. År 1997-2010

Mått Till personer med utländsk bakgrund förs de som är utrikes födda samt de inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Då uppgift om förälders födelseland saknas gäller följande: För person som är inrikes född antas förälder vara inrikes född. För person som är utrikes född antas förälder vara utrikes född.

Andel födda i världen exkl. EU/EFTA

Tabell 1. Statistik med inriktning mot demografi. Fördelning efter LUA-område och kön. År 1997-2010

Andel godkända SFI

Tabell Andel personer godkända i svenska för invandrare (sfi) efter LUA-område. År 1997-2010

Behörighet till gymnasium

Tabell Andel personer behöriga till gymnasium och högskola efter LUA-område. År 1997-2010

Andel arbetslösa 20-25 år

Tabell 1. Andel studerande alternativt varken förvärvsarbetande eller studerande personer. Fördelning efter LUA-område och kön. År 1997-2010.

Mått Andel personer 20-25 år som varken förvärvsarbetar eller studerar.

Medelårsinkomst

Tabell 1. Statistik med inriktning mot inkomster. Fördelning efter LUA-område och kön. År 1997-2010

1.4 LUA-områden

Brott som stör tryggheten

Misshandel utomhus mot obekant

Brottskoder 0351, 0353, 0355, 0357, 0371, 0373, 0375, 0377, 9301, 9303, 9309, 9311, 9317, 9319, 9325, 9327, 9333, 9335, 9341, 9343

Källa RAR/HOBIT 2012-01-18

Personrån och väskryckning

Brottskoder 0855, 0856, 0877, 0878, 0879, 0890, 0892, 0893, 0896, 0897, 9806-9813, 0885, 9819, 9820

Upplopp

Brottskoder 1606

Skadegörelse genom brand

Brottskoder 1202

Bilaga 2: Sökning i styrdokument

Finansborgarrådets förslag till budget 2012 för Stockholms stad

Ord	Sida	Sammanhang
Integration	10	Vägen till egen försörjning är avgörande för <i>integrationen</i> . I Stockholm ska det finnas en individuellt anpassad och tydlig etableringskedja för nyanlända som snabbt leder till egen försörjning. Ytterstadens stadsdelar ska stå i fokus för ökat företagande och fler arbetstillfällen.
Integration	81	Nämndens övergripande uppdrag är att stötta människor till arbete och att sammanföra stadens resurser med inriktning mot arbetsmarknad. Nämnden ansvarar för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser, samordning och uppföljning av arbetsmarknadsfrågor, <i>integrations-</i> och flyktingfrågor, nationella minoriteter, vuxenutbildning, svenska för invandrare, sfi samt samordning-en av information om stadens tillgängliga sommarjobb för ungdomar.
Integration	83	Rubrik för ett avsnitt
Integration	83	Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en reell möjlighet till etablering. Därför måste mottagandet av nyanlända syfta till <i>integration</i> , arbete och delaktighet. Det civila samhället bör ha en aktiv roll i nyanländas etablering och det <i>integrationsfrämjande</i> arbetet i stort.
Integration	108	De fria grupperna bör öka sina egna intäkter och därmed sin självständighet och livs-kraft. Incitamentsstrukturen inom kultur- och integrationsstödet ska därför även fort-sättningsvis vara utformad så att detta stöds. Kulturföretag får inte missgynnas inom stadens stöd till
Integration	166	En långtgående lokal- och verksamhetsmässig <i>integration</i> mellan skola och fritidshem är av stor
Integration	167	För att kunna erbjuda eleverna en sammanhållen skoldag fortsät-ter integrationen av fritidshem och grundsärskola i grundskolelokalerna.
Segregation	83	Studie- och yrkesvägledning har en viktig roll för att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden och det är också särskilt viktigt för uppföljningsansvaret för 16-19 åringar. En tydligare koppling mellan sfi och arbetsmarknaden bidrar till att minska segregationen och öka sysselsättningen. Individens förutsättningar och behov ska lig-ga till grund för utvecklingen av sfi. Vidare ska sfi göras mer flexibel så att studier och praktik kan kombineras i större utsträckning. För den som återfinns inom Jobbtorg Stockholm och är i behov av ytterligare sfi-studier, ska sfi kunna
Integrerad	357	Stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, ILS, se bild nedan, omfattar hela koncernen Stockholms stad.
Utsatthet	64	Äldres <i>utsatthet</i> ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och <i>utsatthet</i> .
Utsatthet	163	Många gånger känner barn och unga sin starkaste oro och utsatthet på kvällar och helger när skolan
Utsatthet	171	Äldres <i>utsatthet</i> ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska delta i de lokala brottsförebyggande rådets, polisens och stadsdelsnämndernas fortsatta arbete att samordna insatser för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och <i>utsatthet</i> .

Finansborgarrådets förslag till budget 2012 för Stockholms stad (forts.)

Ord	Sida	Sammanhang
Utanförskap	9	Målet att halvera hemlösheten bland de mest utsatta mellan 2008-2013 kvarstår. Stockholm ska ligga i framkant när det gäller att pröva och utveckla nya metoder i arbetet mot hemlöshet. "Bostad först" som metod mot hemlöshet ska fortsätta att utvecklas. Många av dem som stått långt från arbetsmarknaden har funnit en väg tillbaka till egen försörjning genom Jobbtorg Stockholm. Arbetet att minska utanförskapet genom jobb istället för bidrag ska fortsätta.
Utanförskap	10	Stockholm ska vara en modern och öppen stad. När människor blir accepterade för sin person, sin livsstil, sin kultur och inte blir diskriminerade, ökar toleransen och förståelsen för olikheter. Toleransarbete, en väl fungerande skola och goda kunskaper i svenska är de viktigaste förutsättningarna för
Utanförskap	69	Familjer med osäkra boendeförhållanden ska prioriteras. Den osäkra boendesituationen försenar bland annat introduktionen i samhället och arbetslivet för flyktingfamiljer och allmänt inverkar en osäker situation negativt på barnens möjlighet till trygghet och stabilitet. Skolsituationen påverkas också vilket tillsammans med föräldrarnas utanförskap, utgör en riskfaktor för ogynnsam utveckling.
Utanförskap	131	Inom nämndens ansvarsområde finns funktionshinderombudsmannen, bedömningskansliet för omsorg om personer med funktionsnedsättning och förmedlingsgruppen. Nämnden ansvarar för att tillhandahålla avlösarservice på beställning av andra nämnder. Nämnden samverkar med ett stort antal frivilligorganisationer inom det sociala området och ansvarar för bidragen till dessa. De ideella föreningarna utgör ett viktigt komplement till stadens arbete. Deras arbete är viktigt för att minska utanförskapet i samhället.
Utanförskap	161	Skolan spelar en nyckelroll för att bryta utanförskapet. En av de största utmaningarna under mandatperioden består i att lyfta kunskapsresultaten i de skolor som i dag har en låg mål-uppfyllelse av kunskapsmålen. Rektors roll och förutsättningar för att leda detta arbete är av stor betydelse. Det finns goda exempel på skolor där strukturerat ledarskap och tydliga mål lett till höjda kunskapsresultat. Dessa skolors arbete bör användas i den dagliga verksamheten och implementeras på bred front. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan måste tydliggöras och de goda erfarenheterna spridas.
Samverkan		Förekommer vid 81 tillfällen.
Ungdom		Förekommer 149 tillfällen
Social oro		Förekommer inte
Utsatt område		Förekommer inte
Segregerad		Förekommer inte

Regleringsbrev för budgetåret 2012 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen

Ord	Sida	Sammanhang
Utsatthet	21	Många människor drabbas av tillgreppsbrott och skadegörelse, men för få gärningsmän lagförs. Brotten är integritetskränkande och upprepad utsatthet är vanlig.
Utsatthet	22	Brottstypen är i många fall mycket integritetskränkande och upprepad utsatthet är inte ovanlig.
Utsatthet	27	Polisen ska använda sig av den kunskap som finns om upprepad utsatthet, till exempel vid våldsbrott i nära relationer.
Integrerad	15	Den är en integrerad del av verksamhetsplanering och uppföljning och bidrar därmed till resultat och utveckling står i fokus.
Samverkan		Förekommer vid 34 tillfällen.
Ungdom		Förekommer vid 25 tillfällen.
Social oro		Förekommer inte
Utsatt område		Förekommer inte
Utanförskap		Förekommer inte
Segregerad		Förekommer inte
Segregation		Förekommer inte
Integration		Förekommer inte